

Urbano područje /
GOSPIĆ

Strategija razvoja
Urbanog područja Gospić
2021. - 2027.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. ZEMLJOPISNO PODRUČJE KOJE SRUP OBUHVAĆA.....	6
2.1. Teritorijalni obuhvat	6
2.2. Teritorijalni kontekst.....	8
2.2.1. Geoprostorni i geoprometni položaj	8
2.2.2. Osnovna prirodna obilježja	8
3. SUDJELOVANJE PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-a	9
4. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA	12
5. SREDNJOROČNE RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI.....	15
5.1. Društvo.....	15
5.2. Gospodarstvo	16
5.3. Urbano okruženje.....	18
6. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA UKLJUČUJUĆI ISPUNJAVANJE KRITERIJA VEZANO UZ STRATEŠKU RELEVANTNOST PROJEKATA. 21	
6.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja	21
6.2. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam	22
6.3. Opis sustava provedbe ITU mehanizma	25
7. USKLAĐENOST S EU STRATEŠKIM DOKUMENTIMA, NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA, PLANOVIMA RAZVOJA ŽUPANIJA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA.....	28
8. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU	36
8.1. Prioritet 1. Područje za život	37
8.2. Prioritet 2. Područje za rad	38
8.3. Prioritet 3. Povezano područje	39
8.4. Prioritet 4. Održivo područje.....	39
9. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA	41
10. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA	45
11. INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN.....	48
12. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	52
PRILOG 1. ANALIZA STANJA	54
P1. Društvo	54

P1.1. Demografija	54
P1.2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi	59
P1.3. Društvena i zdravstvena infrastruktura.....	62
P1.4. Obrazovanje	67
P2. Gospodarstvo	71
P2.1. Opća gospodarska kretanja	71
P2.2. Tržište rada	73
P2.3. Poslovno okruženje.....	75
P2.4. Turizam i kultura	85
P2.5. Poljoprivreda	95
3. Urbano okruženje.....	99
P3.1. Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima.....	99
P3.2. Primarna infrastruktura	106
P3.3. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost	112
P3.4. Urbani prijevoz	116
P3.5. Okvir upravljanja razvojem.....	117
PRILOG 2. SWOT ANALIZA	119
PRILOG 3. Sažetak rezultata prethodnog vrednovanja	122
PRILOG 4. Sažetak provedenog postupka savjetovanja s javnošću.....	122
PRILOG 5. Odluka o osnivanju partnerskog vijeća i imenovanim članovima te izvještaji o provedenom konzultacijskom postupku	122
PRILOG 6. Odluka o osnivanju Koordinacijskog vijeća	122
PRILOG 7. Izvješće o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (ako je primjenjivo).....	122

1. UVOD

Strategija razvoja Urbanog područja Gospić planski je dokument politike regionalnog razvoja kojim se utvrđuju ciljevi i prioritete razvoja Urbanog područja. U skladu s relevantnim pravnim okvirom Europske unije, urbani razvoj kao važan dio regionalnog razvoja ugrađen je u hrvatsko zakonodavstvo kroz donošenje Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske. Navedeni zakon definira izradu Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. (SRUP Gospić), kao temeljnog akta razvoja urbanog područja. Strateški dokument definiran je u skladu s načelima partnerstva i suradnje, odnosno dijaloga između javnog, privatnog i civilnog sektora, što podrazumijeva suradnju između tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnoga društva. Nositelj izrade strategije je Grad Gospić, središte Urbanog područja Gospić.

Uvođenje ciljno usmjerenog pristupa prema urbanim središtima dio je reforme kohezijske politike, potaknut sve većim udjelom stanovništva u urbanim područjima i činjenicom da su gradovi generatori gospodarskog i ukupnog društvenog razvoja. U prethodnom financijskom razdoblju (2014. - 2020.) europskom regulativom uveden je mehanizam integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam), koji državama članicama omogućava provedbu teritorijalnih strategija i omogućava integrirano korištenje sredstava iz više europskih fondova ili operativnih programa. Za provedbu ITU mehanizma u Hrvatskoj je odabrano sedam najvećih urbanih središta (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Pula, Slavonski Brod), a naknadno je ova mogućnost dana i Karlovcu.

Poduprijeta uspješnim korištenjem ITU mehanizma od strane osam navedenih gradova u prošlom financijskom razdoblju, a koje pokazuje važnost i uspjeh integriranog pristupa funkcionalnim urbanim područjima, te temeljem odredbi važećeg europskog i nacionalnog zakonodavstva, Hrvatska u novom financijskom razdoblju 2021. - 2027. proširuje korištenje ITU mehanizma na 22 hrvatska grada, među kojima se nalazi i Grad Gospić, kao grad središte manjeg urbanog područja koji je ujedno sjedište županije sukladno Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Proširenjem korištenja ITU mehanizma želi se odgovoriti na specifične potrebe gradova te poduprijeti ravnomjerni teritorijalni razvoj temeljen na identificiranim specifičnim potrebama urbanih područja, što je u skladu s kontinuiranim globalnim trendom povećanja broja stanovnika u gradovima. Nadalje, uključivanjem manjih gradova sjedišta županija u RH u ITU mehanizam želi se poduprijeti njihova razvojna uloga, što će posljedično utjecati na umanjenje razlika između urbanih i ruralnih područja, omogućiti policentrični razvoj i povećati kvalitetu života na cjelokupnom gravitacijskom području.

U kontekstu izrade Strategije razvoja urbanog područja Gospić 2021. - 2027., grad Gospić, kao grad koji se korištenju ITU mehanizma priključio u tekućem financijskom razdoblju, proces izrade ovog dokumenta započeo je donošenjem Odluke o ustrojavanju urbanog područja Gospić 15. prosinca 2021. te Odluke o pokretanju postupka izrade Strategije razvoja urbanog područja Gospić 31. siječnja 2022. godine. Navedenim odlukama definiran je obuhvat urbanog područja Gospić, odnosno utvrđeno je kako u sastav urbanog područja uz grad Gospić ulaze i općine Perušić i Udbina,

te je formalno započet proces izrade Strategije kroz početak provedbe svih aktivnosti vezanih uz izradu i donošenje SRUP-a Gospić. Ovo je podrazumijevalo osnivanje Koordinacijskog vijeća te Partnerskog vijeća. Koordinacijsko vijeće tijelo je zaduženo za koordinaciju izrade, izmjene i/ili dopune, donošenja, provedbe i praćenja provedbe strategije razvoja urbanoga područja, a čine ga gradonačelnici i načelnici svih gradova i općina koje su u sastavu urbanog područja. Partnersko vijeće formirano je s ciljem sudjelovanja u donošenju SRUP-a i utvrđivanja prioriteta, a sastavljeno je sukladno načelu partnerstva i suradnje, vodeći računa o zastupljenosti različitih aktera iz urbanog područja kao i zastupljenosti predstavnika iz svih jedinica lokalne samouprave. Rad Partnerskog vijeća pri izradi SRUP-a detaljnije je predstavljen u poglavlju 3. *Opis sudjelovanja partnera u pripremi i provedbi SRUP-a.*

Dodatno, tijekom svih faza izrade SRUP-a potrebno je provoditi njegovo vrednovanje. Vrednovanjem se osigurava poboljšanje kvalitete SRUP-a, a time ujedno i kvalitete cjelokupnog procesa strateškog planiranja. Shodno tome, Grad Gospić je, kao grad središte urbanog područja, pokrenuo proces vrednovanja SRUP-a donošenjem Odluke o početku postupka vrednovanja Strategije razvoja Urbanog područja Gospić za financijsko razdoblje 2021. - 2027., kojom je također definirano kako će postupak prethodnog vrednovanja provesti ugovoreni vanjski izvršitelj vrednovanja Riječka razvojna agencija PORIN.

Smjernice Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije predviđaju također donošenje dodatnih provedbenih akata koji nisu sastavni dijelovi SRUP-a, ali se proces njihove izrade odvija istovremeno s procesom izrade SRUP-a. U ove akte se ubraja akcijski plan za provedbu SRUP-a, komunikacijska strategija te komunikacijski akcijski plan SRUP-a. U skladu s navedenim, izrađena je predmetna komunikacijska strategija i komunikacijski akcijski plan, te je Grad Gospić, 15. lipnja 2022. godine, donio Odluku o usvajanju Komunikacijske strategije i Komunikacijskog akcijskog plana za potrebe Strategije razvoja Urbanog područja Gospić za financijsko razdoblje 2021. - 2027., kojima su definirani komunikacijski ciljevi, poruke, ciljne skupine i komunikacijski kanali koji će se koristiti radi osiguranja vidljivosti planiranih javnih politika.

Završno, u pogledu iskustva članica UP-a Gospić u procesima strateškog planiranja, razvidno je kako se članice UP-a prvi put susreću s procesom izrade strategije razvoja urbanog područja, budući da u prethodnom financijskom razdoblju nisu bile korisnice ITU mehanizma. Međutim, sve članice iskustvo u pripremi, izradi i provedbi akata strateškog planiranja sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske te Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske stekle su kroz sudjelovanje u izradi Plana razvoja Ličko - senjske županije, te vlastitih provedbenih programa. Ova iskustva su se pokazala kao iznimno važna u osiguravanju poštivanja načela cjelovitosti, participativnosti i međusektorske integracije u procesu izrade SRUP-a, a kako bi se definirali zajednički razvojni smjerovi urbanog područja koji nadilaze teritorijalne granice pojedine članice UP-a i ostvaruju sinergijski pristup rješavanju izazova urbanog područja u različitim sektorima.

2. ZEMLJOPISNO PODRUČJE KOJE SRUP OBUHVAĆA

Smjernice daju upute za definiranje zemljopisnog područja koje SRUP obuhvaća. Stoga je ovim poglavljem pojašnjena logika iza teritorijalnog obuhvata i teritorijalnog konteksta urbanog područja. Teritorijalni obuhvat definira jedinice lokalne samouprave koje stvaraju Urbano područje, broj stanovnika, površinu i prosječnu gustoću naseljenosti tih JLS-a kao i udio zaposlenih dnevnih migranta u gardu Gradu Gospiću. Teritorijalni kontekst opisuje geoprometni i geoprostorni položaj urbanog područja kao i njegova osnovna prirodna obilježja.

2.1. Teritorijalni obuhvat

Obuhvat Urbanog područja Gospić (dalje u tekstu: UP Gospić) čine Grad Gospić i dvije općine, Perušić i Udbina. Grad Gospić i navedene općine su trenutačno i povijesno povezane kroz prijašnje teritorijalne ustroje Republike Hrvatske. Kotar Gospić, kao i Gospićka županija stvorena 1991, su obje uključivale Općine Perušić i Udbina. Kao i današnja Ličko-senjska županija njihovo sjedište je bilo u Gospiću. U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske kao grad s manje od 35 000 i više od 10 000 stanovnika Gospić se smatra manjim urbanim područjem i jedno je od najmanjih gradova u toj kategoriji. Unatoč tome, Grad je središte i najveći grad Ličko-senjske županije kao i Urbanog područja Gospić.

Slika 1. Karta Urbanog područja Gospić

Izvor: Grad Gospić

Smjernice za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021. - 2027. (dalje u tekstu: Smjernice) definirane od strane Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije predstavljaju kriterije za uvrštavanje jedinica lokalne samouprave u teritorij Urbanog područja. Ti kriteriji su prostorni kontinuitet jedinica lokalne samouprave sa središtem Urbanog područja zbog osiguranja teritorijalne cjelovitosti, udio dnevnih migracija zaposlenih u središtu urbanog područja te dodatni kriteriji ako za istima postoji potreba.

U sastav Urbanog područja, osim Grada Gospića, priključile su se općine Perušić i Udbina. Općina Perušić ispunjava osnovne kriterije prostornog kontinuiteta (Gospić i Perušić čine kontinuirano teritorijalno-prostorno područje) i, sukladno službenim statističkim podacima, dnevne migracije zaposlenih iz Perušića u Gospić od 30,83 %. Općina Udbina ispunjava obvezni kriterij prostornog kontinuiteta (Gospić i Udbina čine kontinuirano teritorijalno-prostorno područje) i dodatni kriterij odgovora na zajedničke razvojne probleme uzrokovane specifičnostima teritorija - cjelovitost turističke destinacije. Grad Gospić (Turistička zajednica Grada Gospića), Općina Plitvička Jezera i Općina Udbina potpisali su Sporazum o udruživanju lokalnih turističkih zajednica i jedinice lokalne samouprave s područja Like na razvijanju turističkog proizvoda – provođenje projekata „Lika je lik (lijek)“ i „Odlično je-iz Like je“.

Ukupan broj stanovnika na Urbanom području u 2021. godini je bio 14.948 dok je ukupna površina 2.032,58 km². Tablica 1 prikazuje broj stanovnika u 2021. g. i površinu svih JLS-a u Urbanom području Gospić. Grad Gospić je najveće naselje u UP Gospić sa 11.576 stanovnika, preko 77% ukupnog stanovništva područja. Nakon Gospića slijedi Općina Perušić sa 2.002 stanovnika te Općina Udbina s 1.370 stanovnika. Grad Gospić ima i najveću površinu sa 966,64 km². Općina Udbina pokriva 683 km², što ju čini trećom najvećom općinom u Hrvatskoj po površini. Najmanja općina po površini je Perušić koja pokriva 382,94 km².

Tablica 1. Stanovništvo i veličina Grada i JLS-a na Urbanom području Gospić

JLS-i u UP Gospić	Administrativni status	Broj stanovnika 2021.	Površina (km ²)
Gospić	Grad	11.576	966,64
Perušić	Općina	2.002	382,94
Udbina	Općina	1.370	683
Ukupno UP	/	14.948	2032,58

Izvor: DZS

2.2. Teritorijalni kontekst

2.2.1. Geoprostorni i geoprometni položaj

Urbano područje Gospić se u cijelosti nalazi u Ličko-senjskoj županiji. Smješteno je u središnjem dijelu Hrvatske i pripada geografskom prostoru Like, čime zauzima važni geografski prostor kao spojno područje sjeverne i južne Hrvatske. Na sjeveru se nalaze gradovi Senj i Otočac te Plitvička jezera i na sjeveroistočnom vrhu općine Udbina graniči s Unsko-sanskom županijom Bosne i Hercegovine. Na južnoj strani se nalazi Karlobag i Lovinac iz Ličko-senjske županije te Gračac i Starigrad iz Zadarske županije. Na zapadu područje omeđuje Senj, Karlobag i Starigrad.

Urbano područje posjeduje cestovnu, željezničku, zračnu i biciklističku infrastrukturu, ali nema aktivni riječni promet. Zbog njegovog geografskog položaja područje služi kao raskrižje i važno geoprometno križište važnijih hrvatskih gradova kao Zagreb, Split, Rijeka, Zadar i Karlovac. Cestovni promet je važan razvojni čimbenik Urbanog područja kao i cijele županije. Na području se nalazi 51 km autoceste, 145 km državnih cesta, 214 km županijskih i 336 km lokalnih cesta. Kroz grad Gospić prolazi najznačajniji promet urbanog područja, autoceste A1, državne ceste D25, D50 i D534, kroz koje je Gospić povezan s važnim lokalnim i nacionalnim središtima. Grad je udaljen manje od 100 km od Zadra, 151 km od Karlovca, 155 km od Rijeke, 200 km od Zagreba i 225 km od Splita. Općina Perušić se nalazi se na trasi pravca D50, do se sa zapada područje povezuje s regionalnim središtima preko županijskih cesta Ž5146, Ž5152 i Ž5153. Općina Udbina je spojena je s autocestom A1 preko lokalnih cesta. Ceste UP-a općenito su u lošem stanju što je pridonijelo povećanju prometnih nesreća.

Željeznički promet na području ima dugu i važnu tradiciju. Pruge koje prolaze Županijom su trasa željezničke pruge Ogulin-Gospić-Knin te Unska pruga Sunja-Bihać-Knin. Kroz Gospić prolazi M604 Oštarije - Gospić - Knin - Split, koja povezuje županijska i regionalna središta Zagreb i Split. Općina Perušić nalazi se na jedinom željezničkom prometnom pravcu koji povezuje središnju Hrvatsku, ličku regiju i Dalmaciju, magistralna pomoćna pruga br. 11. Na području Udbine nije uspostavljen željeznički promet. Unatoč važnosti željezničkog prometa, željeznice i pruge su dugo zapuštene zbog nedostatka ulaganja i modernizacije. Jedine zračne luke na razini županije, Udbina i Otočac, su korištene za vojne i sportske aktivnosti. Zračna luka Udbina, udaljena 60 km od Gospića, je važna za područje zbog kapaciteta luke, koja može istodobno smjestiti tri zrakoplova tipa ATR – 72 na stajanicu. Na Urbanom području postoji 390 km uređenih biciklističkih staza podijeljenih u 8 cjelina pod nazivom "Putevima Velebita i Velikana". Ove staze predstavljaju glavnu ponudu Gospićkog cikloturizma. Staze spajaju nezahtjevne lokalne ceste kao i zahtjevno brdsko penjanje. Općina Udbina nudi četiri cikloturističke ponude: pješačko-edukativna staza, planinarska staza te dvije brdsko-biciklističke staze. Nedostatak infrastrukture i održavanja je prepreka daljnjem razvoju cikloturizma na području.

2.2.2. Osnovna prirodna obilježja

Urbano područje Gospić smješteno je u Gorskoj Hrvatskoj koju karakteriziraju krška polja kao Ličko, Gacko i Kravsko i planinski lanci, posebno Velebit koji je najveći, ali ne najviši, planinski lanac u Hrvatskoj. Ostali važni planinski lanci su Velika i Mala Kapela i Lička Plješivica. Najviši vrh na

području, kao i na razini Ličko-senjske županije, je Vaganski vrh s nadmorskom visinom od 1757 m. Osim gorsko-planinskog dijela u Lici se nalazi Podvelebitsko primorje, nekada zvano Podgora, koje se dalje dijeli na Senjsko i Karlobaško primorje. U krškim poljima najčešće su viđene oranice i travnjaci, dok okolne planine dominiraju šume bukve i jele. Oko 40% županije pokrivaju šume. Jedinstveni aspekt ove županije je veliki broj zaštićene prirode. Park prirode "Velebit" i Nacionalni park "Paklenica" su djelomično smješteni u UP Gospić. U općini Udbini se nalazi planinski vrh Ozeblin na 1657 m koji je najviši vrh Plješivice i treći najviši vrh u Hrvatskoj kao i 5000 ha obradivog zemljišta na povijesno i kulturno važnom Krbavskom polju.

Urbano područje Gospić pripada kontinentalnoj, umjereno toploj, vlažnoj klimi koju karakteriziraju topla ljeta. Srednja godišnja temperatura iznosi oko 10,7°C. Minimalna temperatura zraka na Urbanom području je zabilježena u srpnju 1947. s vrijednosti od 38,7°C, a maksimalna temperatura zraka je zabilježena u veljači 1956. te je iznosila -33,5°C. U Urbanom području središnja godišnja količina oborine je 67,59 mm. Karakteristično opterećenje snijegom na području varira bazirano na blizini članova područja planinskim lancima, ali na ravninama karakteristično opterećenje je između 1,25 - 2 kNm². Prosječna temperatura u siječnju je -0,2°C, dok u srpnju prosječna temperatura dostiže 21,2°C. Na području su zabilježene najjači udari bure u cijeloj Hrvatskoj, čija brzina može dostići 200 km/h.

3. SUDJELOVANJE PARTNERA U PRIPREMI I PROVEDBI SRUP-a

Temelj procesa pripreme Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. kao i provedbe i praćenja dokumenta u funkciji teritorijalnog razvoja je načelo partnerstva. Načelo partnerstva u smislu razvoja urbanih područja definirano je člankom 6. prijedloga *Uredbe o zajedničkim odredbama, Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske* - članak 28. (NN 147/14, 123/17, 118/18), *Uredbom o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća* (NN 103/15) te *Smjernicama za uspostavu urbanih područja i izradu Strategija razvoja urbanih područja* (točka 2.2.2. Uspostava Partnerskog vijeća za urbano područje).

Partnersko vijeće za urbano područje osniva grad središte urbanoga područja radi sudjelovanja u donošenju SRUP-a, utvrđivanja prioriteta razvoja, predlaganja strateških projekata te njihove provedbe i praćenja, a ima savjetodavnu ulogu. Članove partnerskog vijeća za urbano područje imenuje gradonačelnik grada središta urbanoga područja uz prethodno pribavljena mišljenja izvršnih tijela svih JLS-ova s urbanog područja.

Partnersko vijeće se, prema Uredbi o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća, posebno rukovodi sljedećim načelima:

- Načelo ravnomyernej predstavlenosti partnera – koje podrazumijeva da partnersko vijeće omogućava predstavlenost ključnih dionika razvoja iz javnog, privatnog i civilnog sektora na području za koje se osniva, te da se u radu partnerskog vijeća onemogućí pretežití utjecaj samo jedne kategorije dionika;
- Načelo transparentnosti – koje se odnosi na postupak utvrđivanja ključnih dionika razvoja, jednako kao i način rada partnerskog vijeća;

- Načelo jednakosti članova partnerstva – koje podrazumijeva da svaki član partnerskog vijeća može iznijeti stajalište organizacije koju predstavlja, te da to mišljenje na prikladan način bude uzeto u razmatranje;
- Načelo usuglašavanja – koje podrazumijeva da se do odluka partnerskog vijeća dolazi putem pregovaračkog procesa kroz postizanje sporazuma između članova.

U rad partnerskog vijeća za urbano područje potrebno je uključiti predstavnike:

- svih JLS-ova koji čine urbano područje,
- županije i regionalnog koordinatora,
- drugih javnih tijela čije je sudjelovanje značajno za razvoj urbanoga područja,
- visokoškolskih ustanova, pružatelja obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja te istraživačkih centara,
- gospodarskih i socijalnih partnera, uključujući istaknute organizacije gospodarskih i socijalnih partnera te predstavnike gospodarskih i obrtničkih komora ili poslovnih udruženja iz urbanoga područja,
- organizacija civilnog društva, posebno iz područja zaštite okoliša, promicanja socijalne uključenosti, jednakosti među spolovima i nediskriminacije, zaštite prava nacionalnih manjina uzimajući u obzir geografsku i tematsku pokrivenost, sposobnost upravljanja, stručnost i inovativne pristupe.

Slijedom navedenog, Partnersko vijeće za izradu i praćenje provedbe Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. ustrojeno je Zaključkom o osnivanju Partnerskog vijeća za izradu Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. godine donesenom 15. veljače 2022. godine. Partnersko vijeće UP Gospić čini 33 člana predstavnika institucija i 28 zamjenika članova predstavnika institucija kako je prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 2. Partnersko vijeće Urbanog područja Gospić

RB	Dionici	Član	Zamjenik člana
1.	Grad Gospić	Slaven Stilinović	Ivana Kaleb Asić
2.	Općina Perušić	Nada Marijanović	Josipa Kolak
3.	Općina Udbina	Josip Seuček	Zlatko Brkić
4.	Ličko-senjska županija	Jasna Orešković Brkljačić	Ana Rukavina-Stilinović
5.	Razvojna agencija Ličko-senjske županije	Andrija Brkljačić	Martina Šuper Štampar
6.	Razvojni centar Ličko-senjske županije	Mile Milković	Valentina Butorac
7.	Turistička zajednica Grada Gospića	Maja Strilić	Anita Romac
8.	Turistička zajednica Općine Perušić	Mateja Smolčić	/
9.	Pećinski park Grabovača	Jelena Milković	Tomislav Špehar
10.	Park prirode Velebit	Mario Šaban	Ivana Maras
11.	Muzej Like Gospić	Tatjana Kolak	Ivan Kovač
12.	Komunalac Gospić d.o.o.	Milan Matija	Damir Maras
13.	Perušić d.o.o.	Mihael Kurteš	Željka Pleša
14.	Usluga d.o.o.	Ana-Marija Zdunić	Kristina Krpan
15.	Komunalac Udbina d.o.o.	Irena Koretić	/

16.	Obrtnička komora Ličko-senjske županije	Joso Vrkljan	Ankica Šubarić
17.	Lika svjetlo d.o.o.	Blaženka Jurčić	Božana Župan
18.	Martin d.o.o.	Goran Šuper	Matija Ivanetić
19.	AMD d.o.o.	Marko Šimić	Ana Šimić
20.	Suvenirnica Zera vl. Antonija Milković	Antonija Milković	/
21.	Villa Plitvice sun Udbina	Željko Tokić	/
22.	Lokalna akcijska grupa Lika	Ivana Starčević	Danijel Tušak
23.	Klaster Lika Destination	Petra Kovačević	Viktorija Rogić
24.	Udruga roditelja djeca s poteškoćama Pčelice	Željka Šikić	Antonija Klepić
25.	Društvo Naša djeca Grada Gospića	Sanja Puškarić Delač	Tamara Ban
26.	Likovna udruga Lika	Nikica Jelić	Kristina Šimon Starčević
27.	Lička ekološka akcija	Dubravko Čanić	Jasmina Zeba
28.	HCK Društvo Crvenog križa Gospić	Vlado Brkljačić	Eleonora Odorčić
29.	HGSS stanica Gospić	Josip Brozičević	Ivica Marković
30.	Udruga turističkih vodiča Like	Mislav Kolak	Nikola Končar
31.	Rukometni klub Gospić	Marko Brkljačić	Marko Šimić
32.	Nogometni klub Gospić 1991.	Dario Radošević	Velimir Štimac
33.	Eko vedrine d.o.o.	Dominik Zeko	/

Izvor: Izrada autora

Partnersko vijeće bilo je kontinuirano uključeno u proces izrade Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027., a prvenstveno kroz sudjelovanje u participativnim aktivnostima - intervjui i anketni upitnici, radionica strateškog planiranja, *online* komunikacija te sjednice Partnerskog vijeća. Intervjui i anketno prikupljanje podataka provedeni su na samom početku procesa izrade dokumenta u svrhu izrade analize stanja te definiranja SWOT analize dok je radionica strateškog planiranja služila za definiranje srednjoročnog strateškog pristupa razvoju urbanog područja i prikupljanje projektnih prijedloga. Članovima Partnerskog vijeća na radionici je predstavljen nacrt analize stanja te SWOT analiza temeljem kojih su pristupili definiranju srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala, srednjoročne vizije, prioriteta javnih politika, posebnih ciljeva koji se žele ostvariti u srednjoročnom razdoblju te projektnim prijedlozima.

Na samom kraju procesa, u veljači 2023., partnersko vijeće dalo je pozitivno mišljenje na nacrt Strategije razvoja Urbanog područja, kao preduvjet za donošenje SRUP-a od strane Gradskog vijeća Grada Gospića kao nositelja izrade strateškog dokumenta. Sukladno Uredbi (NN 103/15) članovi Partnerskog vijeća imenovani su za cijelo razdoblje trajanja SRUP-a, stoga su buduće aktivnosti vezane uz praćenje provedbe. Tijekom samog procesa izrade dokumenta održane su dvije sjednice Partnerskog vijeća.

4. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA URBANOG PODRUČJA

Proces osmišljavanja vizije razvoja Urbanog područja Gospić do 2027. godine započeo je izradom analize stanja te utvrđivanjem srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala proizašlih iz SWOT analize. Navedeno je bilo temelj za provedbu radionice strateškog planiranja, održane u svibnju 2022. godine, u koju su bili uključeni članovi koordinacijskog i partnerskog vijeća. Svrha radionice bila je definiranje srednjoročne vizije razvoja Urbanog područja Gospić do 2027. godine te donošenje prioriteta javnih politika i posebnih ciljeva usmjerenih ostvarenju vizije. Na radionici su dionici imali priliku iskazati svoja razmišljanja vezano uz mogućnosti razvoja Urbanog područja.

Slijedom navedenog, proces vizioniranja razvoja Urbanog područja Gospić do 2027. godine podrazumijevao je sljedeće:

1. utvrđivanje srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala proizašlih iz analize stanja te SWOT analize kao temelja za provedbu radionice strateškog planiranja,
2. definiranje ključnih riječi koje najbolje opisuje UP Gospić,
3. temeljem ključnih riječi, u suradnji s vanjskim stručnjacima, definiranje prijedloga vizije koja je upućena na daljnju razradu partnerskom i koordinacijskom vijeću,
4. definiranje prioriteta javnih politika i posebnih ciljeva usmjerenih ostvarenju vizije.

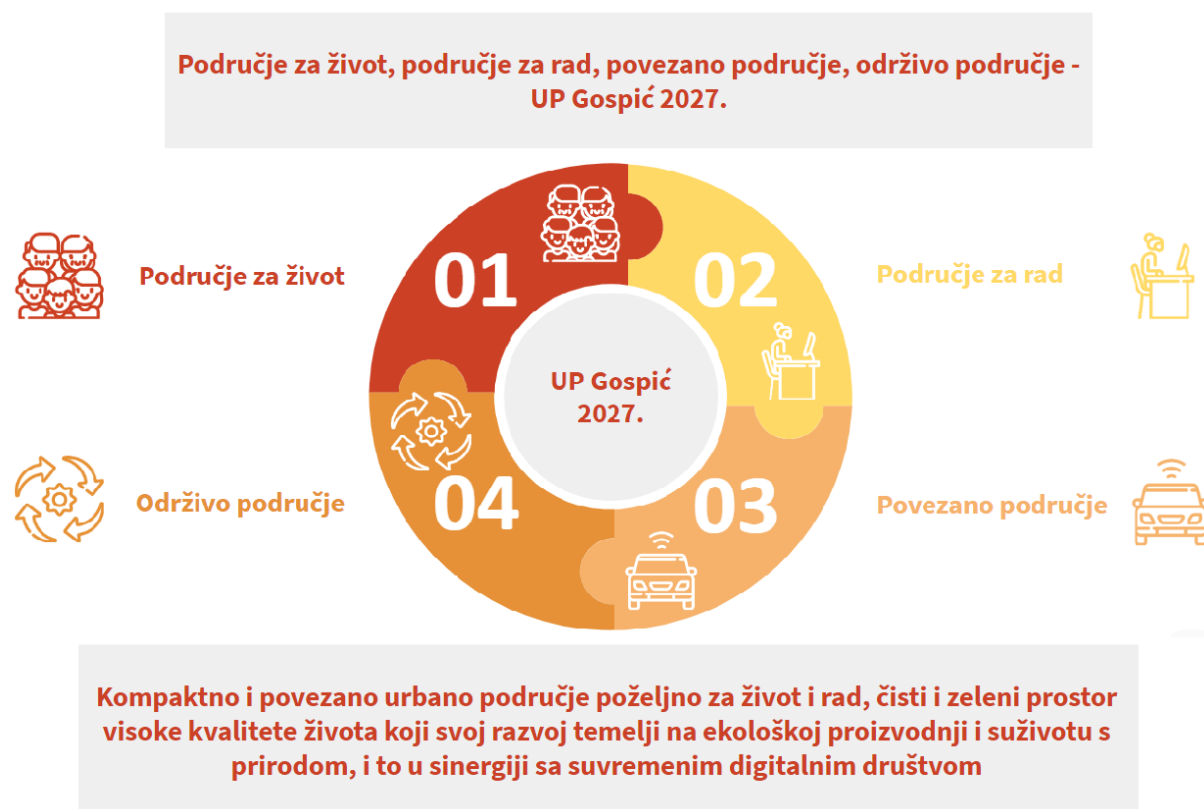
Vizija definira nastojanja i želje za budući razvoj određenog područja odnosno određuje smjerove i naglaske razvoja. U tom kontekstu važno je uzeti u obzir specifičnost ove teritorijalne strategije i usmjerenost iste na razvoj područja šireg obuhvata uz poštivanje onoga što je građanima, javnim i privatnim gospodarskim subjektima te JLS-ima važno i ključno za budući razvoj. Na Urbanom području Gospić, prema izvršenoj analizi i komunikaciji s ključnim dionicima najčešće korištene ključne riječi bile su održivi razvoj, integracija poljoprivrede i turizma, prometna povezanost, zelena i digitalna tranzicija, ekološka proizvodnja i poljoprivreda, zajedništvo, umrežavanje, te inovativnost. Iz navedenih ključnih riječi, s ciljem stvaranja jedinstvenog smjera razvoja, vizija Urbanog područja Gospić do 2027. godine je:

PODRUČJE ZA ŽIVOT, PODRUČJE ZA RAD, POVEZANO PODRUČJE, ODRŽIVO PODRUČJE - UP GOSPIĆ 2027.

Kompaktno i povezano urbano područje poželjno za život i rad, čisti i zeleni prostor visoke kvalitete života koji svoj razvoj temelji na ekološkoj proizvodnji i suživotu s prirodom, i to u sinergiji sa suvremenim digitalnim društvom.

Ovako definirana vizija povezuje elemente ključne za razvoj Urbanog područja Gospić - povezanost, mogućnosti za obrazovanje i rad, čisti i zeleni prostor, ekološka proizvodnja, suživot s prirodom i suvremeno digitalno društvo. Svaki dio vizije predstavlja jedan od prioriteta javnih politika u nadolazećem razdoblju, a unutar svakog prioriteta definirani su posebni ciljevi usmjereni ostvarenju vizije.

Slika 2. Srednjoročna vizija razvoja i prioriteta javnih politika Urbanog područja Gospić do 2027. godine

Izvor: Izrada autora

Kako je navedeno, definirana su i četiri prioriteta javne politike kao i posebni ciljevi unutar prioriteta koji čine podlogu za planiranje razvoja UP Gospić.

U nastavku slijedi grafički prikaz srednjoročnog strateškog okvira razvoja UP Gospić.

Tablica 3. Shema srednjoročnog strateškog okvira razvoja UP Gospić

VIZIJA UP GOSPIĆ			
PODRUČJE ZA ŽIVOT, PODRUČJE ZA RAD, POVEZANO PODRUČJE, ODRŽIVO PODRUČJE - UP GOSPIĆ 2027.			
Kompaktno i povezano urbano područje poželjno za život i rad, čisti i zeleni prostor visoke kvalitete života koji svoj razvoj temelji na ekološkoj proizvodnji i suživotu s prirodom, i to u sinergiji sa suvremenim digitalnim društvom.			
PRIORITETI JAVNIH POLITIKA			
Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3	Prioritet 4
Područje za život	Područje za rad	Povezano područje	Održivo područje
POSEBNI CILJEVI			
Posebni cilj 1.1	Posebni cilj 2.1	Posebni cilj 3.1	Posebni cilj 4.1
Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja	Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva	Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima	Razvoj osnovne komunalne infrastrukture
Posebni cilj 1.2	Posebni cilj 2.2	Posebni cilj 3.2	Posebni cilj 4.2
Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi	Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora	Ulaganja u digitalnu povezivost	Održivo upravljanja resursima
Posebni cilj 1.3			Posebni cilj 4.3
Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga			Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode

5. SREDNJOROČNE RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI

Temeljem analize stanja definirane su razvojne potrebe i razvojni potencijali UP-a Gospić kojih proizlazi srednjoročni strateški pristup razvoju. Analiza stanja osim postojećeg stanja i trendova u područjima društvenog, gospodarskog i urbanog okruženja obuhvaća i ocjenu unutarnjeg odnosno vanjskog okruženja primjenom SWOT analize - alata za prepoznavanje snaga i slabosti, odnosno prilika i prijetnji. Oba segmenta, i analiza postojećeg stanja i SWOT analiza, temelj su za definiranje razvojnih potreba i potencijala u okviru kojih su sumirani ključni nalazi analize stanja kroz 3 glavna tematska područja:

5.1. Društvo

Sustav odgoja i obrazovanja, prema podacima iz analize stanja, na zadovoljavajućoj je razini no razvidne su određene potrebe u vidu povećanja kapaciteta obrazovnih ustanova, podizanja kvalitete obrazovnih programa te uvođenja novih programa, a u skladu s potrebama sektora gospodarstva. Broj učenika u osnovnoškolskom obrazovanju kao i broj studenata bilježi trend smanjenja. Iako je zabilježeno smanjenje broja učenika i studenata, bez obzira na navedeno, istaknuta je potreba za unaprjeđenjem kvalitete smještajnih kapaciteta. S obzirom na infrastrukturne potrebe koje će većem broju osoba omogućiti pristup obrazovnom sustavu fokus treba biti na poticanju praktičnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja te programa prekvalifikacija kako bi se u potpunosti iskoristio razvojni potencijal radne snage na UP Gospić. S tim u vezi, dostupnost Veleučilišta Nikola Tesla u Gospiću i Sveučilišta u Zadru bit će svakako jedan od temelja budućeg razvoja koji će osigurati dostatne i raznolike kapacitete temeljem lokalnih potreba.

Prema nalazima analize stanja UP Gospić ima zadovoljavajuću mrežu zdravstvene zaštite što potvrđuje prisutnost četiri ustanove koje pružaju primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu. Nedostaci u sustavu zdravstvene zaštite primijećeni su u deficitu broja zdravstvenih djelatnika, a prvenstveno, prema podacima mreže javne zdravstvene službe, u djelatnosti dentalne medicine. Ovaj problem istaknut je i u svim ostalim granama zdravstva. Osim ljudskih kapaciteta potrebe se ogledaju i u infrastrukturi i materijalnim resursima. Zavod za hitnu medicinu sa sjedištem u OB Gospić, osim kroz nedostatak zdravstvenih djelatnika, izražene potrebe ima kroz neučinkovitost funkcionalnosti prostora za smještaj djelatnika hitne medicine i nužne opreme za rad. Navedeni nedostaci zdravstvenog sustava uvelike utječu i na kvalitetu pružanja zdravstvene zaštite. Bez odgovarajućeg broja liječnika nemoguće je podizati kvalitetu usluga, a to se osobito odnosi na segment preventivnih mjera.

Analizom stanja dan je uvid u rad ustanova koje djeluju u području socijalne skrbi. Centar za socijalnu skrb Gospić, od 1.1.2023. Hrvatski zavod za socijalni rad, Područni ured Gospić, središnja je ustanova socijalne skrbi. Utvrđen je broj korisnika zajamčene minimalne socijalne naknade te je on u 2019. godini iznosio 277, a u 2021. godini bilježi manji pad od 10,47%, odnosno iznosio je 248 korisnika. U spomenutom području postoje izražene infrastrukturne potrebe poput povećanje broja stambenih jedinica za socijalno ranjive skupine. Također, utvrđena je i nedostatnost smještajnih i

boravišnih kapaciteta za starije osobe. Dostupnost socijalnih usluga na Urbanom području ukazuje na nedostatke u vidu dodatnih socijalnih usluga, primjerice, udomiteljstvo je moguće isključivo izvan županije. Općenito, socijalne usluge namijenjene djeci su ograničene ili ih nema, a osim u uslugama, izražena je velika potreba i za ljudskim resursima.

Područje civilnog društva, kulture i sporta prepoznato je kao važan segment ukupnog društvenog razvoja. Civilno društvo važna je karika društvenog razvoja i predstavlja organizirani oblik lokalnog djelovanja, koje prepoznaje ključne probleme i potrebe lokalne zajednice te predstavlja treću kariku društvenog uređenja. Civilni sektor susreće se s nedostacima u vidu manjka ljudskih, financijskih i prostornih resursa što predstavlja izazov u radu te otežava mogućnosti suradnje s javnim sektorom. Sukladno navedenome, kao potreba prepoznata je adekvatna financijska i administrativna podrška akterima u sustavu civilnoga društva, poticanje volonterizma kod građana te osiguravanje adekvatnog prostora za rad udruga.

Kultura i kreativne industrije imaju sve veću ulogu u razvoju gospodarstva UP Gospić. Kako je već navedeno, veliku ulogu u razvoju kulture na UP Gospić ima i civilni sektor. Prema registru udruga RH na UP Gospić registrirano je 32 aktivne udruge u području djelovanja Kultura i umjetnost. Iako UP Gospić obiluje kulturnom i povijesnom baštinom iste su neiskorištene u svrhu gospodarskog razvoja i promicanja Urbanog područja. Kulturna infrastruktura i ustanove u velikoj su mjeri koncentrirani u Gradu. Kulturni sadržaji u ostalim članicama UP-a nedostatni su i potrebno je poticati njihov razvoj u cilju stvaranja funkcionalne cjeline UP temeljene, između ostalog, na kulturnim sadržajima. Osim navedenog, potrebu predstavlja nedostatak prostornih kapaciteta za skladištenje kulturne građe što se pojavilo kao slabost prilikom intervjuiranja ključnih dionika. Veliki izazov u razvoju sektora kulture predstavlja održavanje vrlo bogate kulturno-povijesne baštine i objekata u kulturi zbog činjenice da potrebna financijska sredstva nadilaze mogućnosti županijske i lokalne samouprave.

S obzirom na visok udio sportskih udruga, kao i važnost sporta na ukupnu kvalitetu života, postoji potreba za poboljšanjem sportske infrastrukture. Bavljenje sportom osim na pojedinačnoj razini odvija se i kroz udruge u sportu. Prema Registru udruga na Urbanom području Gospić nalazi se 65 udruga u sportu koje čine oko 27% od ukupnog broja udruga na Urbanom području. Analizom stanja utvrđeno je da na Urbanom području Gospić nedostaje objekt koji stanovništvu i posjetiteljima nudi bavljenje raznim sportovima na jednom mjestu - ne samo za profesionalne sportaše već i one koji se žele rekreativno baviti sportom.

5.2. Gospodarstvo

Sukladno nalazima iz analize stanja, iako je vidljiv pozitivan trend gospodarskih pokazatelja UP-a, isti ukazuju na neravnomjeran gospodarski razvoj sastavnica s kojim dolaze raznolike potrebe i potencijali razvoja. Nužno je poticanje integracije i međusobnog približavanja svih jedinica lokalne samouprave prosjeku razvoja te ostvariti dodatna ulaganja u razvoj gospodarskog sektora kako bi se povećala gospodarska konkurentnost UP-a i posljedično čitave LSŽ.

Iako čitavo UP bilježi pozitivne pokazatelje smanjenja nezaposlenosti i povećanja zaposlenosti, ističe se značajna potreba za aktivacijom radno sposobnog mladog stanovništva koje čini čak 35 % ukupnog broja nezaposlenih osoba. Potrebno je povući paralelu s potrebama i potencijalima sektora obrazovanja te uskladiti sektor obrazovanja sa sektorom gospodarstva, a prvenstveno: (1) uskladiti ponudu programa obrazovnih institucija sa stvarnim potrebama gospodarstvenika i tržišta rada, (2) potaknuti suradnju na zajedničkim projektima, (3) ostvariti suradnju u razvoju novih rješenja i tehnologija te (4) pružati tematske edukacije i programe cjeloživotnog obrazovanja sukladno utvrđenim potrebama gospodarstvenika.

Gospodarski razvoj ne treba se ograničavati na određene djelatnosti, no najznačajnije djelatnosti izdvojene u analizi stanja nameću se kao snažan činitelj gospodarstva i gospodarskog razvoja Urbanog područja, a njihov značaj u strukturi bruto dodane vrijednosti UP Gospić predstavlja ključne razvojne potencijale. Razvojni potencijal svakako su zelena i digitalna tranzicija, s naglaskom na korištenje obnovljivih izvora energije i uvođenje novih tehnologija, kao ključne potrebe razvoja nadolazećeg razdoblja. Navedenim će se ostvariti energetske i financijske uštede te optimizacija poslovnih procesa što će doprinijeti povećanju ekonomskih performansi poduzetnika te posljedično jačanju konkurentnosti gospodarskog sektora UP-a. Nadalje, potrebno je potaknuti povezivanje privatnog i javnog sektora u kontekstu responzivnosti i administrativnog rasterećenja, jačanja kapaciteta u apsorpciji EU sredstava i privlačenja ulagača te stvaranje sinergije s ciljem dinamizacije poduzetničkih aktivnosti, osobito u kontekstu malih i srednjih poduzetnika. Također, gledajući potrebu za osiguravanjem infrastrukturne potpore privatnom sektoru, ista se pojavljuje u opremanju i aktivaciji poduzetničkih zona, privlačenju poduzetnika na pokretanje poslovanja na UP Gospić te uspostavi funkcionalnog sustava upravljanja poduzetničkim zonama.

Veliki razvojni potencijal nalazi se u prerađivačkoj industriji te sektorima turizma i poljoprivrede koji, osim perspektive za razvoj, pružaju mogućnost za sinergijskim učinkom te osiguravanjem dodane vrijednosti gospodarstvu UP-a i LSŽ. Turistički potencijal leži u brendiranju UP-a kao jedinstvene destinacije, a analiza postojećih resursa ukazala je na razvojne potencijale specifičnih sektora turizma - agroturizam, zdravstveni turizam, planinski, ruralni, kulturni, aktivni i outdoor turizam uz podsegment obiteljskog, izletničkog, lovnog, ribolovnog i sportskog turizma. Osnovne potrebe sektora turizma su: (1) razvoj smještajnih kapaciteta više kategorije, (2) razvoj turističke zdravstvene infrastrukture, (3) valorizacija kulturnih i prirodnih resursa, (4) osmišljavanje cjelovitih turističkih proizvoda koji bi produžili boravak turista na UP-u, (5) ostvarivanje kvalitetnije suradnje s turističkim posrednicima kako bi se potaknula prodaja u samoj destinaciji, (6) poticanje poduzetništva u turizmu, (7) općenito širenje turističke ponude te (8) uspostavljanje minimalno 1-2 DMC agencije kao ključne za razvoj destinacije. Posljedično, privući će se nove turiste, produžiti vrijeme boravka turista te povećati potrošnja u destinaciji.

S obzirom na gospodarske pokazatelje, evidentna je orijentacija općina na poljoprivredu kao važnu gospodarsku granu. Bez obzira na navedeno, potrebno je istaknuti da zadruga, niti drugih proizvođačkih organizacija, koje bi trebale biti nositelji zajedničke proizvodnje i plasmana poljoprivrednih proizvoda, gotovo da i nema, odnosno postoji samo jedna. Iako postoje hladnjače koje su javno i lako dostupne poljoprivrednicima i prerađivačima, kapaciteti za preradu voća u želirane i sušene proizvode te punionica meda, utvrđen je nedostatak logističko-distribucijskih

kapaciteta, posredništva u komunikaciji s trgovačkim centrima, stvaranja i prijenosa znanja i tehnologija među poljoprivrednicima, primjene digitalnih rješenja za poboljšanje konkurentnosti proizvodnje te povezanosti proizvođača sa znanstvenom zajednicom. Također, kao važan podsektor izdvaja se mljekarstvo, koje na UP Gospić ima dobre preduvjete za razvoj, povezivanje i objedinjavanje djelatnosti malih poljoprivrednika, ali je također popraćen negativnim trendovima. Dodatno, najveći problemi javljaju se u segmentu prerade proizvoda u pogledu udovoljavanja zakonskih uvjeta što odbija poljoprivrednike. Slijedom navedenog, kao ključne razvojne potrebe u sektoru poljoprivrede nameću se: (1) razvoj ekološke poljoprivrede, (2) brendiranje lokalnih proizvoda, (3) povećanje kapaciteta za otkup i preradu poljoprivrednih proizvoda, (4) edukacija poljoprivrednika o specifičnim oblicima poljoprivredne proizvodnje, korištenju novih tehnologija te povlačenju financijskih sredstava, (5) uspostava logističko-distribucijskih kapaciteta za skladištenje i plasman proizvoda, (6) poticanje udruživanja poljoprivrednika, (7) povezivanje sektora poljoprivrede i turizma kroz uspostavu sustava brendiranja lokalnih proizvoda i plasiranje istih u ponudu ugostiteljsko-smještajnih objekata te (8) povećanje količine proizvodnje i zadovoljavanje tržišnog potencijala visokokvalitetnih autohtonih proizvoda sa zaštićenom oznakom izvornosti i zemljopisnog podrijetla.

5.3. Urbano okruženje

Analiza urbanog okruženja Urbanog područja Gospić dala je uvid u stanje urbanog okoliša, utjecaj istog na cjelokupnu kvalitetu života na Urbanom području i zadovoljavanje osnovnih potreba građana. Iako je kvaliteta zraka na području UP-a visoke kvalitete, prepoznaje se potreba za uspostavom sustava mjerenja kakvoće zraka koji će na lokalnoj razini moći adekvatno pratiti eventualne promjene. Isto je prepoznato i u području praćenja kakvoće tla - s obzirom na to da takav sustav još nije uspostavljen na nacionalnoj razini, prepoznata je potreba za uvođenjem sustava koji će moći pravovremeno upozoriti na moguća onečišćenja i ugrozu kakvoće tla na području UP-a, do kojih može doći uslijed nepovoljnog utjecaja određenih gospodarskih i poljoprivrednih djelatnosti ili prirodnih promjena.

U odnosu na izloženost prirodnim rizicima i klimatskim promjenama, na UP-u, u posljednjih 10 godina, zabilježene su štete zbog suše, olujnog ili orkansnog nevremena, no ne u toj mjeri da bi iste značajno utjecale na funkcioniranje područja, ali prepoznata je važnost navedene tematike i potreba za daljnjim, sustavnim unaprjeđenjem zaštite od evidentiranih potencijalnih rizika. Također, kao značajan razvojni potencijal, potrebno je istaknuti velik broj prirodnih znamenitosti i veliku bioraznolikost UP Gospić. Udio zaštićenih površina u ukupnoj površini Urbanog područja Gospić iznosi 50,66% odnosno polovicu cijelog teritorija što ukazuje na vrlo visoku atraktivnost njegove prirodne osnove. Najveći udio zaštićenih površina nalazi se u Gradu Gospiću (32%), zatim Općini Perušić (17,75%) te Općini Udbina (0,91%).

U domeni gospodarenja otpadom, UP bilježi negativan trend kontinuiranog porasta ukupne količine odloženog otpada, kao i prikupljenog komunalnog otpada što upućuje na potrebu za unaprjeđenjem infrastrukturnih uvjeta (npr. Posude/kontejneri za prikupljanje komunalnog otpada) za odvojeno prikupljanje, recikliranje i oporabu otpada, kao i na potrebu podizanja svijesti

stanovnika o važnosti pravilnog odlaganja reciklabilnih vrsta otpada. Nadalje, na UP postoje i divlja odlagališta od kojih su neka u minski sumnjivom području i ne mogu se sanirati.

Procjena broja priključenih stanovnika na Urbanom području Gospić prema javnim isporučiteljima vodnih usluga nadležnih za područje Gospića, Perušića i Udbine, pokazuje Usluga d.o.o. pokriva visok udio od 92% priključenih stanovnika, a isporučitelj Kraljevac d.o.o. 80% priključenih stanovnika. Ističe se potreba za unapređenjem sustava vodoopskrbe zbog velike starosti cjevovoda, velikog broja oštećenja te posljedično velikih gubitaka vode koji se kreću oko 70% u odnosu na zahvaćene količine vode.

Magistralna plinska mreža predstavlja preduvjet za širenje, ali sastavnice Urbanog područja nisu plinificirane. Grad Gospić i naselja unutar Grada Gospića trenutno ne koriste prirodni plin za kućanstva i industriju jer nije izvedena mreža unutar naselja. Općine Udbina i Perušić ne smatraju plinifikaciju potrebnom zbog malog broja disperziranih potrošača. U potrazi za rješenjem okreću se obnovljivim izvorima energije. S druge strane, elektroenergetska mreža na području Ličko-senjske županije je zadovoljavajuća i sadrži vodove visokog napona. Ističe se sustav opskrbe primarno električnom energijom te se pojavljuje potreba za izgradnjom manjih lokalnih sustava korištenja obnovljivih izvora energije koji će imati pozitivne ekonomske rezultate te smanjiti opterećenje postojećeg sustava opskrbe električnom energijom. U odnosu na obnovljive izvore energije, prepoznat je potencijal za korištenje solarne energije, energije vjetra i biomase.

Cestovni promet jedna je od okosnica cjelokupne prometne infrastrukture te uvjetuje povezanost sastavnica UP-a. Javne ceste na području Ličko-senjske županije, i stoga i na Urbanom području Gospić, su po kvaliteti neadekvatne, odnosno velik je dio u lošem stanju, što prati i trend rasta broja prometnih nesreća na području UP-a. Željeznički promet na Urbanom području ima dugu tradiciju i vrlo je značajan za stanovnike, no unatoč tome, godinama je sustavno zapostavljan. Veliki problem predstavljaju nesanirani, ratom uništeni željeznički kolodvori, pružni objekti te cestovni prijelazi. U odnosu na navedeno, prepoznata je potreba za modernizacijom željezničke pruge u svrhu bolje prometne povezanosti i prijevoza velikih količina tereta. Istaknuta je i potreba za rekonstrukcijom samog željezničkog kolodvora koji je neprilagođen za pristup osobama s invaliditetom te isti ne pruža jednake mogućnosti svim potencijalnim korisnicima. Potrebno je poduzeti radnje kako bi se osobama s invaliditetom olakšala mobilnost, pristupačnost i korištenje javnog prijevoza. Povećanjem konkurentnosti željezničkog sektora smanjit će se zagađenje okoliša i omogućiti intermodalni prijevoz. U odnosu na zračni i riječni promet UP-a, potrebno je istaknuti zračnu luku Udbina u kojoj postoji kompletna infrastruktura koja je sastavni dio vojarne Josip Jović (cesta, voda, odvodnja, telekomunikacije), ali je sve potrebno dovesti u funkciju, dok rijeke na ovom području nisu plovne. U odnosu na razvoj biciklističkog prometa, evidentiran je mali broj biciklističkih staza i traka, slabo održavanje postojećih ruta, neopremljenost potrebnim sadržajima te nepovezanost i loše trasiranje značajnog broja ruta. Kvaliteta urbanog prijevoza i povezanosti općina i gradova nije zadovoljavajuća. Međugradski prijevoz u Urbanom području Gospić je u potrebi unapređenja postojećih linija prijevoza, ali i stvaranja intermodalne strukture i integracije javnog prijevoza. Daljnja ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu su nužna kroz istaknutu potrebu za osiguravanjem dostupnosti priključaka nepokretne širokopojasne pristupne mreže sljedeće generacije (NGA) koja omogućava pristup brzinama u smjeru prema korisniku od barem 100 MBit/s kao osnovnog

preduvjeta za širu primjenu informacijsko-komunikacijske tehnologije i razvitak digitalne ekonomije, ubrzanje gospodarskog rasta i povećanje društvenog boljitka.

6. OPIS INTEGRIRANOG PRISTUPA RJEŠAVANJU UTVRĐENIH RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA UKLJUČUJUĆI ISPUNJAVANJE KRITERIJA VEZANO UZ STRATEŠKU RELEVANTNOST PROJEKATA

6.1. Opis integriranih teritorijalnih ulaganja

Koncept integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU) (eng. integrated territorial investment) odgovara na izazove specifičnog razvoja povezanih područja te omogućuje državama članicama EU da grupiraju sredstva iz nekoliko operativnih programa/fondova kako bi se osigurala provedba integrirane strategije za određeno područje i odgovorilo na specifične potencijale razvoja. Ovakav pristup se po prvi puta koristio u razdoblju 2014.-2020. godine, za ulaganja u aktivnosti kojima će se ojačati uloga gradova kao pokretača gospodarskog razvoja.

Ključni elementi ITU-a su:

- definirano područje i usvojena te integrirana strategija teritorijalnog razvoja područja;
- akcijski plan razvoja te odabrani ključni projekti koji će maksimizirati integrativni učinak;
- upravljački mehanizmi za upravljanje mehanizmom ITU-a.

Neki od ključnih ciljeva ITU-a su:

- poticanje ekonomske, socijalne i ekološke održivosti i otpornosti u urbanim središtima;
- iskorištavanje potencijala jakih urbanih središta te stvaranje pozitivnog prelijevanja na šire funkcionalna urbana područja i ruralna područja u blizini gradova;
- nadograđivanje potencijala i specifičnosti neposrednih ruralnih područja i lokalnih zajednica;
- umanjivanje i rješavanje negativnih učinaka urbane koncentracije (zagušenja prometa, zagađenje, širenje urbanih područja, smještajni kapacitet, siromaštvo i sl.).

Kroz iskustva gradova koji su primjenjivali ITU mehanizam u razdoblju 2014. - 2020. istaknuta je važnost i uspjeh integriranog pristupa funkcionalnim urbanim područjima, ponajviše u područjima brownfield investicija, urbano-ruralnih veza i javnog prijevoza, ali i kroz mogućnost financiranja integriranih projekata, stvaranja funkcionalnih teritorija, ciljanih ulaganja pojedinog urbanog područja, poticanja bottom-up pristupa i stvaranja integralnih multisektorskih znanja, ali i jačanja kapaciteta urbanih područja odnosno gradova u pripremi i provedbi projekata. U tom kontekstu za nadolazeće razdoblje 2021. - 2027., razvijen je poseban Integrirani teritorijalni program (ITP) koji u sebi sadrži osnove budućeg ITU ulaganja, te uključuje sredstva iz Kohezijskog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Fonda za pravednu tranziciju s ciljem jačanja uloge velikih gradova u policentričnom razvoju urbanih područja.

Implementacijom ITU mehanizma Urbano područje Gospić odgovorit će na definirane razvojne potrebe, odnosno provedbom mjera financiranih kroz ITU adresirati utvrđene slabosti u više ciljanih sektora.

Provedba integriranih teritorijalnih ulaganja koja podrazumijevaju teritorijalnu i višesektorsku integraciju područja otvorit će potencijal za daljnje stvaranje pozitivnih učinaka umrežavanja kroz jačanje teritorijalne, gospodarske i socijalne kohezije Urbanog područja. Projekti su odabrani i pripremljeni na način da osiguraju integraciju prilikom ulaganja i to kroz razne sektore, od obnove kulturnih prostora, čime se radi na dostupnosti sadržaja i posljedično na revitalizaciji područja, preko obnove prostora za prezentaciju turističkog sadržaja čime se utječe i na gospodarsku sliku područja, do jačanja povezivosti područja ulaganjem u prometnu infrastrukturu s ciljem jače integracije. Završno, uzeta je u obzir i energetska obnova kao horizontalni zahtjev svih ulaganja kako bi se održala dugoročna održivost i smanjio utjecaj na okoliš. Integraciji će izravno doprinijeti ITU intervencije u sljedećim područjima:

→ **Društvo (kultura, turizam, obrazovanje)**

Ulaganjem u višenamjensku, društvenu i kulturnu infrastrukturu, primjerice kulturne centre, kulturne ustanove i multimedijalne centre, cilj je smanjiti neravnomjernu zastupljenost sadržaja i koncentraciju istog u središtu Urbanog područja te poboljšati kapacitete postojeće društvene kulturne infrastrukture koji nisu dostatni za provedbu aktivnosti. Ulaganjem u revitalizaciju kulturno - povijesne baštine valorizirat će se potencijali zaštićenih kulturnih dobara za društvene, kulturne, obrazovne i turističke potrebe i time će se stanovništvu Urbanog područja proširiti ponuda kulturnih sadržaja, kvaliteta i dostupnost obrazovanja te pritom doprinijeti obnovi, očuvanju, prezentaciji i održivom upravljanju objektima kulturne baštine te valorizaciji njenih društvenih, kulturnih i edukativnih kapaciteta.

→ **Prometna povezivost**

Provedbom integriranih teritorijalnih ulaganja doprinijet će se rješavanju potreba u području prometa, mobilnosti i povezanosti, a koji su povezani s nedostatnom infrastrukturom, i neadekvatnim javnim prijevozom koji narušavaju mogućnost bolje povezivosti Urbanog područja. Ulaganjem u modernizaciju i digitalizaciju javnog prijevoza i provedbom prometnih rješenja kojima se povećava frekventnost kretanja građana, dostupnost pojedinih dijelova UP i sigurnost prometa učinit će se iskorak prema održivoj gradskoj i prigradskoj mobilnosti te tranziciju prema čistim i pametnim oblicima prometa.

6.2. Opis strateške relevantnosti kroz ITU mehanizam

Strateška relevantnost ključan je faktor definiranja projekata koji se planiraju financirati kroz ITU mehanizam, a odnosi se na projekte u kojima će sudjelovati više jedinica lokalne samouprave ili na projekte grada središta ili neke druge JLS, a koji imaju policentrični utjecaj na razvoj šireg područja.

Osim toga, strateškoj relevantnosti doprinosi i usklađenost, odnosno doprinosi ITU intervencija pokazateljima Integriranog teritorijalnog programa kao višefondovskog programa koji podupire ravnomjerni teritorijalni razvoj temeljen na identificiranim potrebama određenih područja, te drugim hijerarhijski nadređenim aktima strateškog planiranja.

Definiranju projekata od strateške relevantnosti i značaja za sve sastavnice Urbanog područja prethodio je proces prikupljanja projekata, odnosno izrade baze projekata od strane svih sastavnica Urbanog područja. Izrađena baza projekata s **ukupno 59 razvojnih projekata** svih JLS u sastavu Urbanog područja omogućila je distinkciju projekata čiji je utjecaj usko ograničen na područje samo jedne JLS, od projekata koji ostvaruju širi, policentrični utjecaj na cijelo Urbano područje ili se i fizički provode na području više JLS, odnosno projekata koji imaju osiguranu stratešku relevantnost. Kroz detaljno proveden proces prioritizacije projekata urbanog područja, utvrđena je strateška relevantnost odabranih i prikazanih projekata za izravno financiranje putem ITU mehanizma. Iz pripadajućih opisa projekata jasan je njihov policentrični utjecaj na cijelo područje i važnost koju imaju u odgovaranju na potrebe i potencijale ovog područja. Projekti od strateške relevantnosti koji se planiraju financirati kroz ITU mehanizam opisani su u nastavku.

Popis strateških projekata Urbanog područja Gospić:

Numerički kod u SRUP-u	Naziv projekta	Nositelj projekta
1.3.1.1.	Rekonstrukcija i opremanje unutarnjih dijelova KIC-a Lički Osik	Grad Gospić
1.3.1.2.	Interpretacijski centar prirodne/kulturne/povijesne baštine Perušić	Općina Perušić
2.1.2.1.	Teslinim koracima	Grad Gospić
2.1.2.2.	Interpretacijski centar Krbavska bitka	Općina Udbina
2.1.2.6.	Rekonstrukcija Muzeja Like Gospić	Muzej Like Gospić
3.1.1.5.	Uspostava prijevoza unutar urbanog područja	Grad Gospić

Projektom **Rekonstrukcija i opremanje unutarnjih dijelova KIC-a Lički Osik u Gospiću** osigurat će se prostor za rad udruga civilnog društva te će se unaprijediti kvaliteta sadržaja za organizaciju, razvijanje i unapređivanje svih oblika kulturnog i umjetničkog stvaralaštva što će rezultirati i povećanom kvalitetom i raznovrsnijim mogućnostima provođenja slobodnog vremena lokalnog stanovništva. Također, projektom će se osigurati smještaj i rad Samostalne narodne knjižnice Gospić. Projekt odgovara specifičnom cilju *RSO 5.1. Integriranog teritorijalnog programa - Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima* s obzirom na to da podrazumijeva očuvanje, obnovu i prezentaciju kulturne ustanove za kulturne i društvene namjene kao i posebnom cilju *1.3. SRUP-a - Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga*.

Projektom **Interpretacijski centar prirodne/kulturne/povijesne baštine Perušić** osigurat će se adekvatan prostor u kojem će u kojem će djelovati HKUD PERUŠIĆ, dječja glazbena škola, udruge civilnog društva, etno zbirka tradicijskih obrta i zanata, uključujući i Kosinjsku tiskaru, sakralnu baštinu i druge djelatnosti od javnog interesa što će direktno utjecati na unaprjeđenje kvalitete života stanovnika zbog čega odgovara specifičnom cilju *RSO 5.1. Integriranog teritorijalnog programa - Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima* i posebnom cilju *1.3. SRUP-a - Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga*. Projekt podrazumijeva adaptaciju same zgrade uz povećanje njezine energetske učinkovitosti, a uključuje i inovativna rješenja poput virtualne šetnice znamenitosti i značajki krajobraza.

Projekt **Teslinim koracima** čini kompozicija gradskih prostora u kojima se prezentira djetinjstvo Nikole Tesle. Projekt se odnosi na postavljanje svjetlosnih instalacija u parku Kolakovac, obilježavanje mostova na rijeci Novčici i šetnice uz rijeku, obilježavanje nogostupa ispred Muzeja Like Gospić u kojem je Tesla išao u osnovnu školu, postavljanje atraktora na Trgu Nikole Tesle, te potencijalnih lokacija na kojima je Nikola Tesla boravio kao dječak u Gospiću. Projekt podrazumijeva rekonstrukciju prostora sadašnjeg kina Korzo u prostor za posjetitelje kroz funkcionalno zoniranje, stalni postav suvremene interaktivne izložbe, hodogram kretanja, osmišljavanje prostora za mlade osobe i razvijanje njihovih afiniteta kroz radionice i sl. Projekt odgovara specifičnom cilju *RSO 5.1. Integriranog teritorijalnog programa - Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima* s obzirom na to da podrazumijeva očuvanje, obnovu i prezentaciju kulturne baštine te odgovara posebnom cilju *2.1. SRUP-a - Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva*.

Projekt **Interpretacijski centar Krbavska bitka** predstavlja jedan od najznačajnijih interpretacijskih potencijala udbinske povijesti, turističke popularizacije lokaliteta i njegove prezentacije široj javnosti. Kako bi se postigli spomenuti ciljevi izgradit će se infrastruktura koja bi imala turistički, kulturni i prezentacijski sadržaj unutar Krbavske kuće koji bi se odnosio na Krbavsku bitku s korištenjem visoko sofisticiranih alata multimedijske naravi. Projekt odgovara specifičnom cilju *RSO 5.1. Integriranog teritorijalnog programa - Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima* s obzirom na to da podrazumijeva prezentaciju materijalne kulturne baštine te posebnom cilju *2.1. SRUP-a - Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva*.

Projekt **Rekonstrukcija Muzeja Like Gospić** obuhvaća potpunu građevinsku sanaciju i rekonstrukciju zaštićenog kulturnog dobra kako bi zadovoljila današnje standarde muzejske prakse. Omogućit će se pristup svim zainteresiranim dionicima, izrada novih stalnih postava, suvremeni kulturni sadržaji i primjeren uredski prostor za zaposlenike. Povijesna zgrada Muzeja u cijelosti bi postala stalnim postavom. Cilj projekta je zaštita nepokretnog kulturnog dobra, muzejskog fundusa kao pokretnog dobra, atraktivniji kulturni sadržaji, povećanje broja posjetitelja i u konačnici ostvarivanje zadovoljavajućeg koeficijenta samoodrživosti. Projekt odgovara specifičnom cilju *RSO 5.1. Integriranog teritorijalnog programa - Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog*

turizma i sigurnosti u urbanim područjima s obzirom na to da podrazumijeva očuvanje, obnovu i prezentaciju materijalne kulturne baštine za kulturne i društvene namjene kao i posebnom cilju *2.1. SRUP-a - Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva*.

Projektom **Uspostava prijevoza unutar urbanog područja** obuhvaćeno je uvođenje ekološki prihvatljivog javnog prijevoza s postavljanjem električnih punionica s ciljem uspostavljanja efikasnog javnog prijevoza sugrađana unutar Urbanog područja Gospić. Projekt odgovara specifičnom cilju *RSO 2.8. Integriranog teritorijalnog programa - Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika* te posebnom cilju *3.1. SRUP-a - Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima*.

6.3. Opis sustava provedbe ITU mehanizma

Sustav provedbe ITU mehanizma podrazumijeva koordinaciju Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije i administrativne strukture u gradovima središtima koji imaju ulogu ITU posredničkih tijela i dio su sustava upravljanja i kontrole.

Grad Gospić, s ciljem uspostave institucionalnog okvira za provedbu ITU mehanizma predvidio je ustrojavanje organizacijske jedinice Odsjek za provedbu ITU mehanizma koja će obavljati zadatke delegirane od strane Ministarstva.

Odsjek za provedbu ITU mehanizma sastojat će se od:

- Voditelja Odsjeka za provedbu ITU mehanizma
- Viši stručni suradnik za ITU mehanizam
- Viši referent za ITU mehanizam

Prikaz standardnih mjerila za klasifikaciju radnih mjesta te opis poslova radnih mjesta u okviru Odsjeka za ITU dan je u nastavku teksta.

Voditelj Odsjeka za provedbu ITU mehanizma

Stručno znanje i kvalifikacije

- magistar struke ili stručni specijalist ekonomske, pravne ili druge društvene struke,
- organizacijske sposobnosti i komunikacijske vještine potrebne za uspješno upravljanje Odsjekom,
- najmanje pet godina radnog iskustva na odgovarajućim poslovima,
- iskustvo u izradi i provedbi EU projekata (iskustvo u pripremi i/ili provedbi EU projekata i/ili u ocjenjivanju projektnih prijedloga i/ili u financijskom praćenju EU projekata i sl.),
- poznavanje rada na računalu/ napredna računalna pismenost,
- poznavanje odgovarajućih nacionalnih propisa i propisa Europske unije
- aktivno poznavanje engleskog jezika u govoru i pismu,
- položen državni stručni ispit

Opis poslova radnog mjesta

- rukovodi, organizira i koordinira rad Odsjeka,
- obavlja najsloženije poslove iz nadležnosti Odsjeka,

- sudjeluje u praćenju i evaluaciji izrade Strategije razvoja urbanog područja te sudjeluje u koordinaciji aktivnosti i pripremi dokumentacije koje prethode potpisivanju Sporazuma o obavljanju delegiranih aktivnosti i s njima povezanih zadaća i aktivnosti,
- izrađuje plan vrednovanja i provodi aktivnosti i procese u postupcima vrednovanja,
- vodi brigu o razdvajanju funkcija između ITU PT-a i ostalih ustrojstvenih jedinica odgovornih za pripremu, podnošenje i provedbu projekata,
- priprema sve odluke do uspostave ITU mehanizma financiranja prema smjernicama i uputama nadležnog ministarstva kako bi se ispunili uvjeti za provedbu ITU mehanizma,
- obavlja delegirane i s njima povezane zadaće i aktivnosti Posredničkog tijela (PT) integriranih teritorijalnih ulaganja i poslove implementacije mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam)
- u skladu sa SRUP-om koordinira provedbene aktivnosti na razini urbanog područja, izrađuje plan provedbe, nadzire izradu uputa za prijavitelje i/ili poziva na dostavu projektnih prijedloga za izravne dodjele, sudjeluje u ocjenjivanju kvalitete projektnih prijedloga, priprema izvješća o odabiru projektnih prijedloga za aktivnosti koje se financiraju iz operativnog programa konkurentnosti kohezije i ostalih (u nastavku teksta: PKK) koji uključuje rangirani popis odabranih projektnih prijedloga, sudjeluje u aktivnostima zatvaranja PKK,
- podnosi periodična izvješća o provedbi ITU mehanizma u kojima se opisuje napredak postignut u obavljanju delegirane aktivnosti, praćenje statusa provedbe ITU mehanizma za urbano područje te izvještavanje o istom prema traženju UT, sudjeluje u radu radnih skupina koje organizira UT
- surađuje s Koordinacijskim tijelom, Upravljačkim tijelom i Posredničkim tijelima tijekom provedbe i praćenja Operativnih programa te sudjeluje u radu Odbora za praćenje PKK
- provodi aktivnosti informiranja i promidžbe provedbe ITU mehanizma kao i za komunikaciju svih dionika većeg urbanog područja.
- obavlja poslove po nalogu pročelnika i gradonačelnika (čelnika ITU)

Viši stručni suradnik za provedbu ITU mehanizma

Stručno znanje i kvalifikacije

- magistar struke ili stručni specijalist ekonomske, pravne ili druge društvene struke,
- najmanje jedna godina radnog iskustva na odgovarajućim poslovima,
- iskustvo u izradi i provedbi EU projekata (iskustvo u pripremi i/ili provedbi EU projekata i/ili u ocjenjivanju projektnih prijedloga i/ili u financijskom praćenju EU projekata i sl.),
- poznavanje odgovarajućih nacionalnih propisa i propisa Europske unije
- aktivno poznavanje engleskog jezika u govoru i pismu,
- položen državni stručni ispit.

Opis poslova radnog mjesta

- izrađuje upute za prijavitelje i obrasce za ocjenjivanje kvalitete projektnih prijedloga,
- ocjenjuje kvalitetu dostavljenih projektnih prijedloga,
- sudjeluje u radu radnih skupina koje je organiziralo upravljačko tijelo na razini operativnih programa za specifične ciljeve koji se provode u urbanom području,

- sudjeluje u izradi uputa za strateške projekte i/ili poziva na dostavu projektnih prijedloga koji se odnose na specifične ciljeve operativnih programa koji se provode u urbanom području,
- upravlja projektnim ciklusom za projekte u kojima je Grad Gospić partner ili vodeći partner aktivno sudjeluje u praćenju provedbe projekata,
- ostvaruje komunikaciju između provedbenog tijela urbanog područja i svih dionika urbanog područja vezano za sve aktivnosti na provedbi ITU mehanizma
- priprema periodične izvještaje o provedbi ITU mehanizma
- priprema sve aktivnosti informiranja i promidžbe vezane za provedbu ITU mehanizma,
- sudjeluje u radu Mreže osoba za informiranje i vidljivost,
- vodi evidenciju projekata i izdaje potvrde o činjenicama o kojima vodi službene evidencije
- proučava i prati propise koji se odnose na opseg poslova koje obavlja na svojem radnom mjestu,
- obavlja i druge srodne poslove po nalogu pročelnika i voditelja Odsjeka.

Viši referent za ITU mehanizam

- sveučilišni prvostupnik struke ili stručni prvostupnik struke društvene struke,
- najmanje jedna godina radnog iskustva na odgovarajućim poslovima,
- iskustvo u izradi i provedbi EU projekata (iskustvo u pripremi i/ili provedbi EU projekata i/ili u ocjenjivanju projektnih prijedloga i/ili u financijskom praćenju EU projekata i sl.),
- poznavanje odgovarajućih nacionalnih propisa i propisa Europske unije,
- poznavanje rada na računalu,
- poznavanje engleskog jezika,
- položen državni stručni ispit.

Opis poslova radnog mjesta

- sudjeluje u izradi uputa za strateške projekte i/ili poziva na dostavu projektnih prijedloga koji se odnose na specifične ciljeve operativnih programa koji se provode u urbanom području,
- sudjeluje u izradi uputa za prijavitelje i obrazaca za ocjenjivanje kvalitete projektnih prijedloga,
- sudjeluje u pregledu i ocjeni kvalitete dostavljenih projektnih prijedloga,
- sudjeluje u radu radnih skupina koje je organiziralo upravljačko tijelo na razini operativnih programa za specifične ciljeve koji se provode u urbanom području,
- aktivno sudjeluje u praćenju provedbe projekata,
- ostvaruje komunikaciju između provedbenog tijela urbanog područja i svih dionika urbanog područja vezano za sve aktivnosti na provedbi ITU mehanizma
- priprema periodične izvještaje o provedbi ITU mehanizma
- sudjeluje u izradi uputa za prijavitelje i obrasce za ocjenjivanje kvalitete projektnih prijedloga,
- koordinira i usklađuje financijske procedure vezane za proračunska sredstva partnera iz urbanog područja,
- sudjeluje u pripremi periodičnih i završih financijskih izvještaje o realizaciji projekata,
- vodi evidenciju i izdaje potvrde o činjenicama o kojima vodi službene evidencije,
- sudjeluje u provedbi p prati pozitivne propise iz djelokruga rada

- sudjeluje u postupcima javne nabave
- organizira sastanke, prezentacije i radionice za potrebe ITU PT-a,
- obavlja i druge srodne poslove po nalogu pročelnika i voditelja Odsjeka.

Definiranje organizacijske jedinice, odnosno planiranje iste u okviru sistematizacije radnih mjesta preduvjet je za uvođenje Grada Gospića u sustav upravljanja i kontrole, odnosno akreditiranu strukturu u razdoblju 2021.-2027. s ulogom posredničkog tijela za odabir operacija i projekata, odnosno zadaćama u provedbi drugih aktivnosti delegiranih od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

7. USKLAĐENOST S EU STRATEŠKIM DOKUMENTIMA, NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA, PLANOVIMA RAZVOJA ŽUPANIJA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA

Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 151/22) određuje da je akte strateškog planiranja niže razine potrebno uskladiti s aktima strateškog planiranja više razine. To podrazumijeva da planovi razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave moraju biti usklađeni s Nacionalnom razvojnom strategijom, nacionalnim i regionalnim sektorskim i višesektorskim strategijama te odgovarajućim regionalnim razvojnim planovima. Osim usklađenosti sa strateškim dokumentima hijerarhijski višeg ranga na nacionalnoj razini, Strategija razvoja Urbanog područja Gospić 2021.-2027. usklađena je i s relevantnim strateškim dokumentima na razini Europske unije - Europski zeleni plan, EU Teritorijalna agenda 2030, Urbana agenda te Nova Povelja iz Leipziga. Dakle, Strategija razvoja urbanog područja Gospić usklađena je sa strateškim dokumentima na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. U nastavku slijedi pregled usklađenosti strateškog okvira SRUP-a s hijerarhijski nadređenim aktima.

Nacionalna razvojna strategija hijerarhijski je najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj koji služi za oblikovanje i provedbu razvojnih politika Republike Hrvatske. Strategija predstavlja viziju inovativne i sigurne zemlje s visokom kvalitetom života. U svrhu ostvarenja ove vizije NRS 2030 utvrđuje četiri razvojna smjera: održivo gospodarstvo i društvo, jačanje otpornosti na krize, zelena i digitalna tranzicija te ravnomjeran regionalni razvoj. Strategija razvoja urbanog područja Gospić 2021.-2027. usklađena je s osnovnim razvojnim načelima, prioritetima te strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije. Strategija razvoja urbanog područja Gospić 2021.-2027. definira prioritete, kao i posebne ciljeve, koji će poduprijeti razvoj UP Gospić u područje kvalitetnog života, rada, povezanosti, te kvalitetnog održavanja i očuvanja okoliša.

Prioritet 1: Područje za život sadrži tri posebna cilja usmjerena razvoju, zadržavanju i podržavanju društva na urbanom području.

Posebni cilj 1.1: Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja usklađen je s ciljem 2. Obrazovani i zaposleni ljudi pod razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo. Jačanje otpornosti na krize Nacionalne razvojne strategije 2030. Urbano područje Gospić podržava razvoj i unapređenje odgojno-obrazovnog sektora s ciljem stvaranja holističkog pristupa novim

društvenim i gospodarskim promjenama. Nadalje, daljnje ulaganje u odgojno-obrazovni sustav potiče demografsku obnovu područja i služi kao temelj za poboljšanje kvalitete života na području. **Posebni cilj 1.2: Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi** je u skladu s posebnim ciljem 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život pod razvojnim smjerom 2. Jačanje otpornosti na krize NRS 2030. Poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvene i socijalne skrbi u području je ključno u poboljšanju kvalitete života i sigurnosti, posebno najugroženijih skupina društva i stvaranju socijalno uključivog društva. **Posebni cilj 1.3: Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga** je u skladu s posebnim ciljem 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život NRS 2030. Poticanje razvoja kulturne baštine, poticanje zdravog života kroz ulaganja u unaprjeđenje sportskog sadržaja te revitalizacija urbanog područja neki su od glavnih ciljeva Strategije u nadolazećem razdoblju. Ulaganje u kulturnu baštinu osigurava kontinuiranu valorizaciju povijesno i kulturno važnih sadržaja i doprinosi razvoju turizma u području. Poticanje bavljenja sportom ima pozitivan utjecaj na zdravlje i kvalitetu života stanovnika UP Gospića. Revitalizacija urbanog područja omogućit će se provedbom specifičnih projekata koji doprinose njenom ostvarenju, no zajedno s prethodno navedenim razvojem kulturne baštine i sportsko rekreacijske infrastrukture imat će jak utjecaj na revitalizaciju demografske slike cijelog urbanog područja.

Prioritet 2: Područje za Rad SRUP-a Gospić ima 2 posebna cilja usmjerena gospodarskom razvoju i povezivanju ključnih sektora područja. **Posebni cilj 2.1: Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva** je u skladu s ciljem 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo pod razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo NRS 2030. Povezivanje sektora gospodarstva, te javnog i privatnog sektora, potiče usklađeniji razvoj poduzetništva i pridonosi kvaliteti života na području. Povezivanje gospodarskih sektora turizma i poljoprivrede pridonosi stvaranju jedinstvenog agroturizma UP Gospić kroz promociju i brendiranje poljoprivrednih proizvoda i njihovo uključivanje u turističku ponudu. Povezivanje javnog i privatnog sektora pridonosi razvoju poduzetničkih aktivnosti kao privlačenje ulaganja iz domaćih i stranih izvora. **Posebni cilj 2.2: Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora** je u skladu s ciljem 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo pod razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo NRS 2030. Kvalitetno i potpuno poslovno okruženje je ključno u razvoju poduzetništva u području.

Prioritet 3: Povezano područje SRUP-a Gospić ima 2 posebna cilja usmjerena ka unapređenju fizičke i digitalne povezanosti područja. **Posebni cilj 3.1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima** je u skladu s posebnim ciljem 10. Održiva mobilnost NRS 2030. Unapređenje povezanosti i mobilnosti te modernizacija modaliteta prijevoza je jedan od glavnih ciljeva Urbanog područja Gospić u nadolazećem razdoblju. **Posebni cilj 3.2: Ulaganja u digitalnu povezivost** je u skladu s ciljem 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva NRS 2030. Širenje informacijsko-komunikacijske tehnologije i digitalizacije je jedino moguće kroz snažnu širokopojasnu infrastrukturu i mrežu koja bi omogućila povećanje internet brzine i bolju povezanost područja. Stoga, razvoj i unapređenje širokopojasne infrastrukture je jedan od prioriteta UP Gospić u nadolazećem razdoblju.

Svi posebni ciljevi iz prioriteta 4: Održivo područje SRUP-a Gospić (Posebni cilj 4.1: Razvoj osnovne komunalne infrastrukture, Posebni cilj 4.2: Održivo upravljanje resursima i Posebni cilj 4.3: Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode) su u skladu s posebnim ciljem 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost NRS 2030. U svrhu očuvanja okoliša i povećanja dostupnosti komunalnih usluga Urbano područje će povećati kapacitet i modernizirati komunalnu infrastrukturu i komunalne usluge. Navedeno će znatno pridonijeti gospodarenju otpada kao i podizanju svijesti stanovnika o važnosti reciklaže. Na Urbanom području Gospić

postoji potencijal za korištenje raznih oblika obnovljivih izvora energije; solarne energije, energije vjetra i biomase. Iskorištavanje izvora obnovljive energije na urbanom području pridonosi očuvanju okoliša i smanjenju zagađenja na području, kao i energetske neovisnosti. Zaštita obilnih zelenih prostora područja je jedan od glavnih ciljeva u nadolazećem razdoblju.

Tablica 4. Povezanost strateškog okvira SRUP Gospić s ciljevima iz Nacionalne razvojne strategije 2030.

Povezanost strateškog okvira s ciljevima iz Nacionalne razvojne strategije 2030.													
Strategija razvoja urbanog područja Gospić 2021. - 2027.		NRS 2030											
		RAZVOJNI SMJER 1. Održivo gospodarstvo i društvo				RAZVOJNI SMJER 2. Jačanje otpornosti na krize			RAZVOJNI SMJER 3. Zelena i digitalna tranzicija			RAZVOJNI SMJER 4. Ravnomjieran regionalni razvoj	
		SC 1.	SC 2.	SC 3.	SC 4.	SC 5.	SC 6.	SC 7.	SC 8.	SC 9.	SC 10.	SC 11.	SC 12.
Prioritet 1: Područje za život	Posebni cilj 1.1: Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja		x										
	Posebni cilj 1.2: Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi					x							
	Posebni cilj 1.3: Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga					x							
Prioritet 2: Područje za Rad	Posebni cilj 2.1: Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva	x											
	Posebni cilj 2.2: Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora	x											
Prioritet 3: Povezano područje	Posebni cilj 3.1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima										x		
	Posebni cilj 3.2: Ulaganja u digitalnu povezivost											x	
Prioritet 4: Održivo područje	Posebni cilj 4.1: Razvoj osnovne komunalne infrastrukture								x				
	Posebni cilj 4.2: Održivo upravljanja resursima								x				
	Posebni cilj 4.3: Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode								x				

Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021. - 2027. temeljni je strateški planski dokument u kojem su definirani ciljevi i prioriteti razvoja županije. Vizija plana za Ličko-senjsku županiju je područje održivog gospodarstva, očuvane prirode, bogate kulturne baštine, zadovoljnih ljudi i ugodnog života. U svrhu ostvarenja ove vizije Plan razvoja utvrđuje osam posebnih ciljeva: PC1 - Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije, PC2 – Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova, PC3 – Povećanje učinkovitosti korištenja resursa, PC4 - Razvoj zelenog i održivog turizma, PC5 – Pametni gradovi i sela, PC6 – Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja, PC7 – Demografski oporavak, PC8 – Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost te PC9 – Očuvanje kulturne i prirodne baštine. Nadalje, strategija definira strateške ciljeve koji doprinose provedbi razvojnih ciljeva. Strategija razvoja urbanog područja Gospić 2021.-2027. usklađen je s osnovnim razvojnim načelima, prioritetima te strateškim ciljevima Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021. - 2027.

Prioritet 1: Područje za život je prioritet Strategije razvoja urbanog područja Gospić 2021. - 2027. koji ima 3 posebna cilja usmjerena razvoju, zadržavanju i podržavanju društva na Urbanom području.

Posebni cilj 1.1: Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja je u skladu s posebnim ciljem 6. Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021. - 2027. Potpora učenicima, studentima i razvoju cjeloživotnog obrazovanja su ciljevi Urbanog područja Gospić koji doprinose implementaciji plana razvoja županije kroz unapređenje odgojno-obrazovne infrastrukture i sustava. **Posebni cilj 1.2: Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi** je u skladu s posebnim ciljem 8. Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost. Unapređenje kvalitete i dostupnosti zdravstvene i socijalne skrbi ključno je u kontekstu jačanja kvalitete života i sigurnosti, s naglaskom na najugroženije skupine društva i stvaranje socijalno uključivog društva. **Posebni cilj 1.3: Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga** usklađen je s posebnim ciljem 9. Očuvanje kulturne i prirodne baštine. Potpora i ulaganje u kulturnu baštinu Urbanog područja je jedan od glavnih ciljeva u nadolazećem razdoblju zajedno s ulaganjem u sportsko-rekreacijsku infrastrukturu te revitalizaciju urbanog područja. Očuvanje kulturne baštine pridonosi gospodarskom razvoju područja kao i održavanju kulturno i povijesno važnih objekata. Osim kulture, pozitivan utjecaj na stanovništvo ima bavljenje sportom pridonoseći zdravlju i kvaliteti života. Revitalizacija urbanog područja, osim ulaganjem u kulturu i sport i rekreaciju, provodit će se specifičnim projektima koji izravno doprinose njenom ostvarenju.

Prioritet 2: Područje za rad SRUP-a Gospić ima 3 posebna cilja usmjerena gospodarskom razvoju i povezivanju ključnih sektora područja.

Posebni cilj 2.1: Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva je u skladu s posebnim ciljem 4. Razvoj zelenog i održivog turizma. Diversifikacija turizma, potrebna za daljnji razvoj turističke ponude Ličko-senjske županije, UP Gospić će postići kroz povezivanje ključnih sektora gospodarstva. Sinergija između agrikulture i turizma ima veliki potencijal za razvoj na Urbanom području. Agroturizam će podržati poljoprivrednike kroz spajanje turista i agrikulturne ponude.

Posebni cilj 2.2: Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora je u skladu s posebnim ciljem 1. Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije. Tranzicija gospodarstva na učinkovitije i ekološki prihvatljive tehnologije te digitalizacija poslovnog procesa i informacija su glavni ciljevi UP Gospić u nadolazećem razdoblju. Uz unapređenje poduzetničko potporne infrastrukture zelena i digitalna

tranzicija će olakšati poslovanje na području i stvoriti bolje povezano potpuno poslovno okruženje.

Prioritet 3: Povezano područje SRUP-a Gospić ima 2 posebna cilja usmjerena unapređenju fizičke i digitalne povezanosti područja. **Posebni cilj 3.1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima** je u skladu s posebnim ciljem 3. Povećanje učinkovitosti korištenja resursa. Povezivanje velikog prostora Urbanog područja pridonosi povećanju mobilnosti i sigurnosti cijele županije. Poboljšanje cestovne infrastrukture, željezničkih pruga i urbanog prijevoza osigurat će ostvarenje ovih ciljeva kao i višu kvalitetu života i bolju povezanost cijelog područja. **Posebni cilj 3.2: Ulaganja u digitalnu povezivost** je u skladu s posebnim ciljem 5. Pametni gradovi i sela. Unapređenje širokopojasne infrastrukture na području će poboljšati brzinu i pristup internetu. Nadalje, širokopojasna infrastruktura je preduvjet za razvoj digitalnog gospodarstva na području.

Prioritet 4: Održivo područje SRUP-a Gospić ima 3 posebna cilja usmjerena unapređenju očuvanja okoliša i upravljanja okolišem. **Posebni cilj 4.1: Razvoj osnovne komunalne infrastrukture** je u skladu s posebnim ciljem 3. Povećanje učinkovitosti korištenja resursa. Izgradnja i modernizacija komunalne infrastrukture na području doprinosi očuvanju okoliša i kvaliteti života stanovnika. Unapređenje infrastrukturnih uvjeta za gospodarenje otpadom i podizanje svijesti stanovnika o važnosti pravilnog odlaganja otpada će pridonijeti ostvarenju ovog cilja. **Posebni cilj 4.2: Održivo upravljanje resursima** je u skladu s posebnim ciljem 3. Povećanje učinkovitosti korištenja resursa. Potpora razvoju obnovljivih izvora energije doprinosi smanjenju zagađenja područja i energetske neovisnosti. Solarna energija, energija vjetra i biomase su obnovljivi izvori u koje će UP Gospić ulagati u nadolazećem razdoblju. **Posebni cilj 4.3: Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode** je u skladu s posebnim ciljem 9. Očuvanje kulturne i prirodne baštine. Veliki broj zaštićenih površina na UP Gospić doprinosi kulturnoj i prirodnoj baštini.

Tablica 5. Povezanost strateškog okvira SRUP Gospić s ciljevima Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021. - 2027.

Strategija razvoja urbanog područja Gospić 2021. - 2027.		Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021.-2027.								
		PC 1.	PC 2.	PC 3.	PC 4.	PC 5.	PC 6.	PC 7.	PC 8.	PC 9.
Prioritet 1: Područje za život	Posebni cilj 1.1: Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja						x			
	Posebni cilj 1.2: Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi							x		
	Posebni cilj 1.3: Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga									x
Prioritet 2: Područje za Rad	Posebni cilj 2.1: Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva				x					
	Posebni cilj 2.2: Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora	x								
Prioritet 3: Povezano područje	Posebni cilj 3.1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima			x						
	Posebni cilj 3.2: Ulaganja u digitalnu povezivost					x				
Prioritet 4: Održivo područje	Posebni cilj 4.1: Razvoj osnovne komunalne infrastrukture			x						
	Posebni cilj 4.2: Održivo upravljanja resursima			x						
	Posebni cilj 4.3: Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode									x

Usklađenost s relevantnim strateškim dokumentima na razini Europske unije ogleda se kroz sljedeće:

1. **Europski zeleni plan (European Green Deal)**

- a. Strateški plan Europske komisije usmjeren postizanju klimatske neutralnosti EU do 2050. godine,
- b. predviđa mjera za unaprjeđenje učinkovitosti resursa i tranzicije ka čistom i kružnom gospodarstvu, s ciljem zaustavljanja klimatskih promjena, obnove bioraznolikosti i smanjenja onečišćenja,
- c. Usklađenost SRUP Gospić i Europskog zelenog plana ogleda se kroz prioritet 4. Održivo područje, posebni cilj Posebni cilj 4.1. Razvoj osnovne komunalne infrastrukture, Posebni cilj 4.2. Održivo upravljanje resursima i Posebni cilj 4.3. Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode.

2. **EU Teritorijalna agenda 2030.**

- a. strateški dokument čiji je cilj jačanje teritorijalne kohezije, odnosno osiguravanje uravnoteženog razvoja EU,
- b. prepoznaje izazove koji proizlaze iz nejednake razvijenosti područja - kvaliteta života, dostupnost javnih usluga, dinamika tržišta rada i gospodarskog razvoja itd.,
- c. Usklađenost SRUP Gospić i EU Teritorijalne agende 2030 ogleda se kroz sve prioritete SRUP-a Gospić usklađene s prioritetima EU Teritorijalne agende 2030 - PRAVEDNA EUROPA koja nudi perspektivu svim mjestima i ljudima i ZELENA EUROPA koja štiti zajedničke resurse i oblikuje društvenu koheziju, usklađeni su s prioritetima SRUP-a.

3. **Urbana agenda**

- a. adresira 12 ključnih urbanih izazova,
- b. doprinos SRUP-a Gospić Urbanoj agendi izravno se očituje u sljedećem: razvoj poslova i vještina u lokalnom gospodarstvu, održivo korištenje resursa, razvoj kružne ekonomije, energetska tranzicija, klimatska prilagodba, digitalna tranzicija i urbana mobilnost.

4. **Nova Povelja iz Leipziga**

- a. usmjerava razvoj europskih urbanih područja i promicanje integriranog, održivog i urbanog razvoja,
- b. ističe snagu gradova i širenje njihovog utjecaja na bližu okolicu kao integrativni moment i prioritet implementacije održivih rješenja u urbanom razvoju,
- c. SRUP Gospić u potpunosti je usklađen s Novom Poveljom iz Leipziga kroz prepoznavanje i rješavanje problema vezani za klimatske promjene, demografske izazove i gospodarske promjene.

8. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Prioritet 1 Područje za život	Prioritet 2 Područje za rad	Prioritet 3 Povezano područje	Prioritet 4 Održivo područje
<p>Posebni cilj 1.1. Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja</p> <p>Mjera 1.1.1. Infrastrukturni razvoj odgojnih ustanova</p> <p>Mjera 1.1.2. Uspostava cjelovitog i kvalitetnog obrazovnog sustava</p>	<p>Posebni cilj 2.1. Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva</p> <p>Mjera 2.1.1. Podrška razvoju sustava kratkih lanaca opskrbe</p> <p>Mjera 2.1.2. Presentacija ličkog identiteta kroz turističke sadržaje</p>	<p>Posebni cilj 3.1. Unapređenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima</p> <p>Mjera 3.1.1. Infrastrukturno unapređenje i podrška novim modalitetima javnog prijevoza</p>	<p>Posebni cilj 4.1. Razvoj osnovne komunalne infrastrukture</p> <p>Mjera 4.1.1. Razvoj i unapređenje sustava vodovoda i odvodnje</p> <p>Mjera 4.1.2. Učinkovito upravljanje otpadom</p>
<p>Posebni cilj 1.2. Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi</p> <p>Mjera 1.2.1. Dostupnija i kvalitetnija zdravstvena skrb</p> <p>Mjera 1.2.2. Stvaranje socijalno osjetljivog sustava</p>	<p>Posebni cilj 2.2. Unapređenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora</p> <p>Mjera 2.2.1. Unapređenje poslovne infrastrukture za stvaranje dodane vrijednosti proizvoda</p> <p>Mjera 2.2.2. Edukacije kao potpora poduzetnicima</p>	<p>Posebni cilj 3.2. Ulaganja u digitalnu povezivost</p> <p>Mjera 3.2.1. Ulaganja u digitalnu povezivost</p>	<p>Posebni cilj 4.2. Održivo upravljanje resursima</p> <p>Mjera 4.2.1. Stvaranje sustava za učinkovitije korištenje energije</p>
<p>Posebni cilj 1.3. Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga</p> <p>Mjera 1.3.1. Očuvanje kulturne baštine</p> <p>Mjera 1.3.2. Izgradnja kvalitetnog i dostupnog sportsko-</p>			<p>Posebni cilj 4.3. Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode</p> <p>Mjera 4.3.1. Jačanje svijesti kroz edukaciju o zaštiti prirode</p> <p>Mjera 4.3.2. Ulaganje u sustav žurnih službi</p>

rekreativnog sadržaja

Mjera 1.3.3.
Revitalizacija urbanog
područja

8.1. Prioritet 1. Područje za život

Jedan od prioriteta nadolazećeg razdoblja temelji se na privlačenju mladih ljudi, te njihovom zadržavanju na Urbanom području Gospić što će se osigurati kvalitetnim društvenim uslugama u ključnim područjima. Shodno tome, temelj kvalitetnog života predstavljaju usluge u području odgoja i obrazovanja. U tom kontekstu, UP će biti područje koje aktivno radi na jačanju i unapređenju odgojno-obrazovnog sektora te promišlja o modalitetima njegova razvoja u svrhu prilagodbe društvenim i gospodarskim promjenama. Ovim prioritetom doprinijet će se poboljšanju demografske slike, odnosno revitalizaciji dobne strukture stanovništva. Osim kvalitetnog obrazovanja, snaga određenog područja ogleda se u njegovoj brizi i ulaganjima o najugroženijim skupinama društva. U tom kontekstu, posebna pažnja posvetit će se jačanju socijalnih i zdravstvenih usluga s naglaskom na povećanje kvalitete. Shodno tome, Urbano područje Gospić će postati uključivo i socijalno osviješteno područje. Kroz ovaj prioritet jačat će se civilno društvo kao važan segment razvoja urbanog područja. Jačanje civilnog društva ostvarit će se u vidu adekvatnih financijskih potpora i jačanja volonterizma. Bogata kulturna ponuda predstavlja važnu stavku u kvaliteti života na Urbanom području Gospić. Briga o baštini, materijalnoj i nematerijalnoj, u samom je središtu kulturnog identiteta Urbanog područja. Njeno stavljanje u funkciju, gospodarsku i kulturnu, ključno je za afirmaciju identiteta i njegovu dugoročnu opstojnost. Ovaj prioritet pružat će integriranost, ali i uključivost. Uz sve navedeno, jedan od prioriteta bit će poticanje stanovnika UP Gospića na zdrav način života kroz aktivno provođenje slobodnog vremena i bavljenje sportom. Kako bi se to omogućilo nužna su ulaganja u sportsku infrastrukturu, amatersku i profesionalnu, ali i prihvaćanje strateškog pristupa sportu u kontekstu kvalitetnijeg upravljanja, jačanja ljudskih kapaciteta i većih financijskih ulaganja kroz EU projekte.

Ovaj prioritet javnih politika bit će ostvaren kroz sljedeće posebne ciljeve:

Poseban cilj 1.1. Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja

Mjera 1.1.1. Infrastrukturni razvoj odgojnih ustanova

Mjera 1.1.2. Uspostava cjelovitog i kvalitetnog obrazovnog sustava

Poseban cilj 1.2. Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi

Mjera 1.2.1. Dostupnija i kvalitetnija zdravstvena skrb

Mjera 1.2.2. Stvaranje socijalno osjetljivog sustava

Poseban cilj 1.3. Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga

Mjera 1.3.1. Očuvanje kulturne baštine

Mjera 1.3.2. Izgradnja kvalitetnog i dostupnog sportsko-rekreativnog sadržaja

Mjera 1.3.3. Revitalizacija urbanog područja

8.2. Prioritet 2. Područje za rad

S obzirom na to da je polazišna osnova Urbanih područja grad središte kao nositelj gospodarskog razvoja, UP Gospić poseban naglasak stavlja na razvoj konkurentnog gospodarskog sektora uz obrazovni sustav, zelenu i digitalnu tranziciju gospodarskog sektora te unapređenje poslovnog okruženja kao temelje za rast i razvoj. Fokus se stavlja na usklađivanje obrazovnog sustava UP-a s potrebama gospodarstvenika i općenito tržištem rada pri čemu su prioriteti usklađivanje ponude programa obrazovnih institucija sa stvarnim potrebama gospodarstvenika i tržišta rada, poticanje suradnje na zajedničkim projektima, ostvarivanje suradnje u razvoju novih rješenja i implementaciji tehnologija te pružanje tematskih edukacija i programa cjeloživotnog obrazovanja sukladno utvrđenim potrebama gospodarstvenika. Nadalje, sukladno utvrđenim ključnim gospodarskim sektorima, radit će se na povezivanju privatnog i javnog sektora, jačanju kapaciteta u apsorpciji EU sredstava i privlačenju ulagača te stvaranju sinergije s ciljem dinamizacije poduzetničkih aktivnosti, osobito u kontekstu malih i srednjih poduzetnika. Utvrđeni potencijal sinergijskog učinka između sektora poljoprivrede i turizma ostvarit će se brendiranjem UP-a kao jedinstvene turističke destinacije i brendiranjem poljoprivrednih proizvoda te plasmanom poljoprivrednih proizvoda kroz ugostiteljsko smještajne objekte. U turizmu će se raditi na razvoju smještajnih kapaciteta više kategorije, razvoju specifičnih oblika turizma - agroturizam, zdravstveni turizam, kulturni, aktivni i outdoor turizam uz podsegment obiteljskog, izletničkog, lovnog, ribolovnog i sportskog turizma, valorizaciji kulturnih i prirodnih resursa, osmišljavanju cjelovitih turističkih proizvoda, ostvarivanju kvalitetnije suradnje s turističkim posrednicima te poticanjem poduzetničkih aktivnosti u turizmu. Sektor poljoprivrede unaprijedit će se kroz poticanje razvoja ekološke poljoprivrede, brendiranje lokalnih proizvoda, posebno u području mljekarstva, povećanje kapaciteta za otkup i preradu poljoprivrednih proizvoda, edukaciju poljoprivrednika o specifičnim oblicima poljoprivredne proizvodnje, korištenje novih tehnologija te povlačenje financijskih sredstava, uspostavu logističko-distribucijskih kapaciteta za skladištenje i plasman proizvoda, poticanje udruživanja poljoprivrednika te povećanje količine proizvodnje i zadovoljavanje tržišnog potencijala visokokvalitetnih autohtonih proizvoda sa zaštićenom oznakom izvornosti i zemljopisnog podrijetla. Potpora svemu navedenom ostvarit će se kroz razvoj poduzetničke potporne infrastrukture i sustavno upravljanje istom, odnosno kroz stvaranje poticajnog poslovnog okruženja i provođenje mjera za razvoj poduzetničkih i poljoprivrednih aktivnosti. Navedeno će se ostvariti kroz opremanje i aktivaciju poduzetničkih zona, privlačenje poduzetnika na pokretanje poslovanja, uspostavu funkcionalnog sustava upravljanja poduzetničkim zonama te zelenu i digitalnu tranziciju, s naglaskom na korištenje obnovljivih izvora energije i implementaciju novih tehnologija.

Ovaj prioritet javnih politika bit će ostvaren kroz sljedeće posebne ciljeve:

Posebni cilj 2.1. Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva

Mjera 2.1.1. Podrška razvoju sustava kratkih lanaca opskrbe

Mjera 2.1.2. Prezentacija ličkog identiteta kroz turističke sadržaje

Posebni cilj 2.2. Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora

Mjera 2.2.1. Unaprjeđenje poslovne infrastrukture za stvaranje dodane vrijednosti proizvoda

Mjera 2.2.2. Edukacije kao potpora poduzetnicima

8.3. Prioritet 3. Povezano područje

U nadolazećem razdoblju jedan od glavnih razvojnih prioriteta za Urbano područje Gospić jest unapređenje povezanosti i mobilnosti te osiguranje adekvatnog i sigurnog prijevoza za sve stanovnike UP-a. U tom kontekstu, u narednom periodu nužno je omogućiti sve preduvjete za adekvatnu mobilnost stanovništva Urbanog područja - unutar samog Urbanog područja, ali i kroz bolje povezivanje istog sa Županijom, te posljedično s ostatkom Hrvatske. U vidu cestovnog prometa, ovo će značiti rekonstrukciju, ali i unapređenje sigurnosti i protočnosti postojećih prometnica, te ulaganje u izgradnju novih. Željeznički promet na Urbanom području ima dugu tradiciju i vrlo je značajan za stanovnike, no unatoč tome, godinama je sustavno zapostavljan. Unapređenje linija i integracija različitih modaliteta prijevoza doprinosi kvaliteti života i stvara dosljedan i povezan sistem urbanog prijevoza. Svi oblici prometnog povezivanja temeljit će se na intermodalnom pristupu, odnosno međusobnoj povezanosti i usklađenosti, kako bi se osigurao nesmetan prelazak s jednog oblika prijevoza na drugi te osiguralo cjelovito iskustvo putovanja Urbanim područjem. Prioritet povećanja povezanosti uključuje i unapređenje širokopojasne infrastrukture s ciljem poboljšanja internetske infrastrukture i povećanja internetske brzine Urbanog područja Gospić. Daljnja ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu predstavljaju preduvjet za širu primjenu informacijsko-komunikacijske tehnologije i razvitak digitalne ekonomije, ubrzanje gospodarskog rasta i povećanje društvenog boljitka.

Ovaj prioritet javnih politika bit će ostvaren kroz sljedeće posebne ciljeve:

Posebni cilj 3.1. Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima

Mjera 3.1.1. Infrastrukturno unaprjeđenje i podrška novim modalitetima javnog prijevoza

Posebni cilj 3.2. Ulaganja u digitalnu povezivost

Mjera 3.2.1. Ulaganja u digitalnu povezivost

8.4. Prioritet 4. Održivo područje

Kvaliteta zraka, vode, tla, okoliša i posljedično života je važan preduvjet za razvoj Urbanog područja Gospić. Stoga, jedan od glavnih prioriteta u nadolazećem razdoblju je unapređenje infrastrukture te smanjenje utjecaja svih oblika zagađenja i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije. Navedeno će obuhvaćati unapređenje komunalne infrastrukture Urbanog područja u smislu njezine izgradnje i modernizacije, a kako bi se povećala dostupnost komunalnih usluga, ali i doprinijelo očuvanju okoliša. U tom kontekstu osobit naglasak bit će stavljen na učinkovito gospodarenje otpadom, unapređenje infrastrukturnih uvjeta za odvojeno prikupljanje, recikliranje i oporabu otpada, kao i na potrebu podizanja svijesti stanovnika o važnosti pravilnog odlaganja onih vrsta otpada koje se mogu reciklirati te unaprjeđenje sustava pročišćavanja otpadnih voda pri čemu će ključna biti kvalitetna suradnja s ostalim dionicima u sustavu. UP Gospić posjeduje potencijal za

korištenje solarne energije, energije vjetra i biomase. Ulaganje u obnovljive izvore energije predstavljat će važan doprinos urbanog područja u smanjenje zagađenja i poticaj ka očuvanju prirode i smanjenje ovisnosti o ostalim energetske izvorima. S obzirom na to da je dio zaštićenih površina u ukupnoj površini Urbanog područja Gospić veći od polovice cijelog teritorija što ukazuje vrlo visoku atraktivnost njegove prirodne osnove, u narednom periodu poseban naglasak bit će stavljen na projekte koji doprinose unapređenju sustava očuvanja okoliša i prirode.

Ovaj prioritet javnih politika bit će ostvaren kroz sljedeće posebne ciljeve:

Posebni cilj 4.1. Razvoj osnovne komunalne infrastrukture

Mjera 4.1.1. Razvoj i unapređenje sustava vodovoda i odvodnje

Mjera 4.1.2. Učinkovito upravljanje otpadom

Posebni cilj 4.2. Održivo upravljanje resursima

Mjera 4.2.1. Stvaranje sustava za učinkovitije korištenje energije

Posebni cilj 4.3. Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode

Mjera 4.3.1. Jačanje svijesti kroz edukaciju o zaštiti prirode

Mjera 4.3.2. Ulaganje u sustav žurnih službi

9. POPIS POSEBNIH CILJEVA I KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA

Popis posebnih ciljeva Strategije razvoja Urbanog područja Gospić za razdoblje 2021.-2027. uparen s doprinosom koji isti ostvaruju u kontekstu strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije do 2030. prikazan je u tablici niže.

Sadržaj tablice usklađen je sa Smjernicama, te redom prikazuje:

- strateški cilj NRS-a 2030.
- pokazatelj učinka strateškog cilja NRS 2030.
- poseban cilj SRUP-a koji izravno doprinosi provedbi gore navedenog strateškog cilja NRS-a 2030.
- pokazatelj ishoda posebnog cilja SRUP-a.

Prioritet 1 Područje za život		
Strateški cilj: SC.2. Obrazovani i zaposleni ljudi		
NRS 2030		
Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	83%	>97%
Poseban cilj 1.1. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić		
Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja		
Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju program predškolskog odgoja (OI.02.2.61)	7	8
Izvor: Početna vrijednost pokazatelja definirana je prema podacima DZS-a, Gradovi i općine u statistici – dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju program predškolskog odgoja, za pedagošku godinu 2021./2022.		
Strateški cilj: SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život		
NRS 2030		
Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23,30%	< 15 %
Poseban cilj 1.2. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić		
Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi		

Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Broj pružatelja usluga organiziranog stanovanja (OI.02.3.71) Izvor: Početna vrijednost pokazatelja preuzeta je iz Upisnika ustanova socijalne skrbi	3	5
Strateški cilj: SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život NRS 2030		
Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Očekivani broj godina zdravog života	58,5 godina žene 56,5 godina muškarci (2018.)	> 64 godine žene > 64 godine muškarci
Poseban cilj 1.3. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga		
Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Broj udruga civilnog društva na 10.000 stanovnika (OI.02.13.30) Izvor: Početna vrijednost pokazatelja je izračun autora temeljem broja udruga evidentiranih u Registru udruga i broja stanovnika.	0,0243	0,0248
Prioritet 2 Područje za rad		
Strateški cilj: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo NRS 2030		
Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	63. mjesto (2019.)	< 45. mjesta
Poseban cilj 2.1. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva		
Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Prosječan boravak turista (u danima) (OI.02.8.24) Izvor: Izračun temeljem broja dolazaka i noćenja u Analizi stanja.	2,19	3,5
Strateški cilj: SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo NRS 2030		

Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	0,97 % (2018.)	3%

Poseban cilj 2.2. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić

Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora

Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Udio zaposlenih u mikro, malim i srednjim poduzećima u ukupnom broju zaposlenih (OI.02.1.31)		
Izvor: Početna vrijednost pokazatelja izračun je autora, temeljem podataka FINA-e, dobivenih putem info.biz portala, kroz omjer zaposlenih u subjektima malog gospodarstva u ukupnom broju zaposlenih u gospodarskim subjektima.	94,82 %	95,5%

Prioritet 3 Povezano područje

Strateški cilj: SC 10. Održiva mobilnost

NRS 2030

Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna "Infrastruktura"	32. mjesto (2019.)	< 28. Mjesta

Poseban cilj 3.1. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić

Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima

Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon (OI.02.11.44)		
Izvor: Početna vrijednost preuzeta je iz online alata za evidenciju punionica www.plugshare.com	6	10

Strateški cilj: SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

NRS 2030

Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije	47,60 (20. mjesto u EU-u) (2020.)	Dostići prosjek EU-a

Poseban cilj 3.2. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić

Ulaganja u digitalnu povezivost

Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Kućanstva sa širokopojasnim pristupom (OI.02.7.05) Izvor: Početna vrijednost pokazatelja definirana je temeljem podataka HAKOM-a u okviru analize širokopojasnih prključaka privatnih kućanstava, i predstavlja prosjek na razini UP-a.	29,86 %	35%

Prioritet 4 Održivo područje

Strateški cilj: SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

NRS 2030

Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Stopa recikliranja komunalnog otpada	25,30 % (2018.)	55 %

Poseban cilj 4.1. Strategija razvoja Urbanog područja Gospić

Razvoj osnovne komunalne infrastrukture

Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge (OI.02.6.64) Izvor: Početna vrijednost preuzeta je iz Izvješća o komunalnom otpadu za 2021. godinu.	25 tona	70 tona

Strateški cilj: SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

NRS 2030

Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	28,02 % (2018.)	36,40 %

Poseban cilj 4.2. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić

Održivo upravljanje resursima

Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Stanovništvo obuhvaćeno Sporazumom gradonačelnika za potpisnike za klimu i energiju (OI.02.6.50) Izvor: Početna vrijednost definirana je temeljem podataka o potpisnicima Sporazuma gradonačelnika, te broja	11.576	11.576

stanovnika identificiranih JLS-eva prema Popisu		
Strateški cilj: SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost NRS 2030		
Pokazatelj učinka NRS 2030:	Početna vrijednost 2019.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.)	75,23 % (2018.)	65 %
Poseban cilj 4.3. Strategije razvoja Urbanog područja Gospić Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode		
Pokazatelj ishoda SRUP-a Gospić:	Početna vrijednost 2021.:	Ciljna vrijednost 2030.:
Rashodi za zaštitu okoliša na području županije, po stanovniku (OI.02.6.62)	53 EUR/st (2017.)	50 EUR/st
Izvor: Početna vrijednost preuzeta je iz pokazatelja DZS - vrijednost izdataka za zaštitu okoliša za posljednju godinu za koju su dostupni podaci.		

10. TERMINSKI PLAN PROVEDBE PROJEKATA OD STRATEŠKOG ZNAČAJA

Posebni cilj 1.3. (PC 1.3.): Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga	
Projekt od strateškog značaja 1: Rekonstrukcija i opremanje unutarnjih dijelova KIC-a Lički Osik	
Nositelj projekta	Grad Gospić
Kratki opis projekta	Projekt će osigurati prostor za rad udruga civilnog društva i unaprijediti kvalitetu sadržaja za organizaciju te će pridonijeti razvoju i unaprjeđenju svih oblika kulturnog i umjetničkog stvaralaštva što će rezultirati i povećanom kvalitetom i raznovrsnijim mogućnostima provođenja slobodnog vremena lokalnog stanovništva. Također, projektom će se osigurati smještaj i rad Samostalne narodne knjižnice Gospić.
Spremnost projekta	Imovinsko-pravni odnosi riješeni. Projektno-tehnička dokumentacija izrađena.
Planirano trajanje projekta	24 mjeseca (2024.-2025.)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.024.056,56 EUR
Planirani izvori financiranja	Državni proračun, lokalni proračun, ITU mehanizam
Projekt od strateškog značaja 2: Interpretacijski centar prirodne/kulturne/povijesne baštine Perušić	

Nositelj projekta	Općina Perušić
Kratki opis projekta	Projekt podrazumijeva adaptaciju same zgrade uz povećanje energetske učinkovitosti uključujući smart rješenja i inovacije, u kojem će djelovati HKUD PERUŠIĆ, dječja glazbena škola, udruga civilnog društva, etno zbirka tradicijskih obrta i zanata, uključujući i Kosinjsku tiskaru, sakralnu baštinu i druge djelatnosti od javnog interesa. Posebnost ove adaptacije je u pogledu inovativnih rješenja je virtualna šetnica znamenitosti i značajki krajobraza.
Spremnost projekta	Imovinsko-pravni odnosi su riješeni. Projektno-tehnička dokumentacija je u izradi.
Planirano trajanje projekta	36 mjeseci (2024.-2026.)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.500.000,00 EUR
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, ITU mehanizam

Posebni cilj 2.1. (PC 2.1.): Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva

Projekt od strateškog značaja 3: *Teslinim koracima*

Nositelj projekta:	Grad Gospić
Kratki opis projekta	Projekt Teslinim koracima čini kompozicija gradskih prostora u kojima se prezentira djetinjstvo Nikole Tesle. Projekt se odnosi na postavljanje svjetlosnih instalacija na više lokacija, postavljanje atraktora na Trgu Nikole Tesle, te potencijalnih lokacija na kojima je Nikola Tesla boravio kao dječak u Gospiću. Projekt dodatno podrazumijeva rekonstrukciju prostora sadašnjeg kina Korzo u prostor za posjetitelje.
Spremnost projekta	Imovinsko-pravni odnosi su u cijelosti riješeni. Priprema projektno-tehničke dokumentacije je u tijeku.
Planirano trajanje projekta	48 mjeseci (2024.-2027.)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	4.584.000,00 EUR
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, ITU mehanizam

Projekt od strateškog značaja 4: *Interpretacijski centar Krbavska bitka*

Nositelj projekta:	Općina Udbina
Kratki opis projekta	Krbavska bitka jedna je od najpoznatijih srazova s Osmanlijama na hrvatskim prostorima i jedna od najznačajnijih interpretacijskih potencijala udbinske povijesti, turističke popularizacije lokaliteta i njegove prezentacije široj javnosti. Kako bi se postigli spomenuti ciljevi u planu je izgraditi infrastrukturu koja bi imala turistički sadržaj (info centar, suvenirnica), kulturni sadržaj (likovni postav) i prezentacijski sadržaj unutar Krbavske kuće koji bi se odnosio na Krbavsku bitku i koristio bi tehnologiju visoko sofisticirane multimedijске naravi.

Spremnost projekta	Imovinsko-pravni odnosi su riješeni. Priprema projektno-tehničke dokumentacije je u tijeku.
Planirano trajanje projekta	48 mjeseci (2024.-2027.)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	3.395.625,01 EUR
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, ITU mehanizam
Projekt od strateškog značaja 5: <i>Rekonstrukcija Muzeja Like Gospić</i>	
Nositelj projekta:	Muzej Like Gospić
Kratki opis projekta	Projekt obuhvaća potpunu građevinsku sanaciju i rekonstrukciju zaštićenog kulturnog dobra kako bi zadovoljila današnje standarde muzejske prakse. Omogućit će se pristup svim zainteresiranim dionicima, izrada novih stalnih postava, suvremeni kulturni sadržaji i primjeren uredski prostor za zaposlenike. Povjesna zgrada Muzeja u cijelosti bi postala stalnim postavom.
Spremnost projekta	Imovinsko-pravni odnosi riješeni. Projektno-tehnička dokumentacija izrađena.
Planirano trajanje projekta	24 mjeseca (2025.-2026.)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	3.786.604,90 EUR
Planirani izvori financiranja	Državni proračun, lokalni proračun, ITU mehanizam.
Posebni cilj 3.1 (PC 3.1): Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima	
Projekt od strateškog značaja 6: <i>Uspostava prijevoza unutar urbanog područja</i>	
Nositelj projekta:	Grad Gospić
Kratki opis projekta	Projektom je obuhvaćeno uvođenje ekološki prihvatljivog javnog prijevoza s postavljanjem električnih punionica s ciljem uspostavljanja efikasnog javnog prijevoza sugrađana unutar Urbanog područja Gospić. Projekt uključuje nabavu 2 električna mini busa i 2 električna kombija te postavljanje električnih punionica na području sastavnica UP-a.
Spremnost projekta	Imovinsko-pravni odnosi su u cjelosti riješeni. Priprema projektno-tehničke dokumentacije je u tijeku.
Planirano trajanje projekta	36 mjeseci (2024.-2026.)
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.592.905,94 EUR
Planirani izvori financiranja	Lokalni proračun, ITU mehanizam.

11. INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN

Indikativni financijski plan prikazuje financijske pretpostavke za provedbu posebnih ciljeva i projekata od strateškog značaja. Svi posebni ciljevi Strategije razvoja urbanog područja Gospić povezani su sa strateškim ciljem hijerarhijski nadređenog akta strateškog planiranja, u ovom slučaju s Nacionalnom razvojnom strategijom 2030. ostvarenju kojeg se doprinosi provedbom posebnih ciljeva utvrđenih u SRUP-u. Navedeni pokazatelji učinka preuzeti su iz Nacionalne razvojne strategije kojima se prati ostvaranje ciljeva. Svi financijski iznosi cjelokupnog seta projekata koji doprinose vizi razvoja UP-a Gospić detaljnije su razrađeni u Akcijskom planu.

STRATEŠKI CILJEVI NRS-a	<i>Strateški cilj 2. "Obrazovani i zaposleni ljudi"</i> <i>Strateški cilj 5. "Zdrav, aktivan i kvalitetan život"</i>
POKAZATELJI UČINKA NRS-a	<i>Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)</i> <i>Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti</i> <i>Očekivani broj godina zdravog života</i>

POSEBNI CILJEVI	POKAZATELJI ISHODA	FINANCIJSKI PLAN 2022. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2023. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2024. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2025. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2026. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2027. (EUR)	UKUPNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU POSEBNOG CILJA (EUR)
<i>Posebni cilj 1.1: Odgoj i obrazovanje kao temelj društvenog razvoja</i>	<i>Pokazatelj ishoda 1.1.</i>	0.00	137,991.11	1,290,814.97	1,598,972.92	0.00	0.00	3,027,779.00
<i>Posebni cilj 1.2: Razvijen sustav zdravstvene i socijalne skrbi</i>	<i>Pokazatelj ishoda 1.2.</i>	0.00	273,599.68	0.00	318,555.88	942,394.48	491,106.98	2,025,657.02
<i>Posebni cilj 1.3: Područje kvalitetnog i sveobuhvatnog društvenog sadržaja i usluga</i>	<i>Pokazatelj ishoda 1.3.</i>	0.00	540,881.34	4,423,016.50	5,391,666.96	3,951,022.03	2,654,632.33	16,961,219.17
INDIKATIVNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU SRUP-a PO GODINAMA		0,00	952.472,13	5.713.831,47	7.309.195,76	4.893.416,51	3.145.739,32	22.014.655,19
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	DRŽAVNI / LOKALNI / ŽUPANIJSKI PRORAČUN	0,00	7.162,53	852.700,17	926.352,47	1.189.945,58	955.667,64	3.931.828,39
	FONDOVI EU / ZAJMOVI/ POMOĆI/ OSTALO	0,00	945.309,60	4.861.131,30	6.382.843,29	3.703.470,93	2.190.071,68	18.082.826,80

STRATEŠKI CILJEVI NRS-a	<i>Strateški cilj 1. "Konkurentno i inovativno gospodarstvo"</i>
POKAZATELJI UČINKA NRS-a	<i>Indeks globalne konkurentnosti (GCI) Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u</i>

POSEBNI CILJEVI		POKAZATELJI ISHODA	FINANCIJSKI PLAN 2022. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2023. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2024. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2025. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2026. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2027. (EUR)	UKUPNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU POSEBNOG CILJA (EUR)
<i>Posebni cilj 2.1: Razvoj i povezivanje ključnih sektora gospodarstva</i>		<i>Pokazatelj ishoda 2.1.</i>	17.255,11	5.147.411,73	1.994.906,25	6.035.239,76	4.684.598,40	6.706.878,64	24.586.289,89
<i>Posebni cilj 2.2: Unaprjeđenje poslovnog okruženja - zelena i digitalna tranzicija gospodarskog sektora</i>		<i>Pokazatelj ishoda 2.2.</i>	0,00	15.029.200,96	3.971.657,29	2.322.803,29	3.818.290,42	500.000,00	25.641.951,95
INDIKATIVNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU SRUP-a PO GODINAMA			17.255,11	20.176.612,69	5.966.563,54	8.358.043,05	8.502.888,82	7.206.878,64	50.228.241,85
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	DRŽAVNI / LOKALNI / ŽUPANIJSKI PRORAČUN		17.255,11	637.111,76	631.064,98	1.018.183,79	4.034.253,34	431.967,56	6.769.836,54
	FONDOVI EU / ZAJMOVI/ POMOĆI/ OSTALO		0,00	19.539.500,93	5.335.498,56	7.339.859,26	4.468.635,47	6.774.911,09	43.458.405,30

STRATEŠKI CILJEVI NRS-a	<i>Strateški cilj 10. "Održiva mobilnost" Strateški cilj 11. "Digitalna tranzicija društva i gospodarstva"</i>
POKAZATELJI UČINKA NRS-a	<i>Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna "Infrastruktura" DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije</i>

POSEBNI CILJEVI	POKAZATELJI ISHODA	FINANCIJSKI PLAN 2022. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2023. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2024. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2025. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2026. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2027. (EUR)	UKUPNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU POSEBNOG CILJA (EUR)
<i>Posebni cilj 3.1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture i dostupnost urbanog prijevoza svim stanovnicima</i>	<i>Pokazatelj ishoda 3.1.</i>	0.00	278,736.40	4,665,517.03	2,521,942.90	1,858,284.82	1,327,316.17	10,651,797.30
<i>Posebni cilj 3.2: Ulaganja u digitalnu povezivost</i>	<i>Pokazatelj ishoda 3.2.</i>	2,170,007.58	10,833,282.62	0.00	0.00	0.00	0.00	13,003,290.20
INDIKATIVNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU SRUP-a PO GODINAMA		2,170,007.58	11,112,019.02	4,665,517.03	2,521,942.90	1,858,284.82	1,327,316.17	23,655,087.51
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	DRŽAVNI / LOKALNI / ŽUPANIJSKI PRORAČUN	4,711.97	413,801.94	79,662.29	278.742,73	278.742,73	199,097.43	1.254.742,09
	FONDOVI EU / ZAJMOVI/ POMOĆI/ OSTALO	2,165,295.61	10,698,217.07	4.585.871,73	2.243.200,18	1.579.542,09	1,128,218.74	22.400.345,43

STRATEŠKI CILJEVI NRS-a	<i>Strateški cilj 8. "Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost"</i>
POKAZATELJI UČINKA NRS-a	<i>Stopa recikliranja komunalnog otpada Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.)</i>

POSEBNI CILJEVI	POKAZATELJI ISHODA	FINANCIJSKI PLAN 2022. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2023. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2024. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2025. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2026. (EUR)	FINANCIJSKI PLAN 2027. (EUR)	UKUPNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU POSEBNOG CILJA (EUR)
<i>Posebni cilj 4.1: Razvoj osnovne komunalne infrastrukture</i>	<i>Pokazatelj ishoda 4.1.</i>	0.00	265,463.23	331,829.04	3,169,989.41	1,027,695.77	962,304.22	5,757,281.68
<i>Posebni cilj 4.2: Održivo upravljanje resursima</i>	<i>Pokazatelj ishoda 4.2.</i>	0.00	0.00	453,499.69	0.00	29,643.39	0.00	483,143.08
<i>Posebni cilj 4.3: Unaprjeđenje sustava očuvanja okoliša i prirode</i>	<i>Pokazatelj ishoda 4.3.</i>	0.00	1,422,849.75	1,327,316.17	1,990,974.25	3,318,290.42	0.00	8,059,430.58
INDIKATIVNA ALOKACIJA ZA PROVEDBU SRUP-a PO GODINAMA		0.00	1,688,312.98	2,112,644.90	5,160,963.66	4,375,629.59	962,304.22	14,299,855.34
PLANIRANI IZVORI FINANCIRANJA	DRŽAVNI / LOKALNI / ŽUPANIJSKI PRORAČUN	0.00	66,365.81	66,365.81	690,204.41	228,740.82	0.00	1,051,676.84
	FONDOVI EU / ZAJMOVI/ POMOĆI/ OSTALO	0.00	1,621,947.17	2,046,279.09	4,470,759.25	4,146,888.77	962,304.22	13,248,178.50

12. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Strategija razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. predstavlja okvir za planiranje razvoja Urbanog područja Gospić do kraja 2027. godine. Ovaj akt strateškog planiranja usklađen je s hijerarhijski nadležnim aktima na lokalnoj, županijskoj, nacionalnoj i EU razini te pridonosi ispunjenju vizija i ciljeva opisanih u tim dokumentima.

Praćenje, vrednovanje i izvještavanje o provedbi SRUP-a važan je dio u procesu strateškog planiranja. Praćenje provedbe SRUP-a obuhvatit će proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima će se sustavno pratiti uspješnost provedbe ciljeva i mjera navedenih unutar dokumenta. Kontinuirano će se izvještavati o provedbi radi pružanja pravovremenih i relevantnih informacija ključnim dionicima u razvoju urbanog područja.

Izvještavanje o provedbi SRUP Gospić

Sukladno Smjernicama, za provedbu Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. i izvještavanje o istoj odgovoran je Grad Gospić kao nositelj izrade dokumenta i grad središte urbanog područja. Grad će, jednom godišnje, nakon dobivanja pozitivnog mišljenja Koordinacijskog vijeća, izvješće o provedbi SRUP-a podnositi Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova EU, najkasnije do 31. srpnja tekuće godine za prethodnu godinu, kako je propisano člankom 49. stavkom 4. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske. Izvješće će biti izrađeno temeljem uputa Ministarstva.

Dodatno, Grad Gospić na svojim će internetskim stranicama, sukladno odredbama propisa koji uređuje pravo na pristup informacijama, objavljivati podatke i godišnja izvješća o provedbi SRUP-a.

Postupak i metodologija vrednovanja

Prema članku 48. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, planski dokumenti politike regionalnoga razvoja moraju proći postupak vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe te nakon provedbe.

Vrednovanje tijekom izrade (prethodno vrednovanje) - provodi se tijekom izrade planskog dokumenta; osigurava relevantnost i koherentnost dokumenta, a zaključci se integriraju dokument tijekom izrade; usmjereno je na analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala te pružanje prosudbe o razvojnim pitanjima, strategiji i ciljevima te koherentnosti u odnosu na nadređene politike; pruža potrebnu osnovu za praćenje i buduće vrednovanje, osiguravanjem jasnih i mjerljivih ciljeva te pokazatelja za praćenje ostvarenja ciljeva.

Vrednovanje tijekom provedbe - provodi se tijekom provedbe planskog dokumenta; nositelji provedbe dokumenta mogu samostalno odlučivati što će se vrednovati i kada; upravljački alat kojim se pomaže izvedba dokumenata; pomaže donositeljima odluka da tijekom provedbe utvrde nedostatke u provedbi dokumenta.

Vrednovanje nakon provedbe - provodi se po završetku provedbe planskog dokumenta; sažeto ponavljanje i ocjenjivanje cjelokupnog učinka planskog dokumenta odnosno djelotvornost i učinkovitost istog.

Detaljan postupak i metodologija vrednovanja politike regionalnoga razvoja uređen je Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja (NN 121/2015) u skladu s kojim se provodi i postupak vrednovanja SRUP-a.

Postupak vrednovanja Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. pokrenuo je gradonačelnik Grada Gospića definiranjem plana vrednovanja i donošenjem Odluke o početku postupka vrednovanja Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027. od 14. veljače 2022. Nadalje, donošenjem Odluke o osnivanju i imenovanju članova Upravljačke skupine za provedbu vrednovanja Strategije razvoja urbanog područja Gospić za razdoblje 2021. - 2027., uspostavljena je Upravljačka skupina koja se sastoji od predstavnika institucija u istim ili srodnim područjima koja su predmet vrednovanja. Istom odlukom definirane su i zadaće Upravljačke skupine. Svrha Upravljačke skupine je analiza svih aspekata vrednovanja, od pripreme vrednovanja do završnog izvještaja o provedenom vrednovanju.

Grad Gospić će, sukladno propisanoj obavezi, na svojim internetskim stranicama objaviti završni izvještaj o provedenom vrednovanju.

PRILOG 1. ANALIZA STANJA

P1. Društvo

P1.1. Demografija

Urbanog područje Gospić s ukupno 17.257 stanovnika obuhvaća 33,8% ukupnog broja stanovnika Ličko-senjske županije. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine najviše stanovnika nalazi se u središtu Urbanog područja - Gradu Gospiću, njih 12.745. Općina koja broji najmanje stanovnika je Udbina gdje stanuje njih 1.874. Analiza demografskih pokazatelja ukazuje na depopulaciju područja, a broj stanovnika u posljednjih 10 godina smanjio se za više od 13%. Tablica niže prikazuje broj stanovnika Urbanog područja za svaku jedinicu lokalne samouprave u razdoblju od posljednjih 10 godina.

Tablica 1. Broj stanovnika Urbanog područja Gospić od 2011. do 2021. godine.

Godina	Grad Gospić	Općina Perušić	Općina Udbina	Ukupno UP
2011.	12.745	2.638	1.874	17.257
2012.	12.425	2.498	1.725	16.648
2013.	12.381	2.425	1.689	16.495
2014.	12.280	2.343	1.618	16.241
2015.	12.186	2.249	1.542	15.977
2016.	12.067	2.186	1.490	15.743
2017.	11.901	2.133	1.429	15.463
2018.	11.826	2.074	1.396	15.296
2019.	11.761	2.012	1.356	15.129
2020.	11.624	1.926	1.323	14.873
2021.*	11.576	2.002	1.370	14.948

Izvor: DZS, Gradovi u statistici, *Podaci popisa stanovništva 2021. godine u trenutku istraživanja nisu uvaženi na državnoj razini

Tablica niže prikazuje podatke o gustoći naseljenosti na Urbanom području Gospić. Podaci su prikazani za 2011. i 2021. godinu.

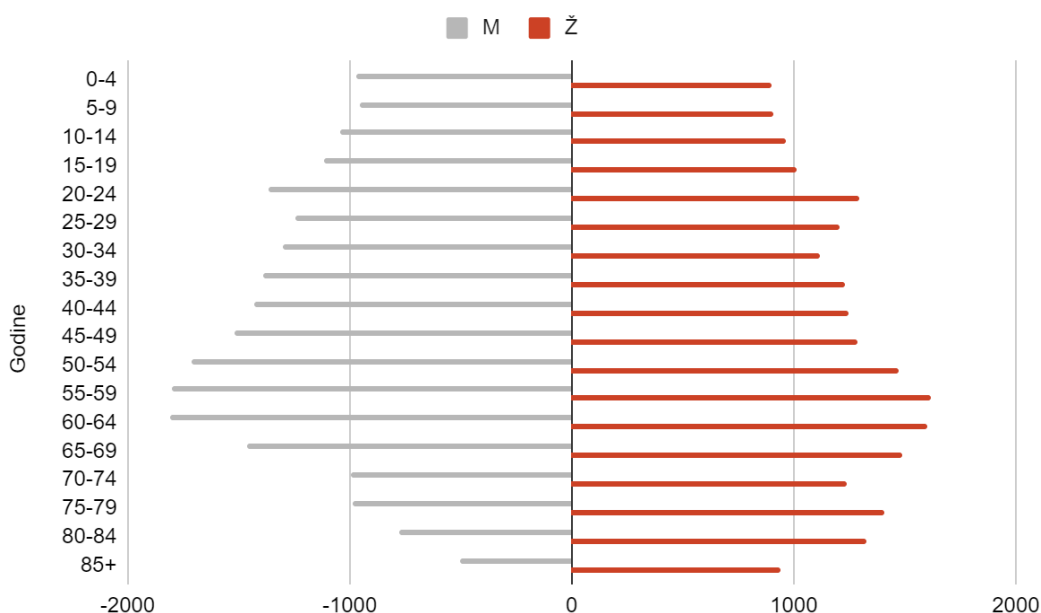
Tablica 2. Prikaz gustoće naseljenosti po km² u UP Gospić u 2011. i 2021. godini.

2011.			
Područje	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Gustoća naseljenosti po km ²
Grad Gospić	12.745	966,64	13,2
Općina Perušić	2.638	382,94	6,8
Općina Udbina	1.874	683	2,7
UP	17.257	2.032,58	8,5
2021.			
Grad Gospić	11.576	966,64	11,9
Općina Perušić	2.002	382,94	5,2
Općina Udbina	1.370	683	2
UP	14.948	2.032,58	7,3

Izvor: DZS, Gradovi u statistici, Popis stanovništva 2021.

Spolna struktura stanovništva Urbanog područja Gospić izračunata je prema popisu stanovništva 2011. godine s usporedbom podataka popisa stanovništva za 2021. godinu koji u trenutku izrade analize stanja nije bio uvažen na državnoj razini. Od ukupno 17.257 stanovnika na Urbanom području bilo je 8.669 žena i 8.588 muškaraca, odnosno 50,2% žena i 49,7% muškaraca. Prema popisu stanovništva iz 2021. u Ličko-senjskoj županiji nalazilo se ukupno 42.748 stanovnika od kojeg je 21.599 žena i 21.284 muškaraca. U postotku udio žena iznosi 50,3% i 49,6% muškaraca. Dobno-spolna struktura stanovništva prikazana je na grafikonu niže prema podacima procjene broja stanovnika u 2019. godini, ali se zbog ograničene dostupnosti podataka odnosi na cjelokupno stanovništvo Ličko-senjske županije. Središnji dio piramide ukazuje na negativan prirodni prirast, odnosno prirodno smanjenje stanovništva. Iz grafikona je također jasno kako je osoba od 0 do 19 godina najmanje, odnosno ovdje je grafikon najuži kada se uzmu u obzir oba spola što nam ukazuje na to da je broj ženske odnosno muške djece ispod 1000 za skoro svaku od dobnih kategorija do 19 godina.

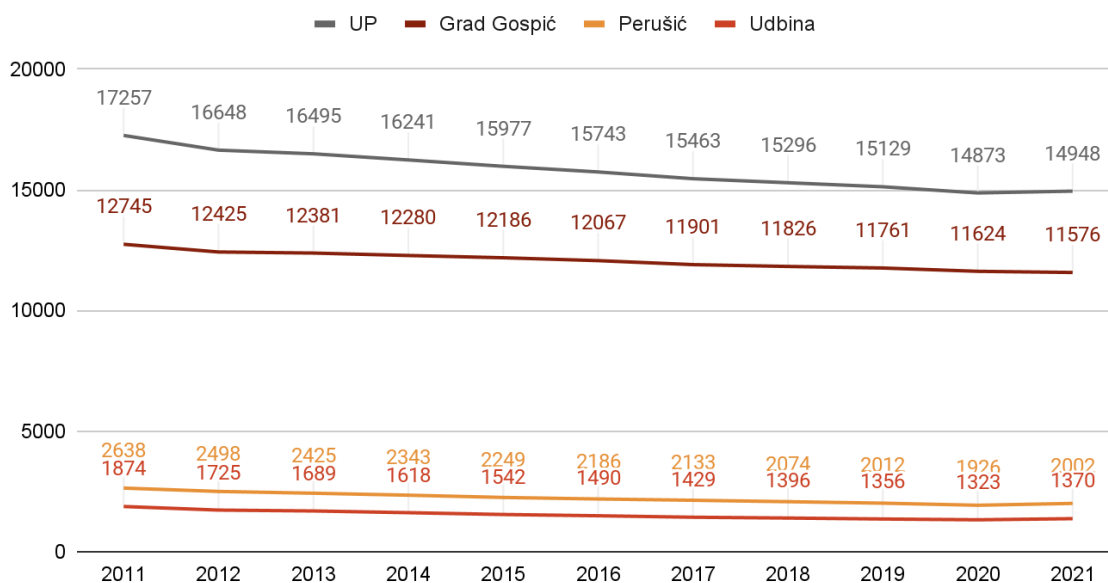
Grafikon 1. Prikaz dobnospolne strukture stanovništva u Ličko-senjskoj županiji

Izvor: DZS, Procjena stanovništva republike Hrvatske u 2019. godini

Kretanje broja stanovnika Urbanog područja ukazuje na smanjenje broja koje čini sveobuhvatni negativni trend na razini Ličko-senjske županije, ali i na razini cijele Republike Hrvatske. Broj stanovnika Ličko-senjske županije u posljednjih 10 godina smanjio se za više od 15%, odnosno s 50.927 na 42.893 stanovnika. Broj stanovnika u Republici Hrvatskoj, prema procjeni stanovništva DZS-a, u istom vremenskom intervalu smanjio se za 5%. Kretanje broja stanovnika Urbanog područja prikazano je i na grafikonu niže.

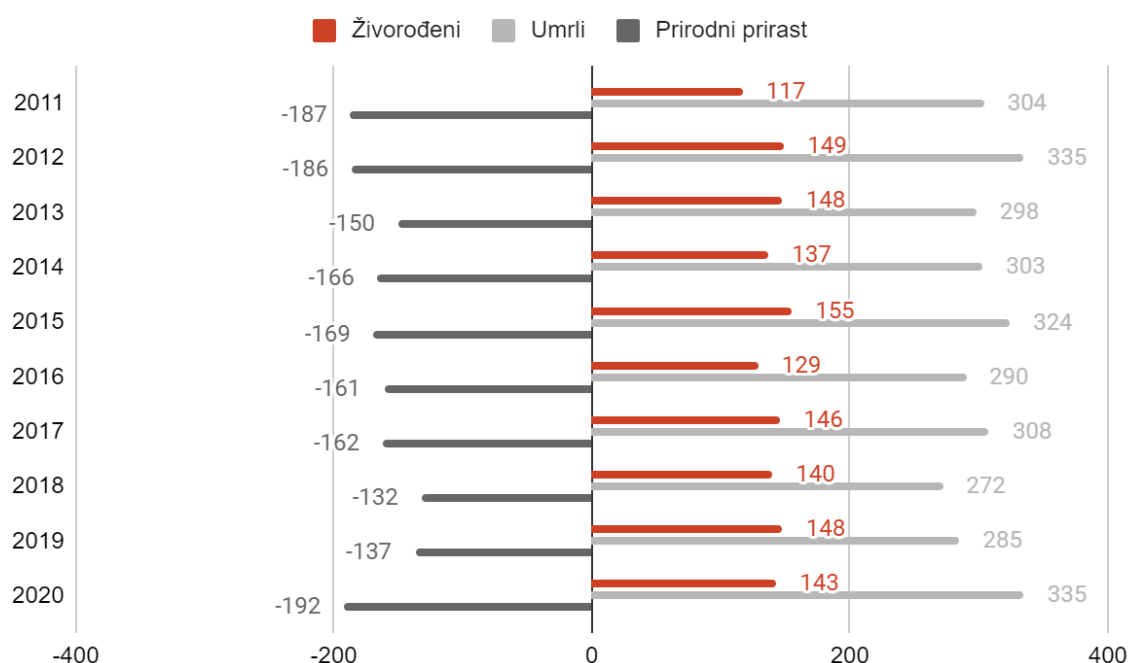
Grafikon 2. Kretanje broja stanovnika Urbanog područja Gospić u razdoblju 2011.-2020.

Izvor: DZS, Gradovi u statistici, *Prvi rezultati Popisa 2021.

Smanjenje broja stanovnika na području obuhvata rezultat je negativnog prirodnog prirasta, ali i negativnih migracijskih trendova. Negativan prirodni prirast kontinuirano je demografsko obilježje analiziranog područja Grada Gospića te Općina Perušić i Udbina. Najveća razlika između broja živorođenih i umrlih evidentirana je 2020. godine, kada je prirodni prirast iznosio -192. Jedan od pokazatelja negativnog prirodnog kretanja stanovništva je vitalni indeks. Broj živorođenih na 100 umrlih, odnosno vitalni indeks u 2011. godini za 3 jedinice lokalne samouprave na području obuhvata iznosio je 38,4%, a u 2020. vrijednost indeksa povećala se na 42,6% što upućuje na negativno prirodno kretanje stanovništva.

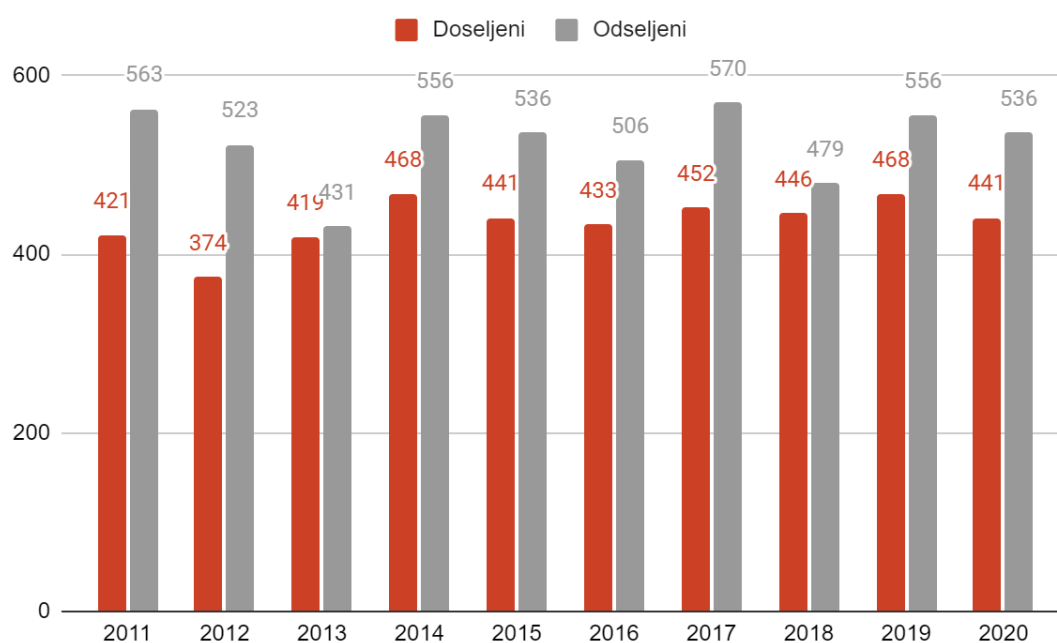
Grafikon 3. Prikaz prirodnog prirasta Urbanog područja Gospić

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Smanjenju broja stanovnika u Urbanom području Gospić doprinosi negativan migracijski saldo. Analiza migracijskih trendova pokazuje kako se u Grad Gospić uglavnom naseljava stanovništvo iz drugih županija RH što govori u prilog statusu Gospića kao središta Urbanog područja. S druge strane, građani Gospića uglavnom se iseljavaju u druge županije i inozemstvo, što se također povezuje s boljim gospodarskim prilikama i društvenim okruženjem u razvijenijim županijama. Analiza migracijskih trendova ostalih dviju općina u sastavu Urbanog područja pokazuje gotovo jednolične trendove - obje su općine pogođene emigracijskim pritiskom, a iseljeno stanovništvo većinom migrira u drugu županiju, no najviše u inozemstvo. U grafikonu niže prikazana je bilanca doseljavanja i iseljavanja Urbanog područja, a u Tablici 3. dan je prikaz statistike o migraciji stanovništva od 2011. do 2020. godine. Bilanca migracije stanovništva pokazuje nelinearan rast, primjerice u 2017. godini broj odseljenog stanovništva bio je veći za skoro 100 odseljenih u odnosu na 2018. godinu. U 2019. godini dolazi do ponovnog značajnijeg porasta odseljenog stanovništva.

Grafikon 4. Prikaz bilance doseljavanja i iseljavanja Urbanog područja Gospić

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Tablica 3. Prikaz podataka o iseljavanju i doseljavanju stanovništva u periodu od 2011. do 2020. godine u Urbanom području Gospić

Godina	Doseljeno stanovništvo			Odseljeno stanovništvo		
	iz drugoga grada/općine iste županije	iz druge županije	iz inozemstva	u drugi grad/općinu iste županije	u drugu županiju	u inozemstvo
2011.	72	135	41	55	151	184
2012.	74	109	42	68	93	213
2013.	80	143	42	87	102	97
2014.	101	128	43	92	151	117
2015.	82	144	46	65	153	149
2016.	77	123	62	91	145	99
2017.	88	140	44	94	136	160
2018.	69	124	88	55	111	150
2019.	93	125	107	72	138	145
2020.	56	92	84	78	110	108
Ukupno	792	1.263	599	757	1.290	1.422

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u etničkoj strukturi Urbanog područja Gospić dominiraju Hrvati koji čine 87.4% ukupnog stanovništva. Među ostalim etničkim skupinama, kao najbrojnija ističe se srpska nacionalna manjina s udjelom od 10,3% u ukupnom broju stanovništva Urbanog područja. Također, bitno je napomenuti kako nacionalne manjine nisu ravnomjerno raspoređene po jedinicama lokalne samouprave pa je tako srpska nacionalna manjina, s obzirom na ukupan broj stanovnika, najbrojnija u općini Udbina gdje je, prema popisu stanovništva iz 2011., više stanovnika srpske nego hrvatske narodnosti. Uz srpsku nacionalnu manjinu druga po brojnosti najzastupljenija nacionalna manjina jesu Bošnjaci s udjelom od 0,4% te Albanci s udjelom od 0,3% no obje su prema brojnosti znatno manje.

Tablica 4. Broj stanovnika prema nacionalnim manjinama na Urbanom području Gospić

Područje	Hrvati	Albanci	Bošnjaci	Srbi
Gospić	11.860	54	49	609
Perušić	2.380	5	5	224
Udbina	844	1	18	958
UP Gospić	15.084	60	72	1.791
LSŽ	42.857	171	168	6.949

Izvor: DZS

P1.2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

Centar za socijalnu skrb Gospić pokriva područje mjesne nadležnosti Grada Gospića, Općine Perušić i Općine Karlobag. U Općini Karlobag ima minimalni broj korisnika. U svom sastavu ima dvije podružnice, Podružnicu Korenica koja pokriva područje mjesne nadležnosti Općina: Plitvička Jezera, Udbina, Lovinac i Donji Lapac te podružnica Obiteljski Centar Senj. Centar za socijalnu skrb Gospić ima 4 stručne cjeline: prijemni ured, novčane pomoći, stručna cjelina za djecu, obitelj i mlade i stručna cjelina za odrasle osobe. Podružnica Korenica ima stručnu cjelinu novčane naknade i odrasle osobe, a poslovi su organizirani po teritorijalnom principu prema adresi prebivališta korisnika. Naknade i prava koje građani mogu ostvariti kroz Centar za socijalnu skrb Gospić su: dodatak za pomoć i njegu, jednokratna naknada, osobna invalidnina, naknada za smještaj u udomiteljsku obitelj, ostale socijalne naknade i pomoći, naknada do zaposlenja, naknada za rad udomitelju, pravo na status roditelja-njegovatelja, pravo na privremeno udruživanje djeteta te zajamčenu minimalnu naknadu. U tablici niže nalazi se popis prava na socijalnu skrb s ukupnim brojem korisnika u 2020. godini.

Tablica 5. Broj korisnika prema kategorijama prava socijalne skrbi od 2019. do 2021. godine

Kategorije prava socijalne skrbi	Broj korisnika po godini					
	2021.		2020.		2019.	
	Gospić	Korenica	Gospić	Korenica	Gospić	Korenica
Zajamčene minimalne naknade	84	164	92	171	96	181
Jednokratne naknade	254	515	234	470	277	490
Osobna invalidnina	120	63	131	67	125	66
Doplatak za pomoć i njegu	344	242	342	246	326	250
Naknada do zaposlenja	5	1	5	1	5	1
Status rod. negovatelja/njegovatelja	13	8	17	6	18	6
Djeca u domovima i udomiteljskim obiteljima(uključuje i podružnicu)	10		10		12	

Izvor: Centar za socijalnu skrb Gospić

Prema proračunu Grada Gospića za 2021. godinu s projekcijama za 2022. i 2023. iz proračuna je izdvojeno 396.000,00 HRK za jednokratnu novčanu pomoć građanima i 82.600,00 HRK za pomoć za nabavu ogrjeva. Od ostalih socijalnih usluga u proračunu Grada nalaze se: školski obrok za socijalno ugrožene učenike, pomoć pokrivanja troškova stanovanja, pogrebni troškovi te prihvatilište za beskućnike.

Općina Perušić u svom je proračunu za socijalnu skrb i razvoj civilnog društva u 2021. godini izdvojila 3.010.000,00 HRK. Programom Socijalna skrb i razvoj civilnog društva planirani su rashodi za provedbu projekta Zaželi kojim su zaposlene 33 žene iz teže zapošljive skupine, a koje brinu o 200 starijih i nemoćnih korisnika s područja Općine, sufinanciranje prijevoza učenika srednjih škola, učeničke i studentske stipendije, naknade za novorođenčad, sufinanciranje učeničkih domova, sufinanciranje radnih bilježnica i prehrane za osnovnoškolce, sufinanciranje usluga pedijatra za djecu s područja Općine, pomoći građanima i kućanstvima niskih primanja u novcu i naravi te druge financijske pomoći.

Općina Udbina 2017. godine donijela je Odluku o socijalnoj skrbi kojom se utvrđuje tko su korisnici socijalne skrbi u općini Udbina, prava iz socijalne skrbi, kriterije za ostvarenje tih prava te načini ostvarivanja pojedinih prava. Shodno tome, stanovnici općine Udbina mogu ostvariti sljedeća prava: pravo na pomoć za podmirenje troškova stanovanja i u vezi sa stanovanjem (najam, električna energija, voda, komunalna naknada, odvoz smeća), pravo na jednokratnu naknadu (u novcu ili naturi), pravo na podmirenje pogrebnih troškova te sredstva za posebne programe u socijalnoj skrbi.

U svibnju 2021. godine registrirano je 277 korisnika novčane naknade što predstavlja 15,9% od ukupnog broja nezaposlenih osoba u Područnom uredu Gospić. U izvještajnom mjesecu broj korisnika novčane naknade smanjio se za 22 korisnika (7,4%) u odnosu na travanj iste godine, a u odnosu na svibanj 2020. godine broj korisnika novčane naknade smanjio se za 216 osoba (43,8%).

U PU Gospić tijekom svibnja 2021. ukupno je isplaćeno 582.730,28 HRK za novčane naknade nezaposlenim osobama, a prosječna novčana naknada iznosila je 2.297,70 HRK.

Osim prava iz socijalne skrbi koje korisnici mogu ostvariti kroz Centar za socijalnu skrb i gradsku i općinske uprave, od 1.1.2023. Hrvatski zavod za socijalni rad - Područni ured Gospić, isti mogu koristiti, ovisno o utvrđenoj potrebi, i usluge ostalih ustanova koje pružaju usluge iz domene socijalne skrbi. Slijedom navedenog, Dom za starije i nemoćne osobe Ličko-senjske županije ustanova je u kojoj su spojeni Dom za starije i nemoćne Gospić, Dom za starije i nemoćne Otočac te Dom za starije i nemoćne Udbina sa sjedištem u Gospiću. Dom pruža usluge cjelodnevnog i poludnevnog boravka starijim i nemoćnim osobama te usluge smještaja u organiziranom stanovanju. Dom može pružati i druge usluge programa o lokalnoj zajednici u cilju poboljšanja kvalitete života starijih i nemoćnih osoba. Dom za starije i nemoćne osobe Ličko-senjske županije pruža usluge integrirane i primjerene specijalno-zdravstvene skrbi za oboljele osobe starije životne dobi, s jednom ili više kroničnih dijagnoza, pokretnih, teže pokretnih i nepokretnih. U Domu je u 2019. godini bilo smješteno ukupno 317 korisnika, od toga temeljem rješenja CZSS smještena su 54 korisnika, a temeljem ugovora o međusobnim pravima i obvezama smještena su 263 korisnika. Sukladno Pravilniku o ustroju, organizaciji i sistematizaciji poslova Doma sistematizirano je 154 radnih mjesta, dok je zaposleno 129 radnika od toga: 68 radnika u sjedištu Doma u Gospiću, 35 radnika u Podružnici Otočac, te 27 radnika u Podružnici Udbina.

Na području županije dostupne su usluge smještaja za 126 osoba u privatnom Domu za psihički bolesne odrasle osobe „Bistričak“ u mjestu Brlog, gdje je zaposleno 29 osoba. Na području Županije neuroze i afektivni poremećaji čine 65% svih duševnih poremećaja. Za psihički bolesne odrasle osobe u županiji nema dovoljno dostupnih socijalnih usluga, a smještajni kapaciteti u privatnim domovima su nedostadni.

Udruga „Dobra Vremena“, osim pružanja socijalne usluge pomoć u kući, potiče volonterstvo u radu sa starijim osobama, sprječava socijalnu isključenost starijih osoba, senzibilizira javnost za povećane potrebe starijih osoba kao i potrebu uzajamnog pomaganja, brigu o starijima i dobrosusjedsku pomoć, organizira edukacije, priredbe i drugo.

Gradsko društvo Crveni križ Gospić u 2020. godini imalo je 300 članova. Iste godine bilo je zaposleno 6 osoba. Od ukupnog broja zaposlenih u DCK na programima poput Zaželi bile su zaposlene 3 osobe. Gradsko društvo Crveni križ provodi 13 godišnjih akcija koje se protežu kroz cijelu godinu. Od socijalnih programa GDCK nudi program pomoći i njege u kući koji je jedan od značajnijih programa u djelokrugu rada. U sklopu navedenog programa GDCK Gospić skrbi za osobe treće životne dobi, narušenog socijalnog i zdravstvenog stanja. Usluge pomoći su psihološke, humanitarna pomoć, pomoć u kući te pomoć izvan kuće. Pomoć obiteljima s više djece odvija se kroz pomoć u vidu odjeće, školskog pribora te ostale pomoći nužne za djecu, a utvrđuju se individualno za svako dijete. Pomoć povratnicima pruža osnovu dogovora s međunarodnim institucijama koje organiziraju povrat prognanika. Osim navedenih, GDCK Gospić pruža pomoć i u ostalim kategorijama socijalno ugroženog stanovništva. Broj uključenih aktivnih volontera u 2020. godini iznosio je 50. Ukupan broj korisnika koji su primili financijsku i/ili materijalnu pomoć iznosio je 314. Broj korisnika Pomoći u kući koju GDCK pruža uz financijsku pomoć Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu

politiku iznosio je 23. Prema dobnim skupinama svi korisnici socijalne usluge Pomoć u kući nalazi se u skupini 65+ godina. Pomoć u kući financira i jedinica lokalne i područne(regionalne) samouprave te je ovdje broj korisnika iznosio 47.

Dostupnost socijalnih usluga na Urbanom području ukazuje na potrebe u vidu dodatnih socijalnih usluga kojih trenutno nema, primjerice udomiteljstvo je moguće isključivo van županije. Općenito, socijalne usluge namijenjene djeci su ograničene ili ih nema. Osim usluga veliki nedostatak je i broj zaposlenih osoba te nedostatak stručnjaka. Za psihički bolesne odrasle osobe također nema dovoljno dostupnih socijalnih usluga ne samo na Urbanom području već na prostoru cijele Ličko-senjske županije.

P1.3. Društvena i zdravstvena infrastruktura

Društvena infrastruktura

Analiza stanovanja rađena je prema podacima Popisa stanovništva 2011., ali je napravljena usporedba s podacima Popisa 2021. koji u trenutku istraživanja nisu službeno usvojeni na državnoj razini. U 2011. godini na Urbanom području Gospić broj stambenih jedinica iznosio je 11.527, a broj kućanstava 6.660. Prema neslužbenim podacima za 2021. godinu broj stambenih jedinica porastao je na 12.587, od čega su većina stanovi za stalno stanovanje, njih 11.446, a broj kućanstava iznosi 5.898. Tablica 6. prikazuje usporedbu broja kućanstava i stambenih jedinica na Urbanom području u 2011. i 2021. godini. Smanjen broj kućanstava potkrepljuje činjenicu negativnih migracijskih trendova kroz period od 10 godina.

Tablica 6. Usporedba broja stambenih jedinica i kućanstava u 2011. i 2021. godini

Područje	Stambene jedinice		Kućanstva	
	2011.	2021.	2011.	2021.
Gospić	7.652	8.256	4.717	4.416
Perušić	2.198	2.444	1.162	893
Udbina	1.677	1.887	785	589
UP	11.527	12.587	6.664	5.898

Izvor: Popis stanovništva 2011., Popis stanovništva 2021. (neslužbeni podaci)

Ukupan broj ugovora o zakupu i o najmu iz ZKC-a velikih gradova u 2020. godini za Grad Gospić iznosi 131 ugovor o najmu te 174 ugovora o zakupu nekretnina. Promatrano po županijama, Grad Zagreb se izdvaja s daleko najvećim brojem kupoprodaja stanova/apartmana, njih 9.153 ili 38,8 posto ukupnog broja kupoprodajnih transakcija tržišta stanova/apartmana u Hrvatskoj 2020. godine. Nasuprot tome, u Ličko-senjskoj županiji veći dio ukupnog broja kupoprodaja stanova/apartmana odvija se izvan područja grada administrativnog sjedišta županije. Tako da se 2020. godine u Gospiću ostvarilo svega 10,9 posto ukupnog županijskog prometa stanova/apartmana. Najveći međugodišnji pad broja kupoprodaja stanova/apartmana bilježi Varaždinska županija, od 51,9 posto, iza koje slijede Karlovačka županija s padom od 35,6 posto,

Splitska županija s padom od 23,7 posto i Ličko-senjska županija s padom od 18,7 posto. Medijalna cijena stanova/apartmana u Ličko-senjskoj županiji iznosi 8.777.

Civilno društvo

Civilno društvo važna je karika društvenog razvoja i predstavlja organizirani oblik lokalnog djelovanja, koje prepoznaje ključne probleme i potrebe lokalne zajednice te predstavlja treću kariku društvenog uređenja (uz javni i privatni sektor). U trenutku izrade analize (ožujak 2022.) na Urbanom području bilo je aktivno ukupno 248 udruga. Najviše ih se nalazi u središtu Urbanog područja gradu Gospiću.

Tablica 7. Broj udruga u Urbanom području Gospić

Područje	Broj udruga
Gospić	199
Perušić	26
Udbina	23
UP Gospić	248

Izvor: Ministarstvo pravosuđa i uprave, Registar udruga, preuzeto 7.3.2022.

Prema podacima Registra udruga Republike Hrvatske, na prostoru cijele Županije registrirano je 689 aktivnih udruga od kojih se 36% nalazi na Urbanom području Gospić (njih 248), dok je na nacionalnoj razini u 2020. godini registrirano 52.323 udruga.

Urbano područje Gospića ima kvalitetnu suradnju sa svim udrugama te pruža podršku u svim aktivnostima i događajima koji doprinose podizanju kvalitete života djece s poteškoćama u razvoju, mladih s invaliditetom te osoba s invaliditetom bez obzira na stupanj i vrstu invaliditeta i podizanju kvalitete života svih članova lokalne zajednice. Suradnja organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti preduvjet je za kvalitetan život svih članova zajednice, ali i za razvoj same lokalne zajednice. Pritom se misli na redovnu i otvorenu komunikaciju svih lokalnih aktera. Udruga roditelja djece s poteškoćama u razvoju "Pčelice" kroz takvu suradnju uspjela je potaknuti promjene u društvu, odnosno zajedničkim snagama senzibilizirali su javnost i društvo koji su prepoznali važnost i uspješnost rada Udruge što se očituje nesebičnom fizičkom, intelektualnom pomoći i financijskom potporom rada Udruge.

Prema podacima dobivenim anketnim upitnikom provedenim u sklopu izrade analize stanja može se zaključiti kako lokalna uprava surađuje s organizacijama civilnog društva na Urbanom području, no postoji potreba za jačanjem suradnje. Također, jedna od potreba je jačanje sudjelovanja građana u kreiranju javnih politika lokalne zajednice. Kroz konzultacije s dionicima istaknula se potreba za udrugama za mlade, nedostatak kreiranja politika za mlade kao i infrastrukturnih kapaciteta kao što su klubovi mladih i slično. Ono što je potrebno osnažiti su institucionalna podrška, njihova vidljivost u zajednici, jačanje kapaciteta i održivosti sektora civilnog društva kroz dugoročna

zaposlenja stručnih ljudi u području financija, vođenja projekata, psiho-socijalne pomoći, zdravstvenih djelatnika i drugih koji pomažu izgradnji kvalitetnije i zadovoljne zajednice.

Sportska infrastruktura

U vrijeme izrade analize stanja sportska infrastruktura urbanog područja Gospić sastojala se od 3 sportske dvorane i 1 sportskog igrališta. Analizom stanja utvrđeno je da na Urbanom području Gospić nedostaje objekt koji stanovništvu i posjetiteljima nudi bavljenje raznim sportovima na jednom mjestu - ne samo za profesionalne sportaše već i one koji se žele rekreativno baviti sportom. Jedan od osnovnih benefita sportsko-rekreacijske infrastrukture je pozitivan utjecaj na zdravlje stanovništva i poticanje na vođenje aktivnog života. Osim benefita za zdravlje, ovakav sadržaj donosi dodatnu vrijednost kroz otvaranje novih radnih mjesta te razvoj turizma. Dakle, može se promatrati kao društvena i kao posjetiteljska infrastruktura.

Bavljenje sportom osim na pojedinačnoj razini odvija se i kroz sportske udruge. Prema Registru udruga na Urbanom području Gospić nalazi se 65 sportskih udruga koje čine oko 27% od ukupnog broja udruga na Urbanom području. Visok postotak udruga u području sporta ukazuje na važnost sportskih sadržaja na samom Urbanom području. U tablici niže prikazana je sportska infrastruktura u vrijeme izrade analize stanja koja je preuzeta iz Informacijskog Sustava u Sportu.

Tablica 8. Sportska infrastruktura Urbanog područja Gospić

Naziv	Tip prostora	Vrsta podloge
Školska sportska dvorana Strukovne škole Gospić i Gimnazije Gospić	Zatvoreno	Parket
Školsko igralište Anž frankopan Kosinj	Otvoreno	Beton
Sportska dvorana OŠ Perušić	Zatvoreno	Parket
Školska sportska dvorana OŠ kralja Tomislava Udbina	Zatvoreno	Parket

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta, Informacijski Sustav u Sportu, 15.3.2022.

Zdravstvena infrastruktura

Primarna zdravstvena zaštita Ličko-senjske županije organizirana je kroz 8 ustanova od kojih se tri nalaze u središtu Urbanog područja, Gradu Gospiću: Dom zdravlja Gospić (dvije od sedam ambulanti opće medicine nalaze se u Općini Perušić), Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije i Zavod za hitnu medicinu Ličko-senjske županije. Općina Udbina je pod područnom nadležnošću Doma zdravlja Korenica koji ne spada u obuhvat Urbanog područja koji iz istog razloga neće biti prikazan u analizi. Također, primarna zdravstvena zaštita obuhvaća i ljekarnu u Domu zdravlja Gospić i ljekarnu Perušić te one u privatnom vlasništvu.

Dom zdravlja Gospić primarnu zdravstvenu zaštitu obavlja kroz sljedećih 9 djelatnosti: obiteljska (opća) medicina, dentalna zdravstvena zaštita, zdravstvena zaštita žena, zdravstvena zaštita dojenčadi i predškolske djece, patronažna zdravstvena zaštita, zdravstvena njega u kući, medicina rada i sporta, ljekarnička djelatnost i sanitetski prijevoz. U 2019. godini Dom zdravlja imao je

zaposleno ukupno 79 djelatnika od čega je 54 zdravstvenih i 25 nezdravstvenih djelatnika. Tablica 9. prikazuje broj zdravstvenih djelatnika prema stručnoj spremi i zanimanju u Domu zdravlja Gospić. Jedan od izazova s kojim se Dom zdravlja susreće jest teško pronalaženje medicinskih kadrova za zamjene dok je mjesto magistra farmacije u Gospiću upražnjeno dugi niz godina. Prema podacima Mreže javne zdravstvene službe, u djelatnosti dentalne zdravstvene zaštite postoji potreba za timom dentalne medicine na Urbanom području Gospić, točnije u općini Perušić.

Tablica 9. Broj zdravstvenih djelatnika prema stručnoj spremi i zanimanju u Domu zdravlja Gospić u 2019. godini

Stručna sprema	Zanimanje	Broj izvršitelja
VSS	Doktori obiteljske medicine i specijalisti	9
	Doktori dentalne medicine	1
	Specijalisti pedijatrije	4
	Specijalisti ginekologije i opstetricije	1
	Specijalizanti ginekologije i opstetricije	1
	Specijalisti medicine rada i sporta	1
	Magistri farmacije	2
VŠŠ	Prvostupnik sestrinstva/medicinska sestra/tehničar	4
SSS	Medicinske sestre/tehničari	21
	Dentalni asistenti/medicinske sestre/tehničari	4
	Farmaceutski tehničari	3
Ukupno		54

Izvor: Izvješće o radu i financijskom poslovanju Doma zdravlja Gospić za 2019. godinu

Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije obavlja djelatnosti epidemiologije zaraznih bolesti te kroničkih nezaraznih bolesti, javnog zdravstva, promicanja zdravlja, zdravstvene ekologije, mikrobiologije, školske i adolescentne medicine, mentalnog zdravlja i prevencije ovisnosti na području Ličko-senjske županije. Zavod je organiziran kroz sljedeće organizacijske jedinice: Odjel za ravnateljstvo, opće i zajedničke poslove, Odjel za epidemiologiju, Odjel za mikrobiologiju, Odjel za zdravstvenu ekologiju, Odjel za školsku medicinu, Odjel za javno zdravstvo, organizirano promicanje zdravlja, prevenciju ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja. U 2019. godini status ugovorene djelatnosti s HZZO-om imalo je 6 timova. Od ukupno 29 djelatnika Zavoda 17 je zdravstvenih djelatnika te 12 nezdravstvenih djelatnika. Potreba Zavoda ogleda se u nedostatku liječnika specijalista.

Zavod za hitnu medicinu Ličko-senjske županije službeno je počeo s radom 2012. godine. Sjedište zavoda nalazi se u prostoru Opće bolnice Gospić. U Zavodu je u 2019. godini bilo zaposleno ukupno 126 radnika - 80 zdravstvenih, 46 nezdravstvenih od čega je 36 profesionalnih vozača. Od 80 zdravstvenih djelatnika 16 je doktora i 64 prvostupnika sestrinstva i medicinskih sestara/tehničara. Ukupan broj intervencija u 2019. godini bio je 6.304, a pod intervencijom se podrazumijeva izlazak timova hitne medicinske službe na teren po pozivu. Ukupan broj pregledanih pacijenata iznosio je 6.656 od čega je 1.806 pacijenata pregledano u Gospiću (sjedištu Zavoda). Potrebe zavoda za hitnu

medicinu najviše su izražene kroz nedostatak zdravstvenih djelatnika, posebice liječnika. Jedna od potreba izražena je kroz neučinkovitost funkcionalnosti prostora za smještaj djelatnika hitne medicine i nužne opreme za rad.

Sekundarna zdravstvena zaštita organizirana je kroz rad Opće bolnice Gospić. Opća bolnica Gospić u 2019. godini imala je zaposleno 232 djelatnika, od čega je 179 zdravstvenih i 52 nezdravstvenih djelatnika. Djelatnost Opće bolnice Gospić organizirana je tako da pruža zdravstvene usluge u stacionarnoj i specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti, a od 2007. godine u sklopu poliklinike ugovorena je i organizirana dnevna bolnica za pojedine djelatnosti. Opća bolnica Gospić u 2019. godini imala je 69 akutnih kreveta o čemu detaljnije govori tablica niže.

Tablica 10. Broj kreveta prema namjeni i odjelima u Općoj bolnici Gospić

Naziv djelatnosti	Broj akutnih kreveta	Broj kreveta za produženo, dugotrajno i kronično liječenje te palijativnu skrb
Interna medicina	26	3
Pedijatrija	8	0
Ginekologija i opstetricija	13	1
Opća kirurgija	22	3
Palijativna skrb	0	2
Ukupno	69	9

Izvor: Izvješće o radu i financijskom poslovanju u 2019. godini, Opća bolnica Gospić

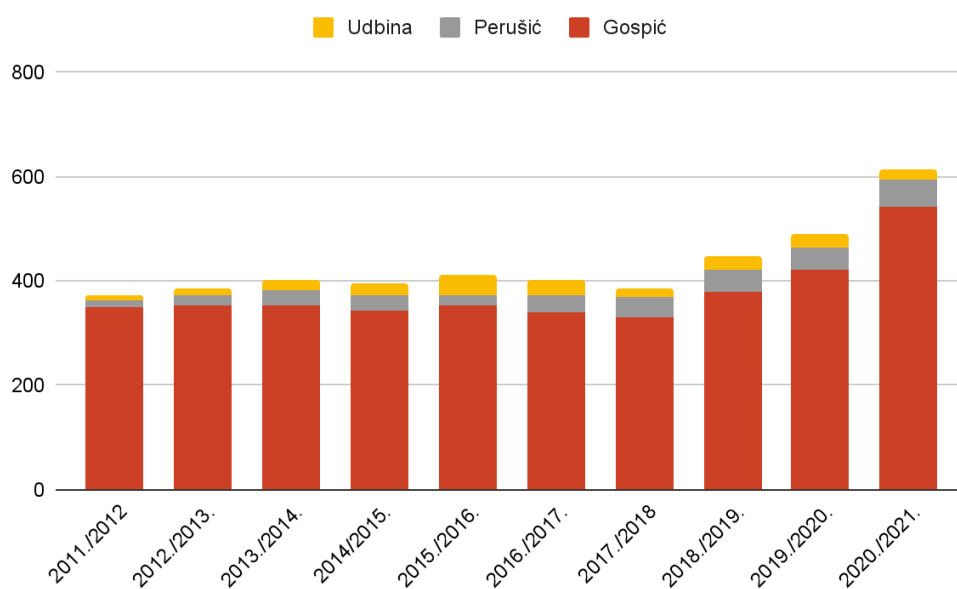
Ukupan broj korisnika bolničke zdravstvene zaštite u 2019. godini iznosio je 3.649 pacijenata što je 2% manje u odnosu broj pacijenata u 2018. godini. Bolnica je u 2019. godini ostvarila 17.861 dan bolničkog liječenja što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu za 1%. Prema navedenim podacima može se zaključiti kako je bolnica upoznata s novim trendovima u zdravstvu, odnosno prema trendovima Europske unije gdje je cilj smanjenje broja bolničkog liječenja. U 2019. godini u bolnici je izvedeno 860 operativnih zahvata što je za 14% manje nego u 2018. godini. Ovakav pad broja operativnih zahvata posljedica je radova na operacijskim salama, odnosno kompletne rekonstrukcije kirurških operacijskih sala. Rekonstrukcijama i adaptacijama građevinskih objekata i prostorija te nabavom potrebne suvremene medicinske opreme stvoreni su, a stvaraju se i dalje, preduvjeti za proširenje djelatnosti i povećanje kvalitete zdravstvene zaštite na svim razinama u bolničkoj i specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Ono što se pokazalo kao glavna potreba u području zdravstva Urbanog područja Gospić je nedostatak ljudskih kapaciteta. Ova potreba proteže se kroz sve zdravstvene ustanove gdje je nedostatan broj medicinskog osoblja, liječnika, liječnika specijalista, timova dentalne medicine te farmaceuta. Potrebe za renovacijom, prenamjenom ili dogradnjom prostora nešto su manje, odnosno izražene su u Zavodu za hitnu medicinu.

P1.4. Obrazovanje

U segmentu obrazovanja, analiza stanja prikazat će trenutno stanje u Gospiću prema područjima predškolskog odgoja, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja te obrazovanje odraslih. Podaci o predškolskom odgoju ne odnose se isključivo na Urbano područje radi prirode prikupljanja podataka. Izvor općih podataka o predškolskom odgoju preuzet je od Državnog zavoda za statistiku - Gradovi u statistici. Predškolski odgoj u školskoj godini 2020./2021. pohađalo je ukupno 615 djece s Urbanog područja Gospić, najviše iz grada središta. Podaci pokazuju porast broja polaznika predškolskog odgoja, no oni se ne odnose isključivo na vrtiće unutar Urbanog područja već i šire.

Grafikon 5. Prikaz broja polaznika dječjih vrtića na Urbanom području Gospić

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Predškolski odgoj i obrazovanje na Urbanom području Gospić obavljaju dječji vrtići zajedno s njihovim podružnicama koji imaju ustrojene programe izvanobiteljskog odgojno-obrazovnog rada, njege i skrbi o djeci u dobi od navršenih šest mjeseci do polaska u osnovnu školu. Na području Ličko-senjske županije djeluje 7 dječjih vrtića i 4 područna vrtića kroz redovne i posebne programe. Na Urbanom području nalazi se Dječji vrtić “Pahuljica” stacioniran u Gospiću s područnim vrtićima u Perušiću te Dječji vrtić “Medo” u općini Udbina.

Poteškoće osnivača u usklađivanju rada dječjih vrtića s Pedagoškim standardima uvjetovane su nedostatkom financijskih sredstava, ali je iste moguće prevladati pomnim planiranjem i financijskim projekcijama te izradom projekata koji bi omogućili sredstva iz EU fondova.

Osnovnoškolsko obrazovanje na području Ličko-senjske županije provodi se u 15 osnovnih škola te 38 područnih škola. Osnovne škole na području Županije imaju dva osnivača: Ličko-senjsku županiju koja je osnivač 12 osnovnih škola te Grad Gospić za preostale tri. Osnovnoškolsko obrazovanje Urbanog područja organizirano je kroz pet osnovnih škola od kojih se tri nalaze u

središtu urbanog područja, gradu Gospiću. Broj učenika u školama prati trend smanjenja iz godine u godinu.

Tablica 11. Broj polaznika osnovnih škola sa Urbanog područja Gospić

Godina	Gospić	Općina Perušić	Općina Udbina	UP Gospić
	Broj učenika	Broj učenika	Broj učenika	
2011./2012.	1.108	175	13	1.296
2012./2013.	1.052	169	109	1.330
2013./2014.	157	157	107	421
2014./2015.	971	162	103	1.236
2015./2016.	964	159	92	1.215
2016./2017.	1.001	103	85	1.189
2017./2018.	971	132	80	1.183
2018./2019.	933	134	83	1.150
2019./2020.	924	129	76	1.129
2020./2021.	900	131	80	1.111

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Osnovna škola Jure Turića najveći je obrazovni centar na Urbanom području, ali i na razini županije. Raspolaže s 44 učionice (kabineta) u kojima se izvode određeni predmeti, jednom općom učionicom, školskom knjižnicom, dvoranom za tjelesnu i zdravstvenu kulturu, te školskom kuhinjom s blagovaonicom. U sastavu škole je i Gradska sportska dvorana s vanjskim igralištima. Od ostalog prostora škola raspolaže sa zbornicom, uredskim prostorima i ostalim pomoćnim prostorom koji nakon uređenja odgovaraju visokim standardima koje zahtijeva suvremeni školski prostor. Škola surađuje sa Sveučilištem u Zadru, Odsjekom za nastavničke studije u Gospiću i služi mu kao vježbaonica.

Osnovna glazbena škola djeluje već 13 godina pri Osnovnoj školi Jure Turića i izvodi programe propisane nastavnim planom i programom za osnovne glazbene škole. Na kraju svake školske godine učenici dobivaju javnu ispravu, odnosno svjedodžbu. Osnovna glazbena škola traje šest godina. Polaznici glazbene škole osim nastave instrumenta pohađaju i nastavu solfeggia – predmeta na kojem učenici razvijaju sluh, osjećaj za ritam i stječu osnove glazbene teorije i notnog pisma.

Na županijskoj razini nalazi se pet srednjih škola kojima je osnivač Ličko-senjska županija. Srednje škole su organizirane kao gimnazije i strukovne škole te se provode programi trogodišnjeg i četverogodišnjeg obrazovanja. Od pet srednjih škola dvije se nalaze na Urbanom području, Gimnazija Gospić i Strukovna škola Gospić. Strukovna škola Gospić nudi sljedeće smjerove pri upisu učenika: automehaničar, elektrotehničar, bravar, vozač motornog vozila, ekonomist, medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege, tehničar za računalstvo, kuhar i konobar. Grad

Gospić petu godinu zaredom stipendira 32 učenika i studenata , odnosno 12 učenika i 20 studenata. Stipendije za učenike iznose 400,00 HRK, dok one za studente iznose 600,00 HRK.

Tablica 12. Broj učenika u srednjim školama na Urbanom području Gospić

Godina	UP Gospić
	Broj učenika
2011./2012.	715
2012./2013.	776
2013./2014.	779
2014./2015.	760
2015./2016.	605
2016./2017.	657
2017./2018.	581
2018./2019.	566
2019./2020.	569
2020./2021.	572

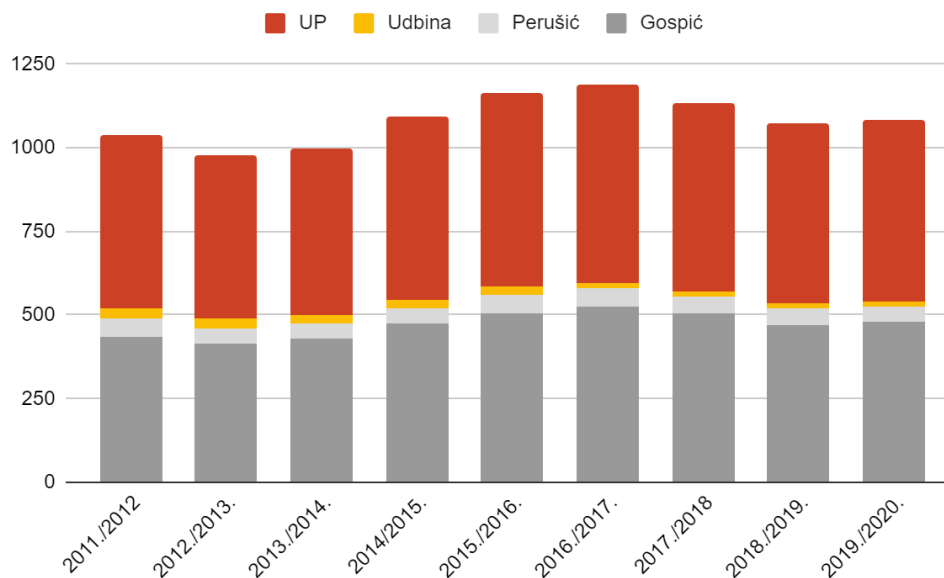
Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Prema tablici iznad može se zaključiti kako broj polaznika srednjih škola opada svake godine. Podaci Državnog zavoda za statistiku upućuju na isti problem gdje je u školskoj godini 2011./2012. godini bilo ukupno 715 učenika srednjih škola, a u školskoj godini 2020./2021. njih 572. Smanjenje broja učenika srednjih škola potvrđuje negativne demografske trendove, odnosno upućuje na iseljavanje stanovništva u druge županije ili u inozemstvo.

Smještaj učenika osnovnih i srednjih škola organiziran je u tri učenička doma ukupnog kapaciteta 183 mjesta, od kojih se najveći učenički dom nalazi u središtu Urbanog područja, Gradu Gospiću. Učenički dom u Gospiću pri Strukovnoj školi u Gospiću ima kapacitet od 94 mjesta. Van Urbanog područja nalaze se još 2 učenička doma: Učenički dom u Korenici pri Srednjoj školi Plitvička Jezera s kapacitetom 58 mjesta te Učenički dom u Otočcu pri Srednjoj školi Otočac s kapacitetom 31 mjesta. Trenutni kapaciteti Učeničkog doma u Gospiću zadovoljavaju potrebe učenika i studenata.

Na području Županije djeluju dvije visokoškolske ustanove koje se nalaze u središtu Urbanog područja: Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću te Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću. Odjel za nastavničke studije u Gospiću studentima nudi mogućnost upisa na integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij. Veleučilište “Nikola Tesla” osnovano je 2006. godine te je započelo s radom akademske godine 2006./2007. Veleučilište izvodi sljedeće preddiplomske stručne studije: Ekonomika poduzetništva, Cestovni promet i Upravni studij. Nastava se izvodi u Gospiću i Otočcu. U sklopu Veleučilišta od 2010. godine djeluje i stručno-istraživački centar, Centar za Krš, kao nenastavni odjel.

Grafikon 6. Prikaz promjene broja studenata na Urbanom području Gospić

Izvor: DZS, Gradovi u statistici

Grafikon iznad prikazuje kretanje broja studenata na Urbanom području Gospić. Podaci se odnose na ukupan broj studenata koji ne studiraju samo u obrazovnim ustanovama u Urbanom području već i u obrazovnim ustanovama van njega. Podaci su u pozitivnoj korelaciji s demografskim pokazateljima, odnosno ukazuju na pad broja mlađe populacije Urbanog područja Gospić. Negativni migracijski trendovi iseljavanja van županije i u inozemstvo nisu problem samo na Urbanom području Gospić već su trend na razini cijele Republike Hrvatske.

Obrazovanje odraslih na Urbanom području Gospić u nadležnosti je Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, čije su djelatnosti: poslovi planiranja, razvijanja, organiziranja, provedbe, praćenja i unapređivanja sustava strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Odobrenje za provođenje osnovnoškolskog obrazovanja odraslih ima Pučko otvoreno učilište „Dr. Ante Starčević“ u Gospiću. Spomenuti program odnosi se na osobe iznad 15 godina koje nemaju završeno osnovno obrazovanje. Nakon uspješno završenog obrazovnog programa polaznici imaju mogućnost stjecanja nekog od jednostavnijih zanimanja. Pučko otvoreno učilište provodi edukacije i stručna usavršavanja osoba koje su svojim dosadašnjim školovanjem stekle zvanje ili zanimanje. Programi stručnog usavršavanja provode se kroz tečajnu nastavu. Kroz višegodišnje održavanje tečajeva, jezično usavršavanje pohađalo je nekoliko stotina polaznika. Trenutno u svojoj ponudi Učilište nudi tečaj engleskog i njemačkog jezika kroz verificiran i neverificiran program te edukaciju za pomoćnika u nastavi učenika s teškoćama. Pored jezičnih tečajeva za odrasle u ponudi je i radionica-igraonica engleskog i španjolskog jezika za djecu od 4 do 7 godina. Također, organiziran je i glazbeni vrtić gdje pod stručnim vodstvom, kroz ritmičke i intonacijske vježbe, pjesmu i igru stječu estetska iskustva i doživljaj glazbe.

P2. Gospodarstvo

Sektor gospodarstva UP Gospić uglavnom pokazuje pozitivne trendove unazad pet do deset godina. Grad Gospić kao središte LSŽ, i Perušić i Udbina kao dio iste i kao članice UP-a, uglavnom prate karakteristike gospodarstva LSŽ koja zaostaje kako na gospodarskoj tako i na socijalnoj razini razvijenosti RH (socijalne karakteristike obrađene su u prethodnom poglavlju). Iako na izvrsnom geografskom položaju, blizina autoceste i “put do mora” doprinose nemogućnosti razvoja UP Gospić u skladu s razvojnim trendovima na razini RH.

P2.1. Opća gospodarska kretanja

Gospodarska razvijenost nekog područja, između ostalog, mjeri se visinom BDP-a te indeksom razvijenosti kao relevantnim društveno-gospodarskim pokazateljem. Podaci o BDP-u, iz relevantnih statističkih izvora, nisu dostupni na razini JLS već se prikupljaju na nacionalnoj i regionalnoj razini, a indeks razvijenosti izračunava se na svim razinama odnosno na razinama JLPRS-a. Zadnji izračun indeksa razvijenosti na razini RH izrađen je 2018. godine.

U nastavku slijedi tablični prikaz ukupnog BDP-a i BDP po stanovniku na razini RH, na razini regije Jadranske Hrvatske te na razini LSŽ.

Tablica 13. Iznos BDP-a na području RH, Jadranske Hrvatske te LSŽ od 2015. do 2019.

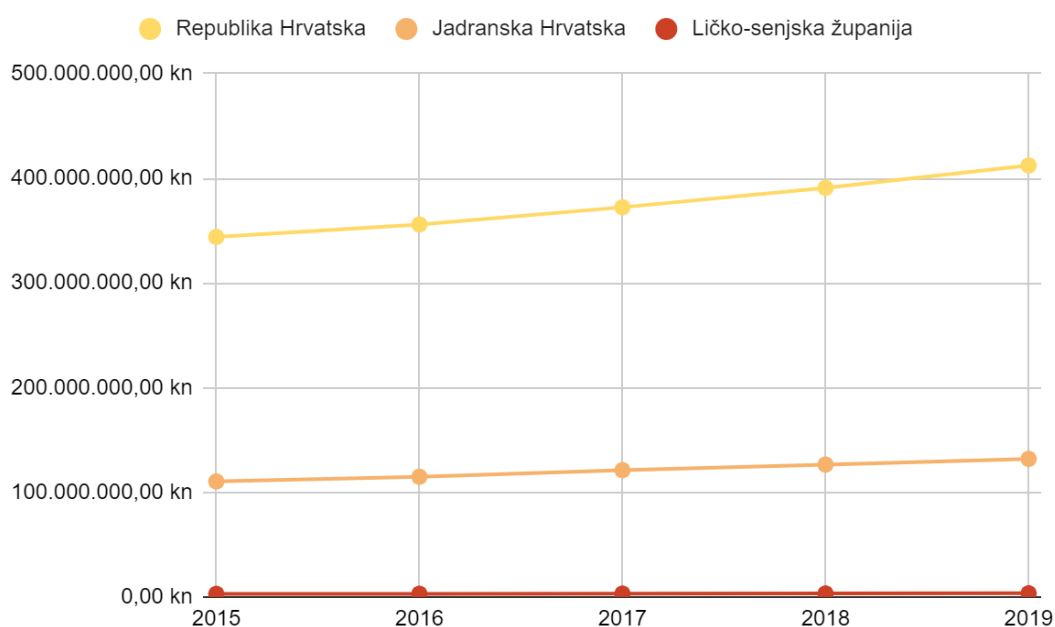
Područna jedinica	2015.		2016.		2017.		2018.		2019.	
	BDP	BDP per capita	BDP	BDP per capita	BDP	BDP per capita	BDP	BDP per capita	BDP	BDP per capita
RH	344.034.414	81.757	355.920.333	85.303	372.354.867	90.162	390.855.979	95.543	412.228.313	101.354
Jadranska Hrvatska	110.403.797	78.958	114.873.408	82.594	121.151.349	87.610	126.530.852	91.942	131.960.231	96.045
Ličko-senjska županija	2.997.957	62.875	3.076.965	65.678	3.242.665	70.543	3.355.909	74.341	3.545.312	79.509

Izvor: Državni zavod za statistiku,

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Bruto%20domaci%20proizvod.xls

Iz tablice je vidljiv trend rasta BDP-a na nacionalnoj i regionalnoj razini. U promatranom razdoblju nacionalni BDP zabilježio je rast od 19,82%, dok je na razini LSŽ zabilježen rast od 18,26% što ukazuje na sporiji rast od nacionalnog prosjeka. Na županijskoj razini porast ukupnog BDP-a po glavi stanovnika od 16.634 HRK, odnosno 26,45% je viši od nacionalnog porasta BDP-a po glavi stanovnika koji je u istom razdoblju rastao 23,97% odnosno 19.597 HRK. Unatoč navedenom porastu vidljivo je kako sama Županija zauzima izrazito nizak udio BDP-a u cjelokupnom gospodarstvu RH, odnosno 0,86%.

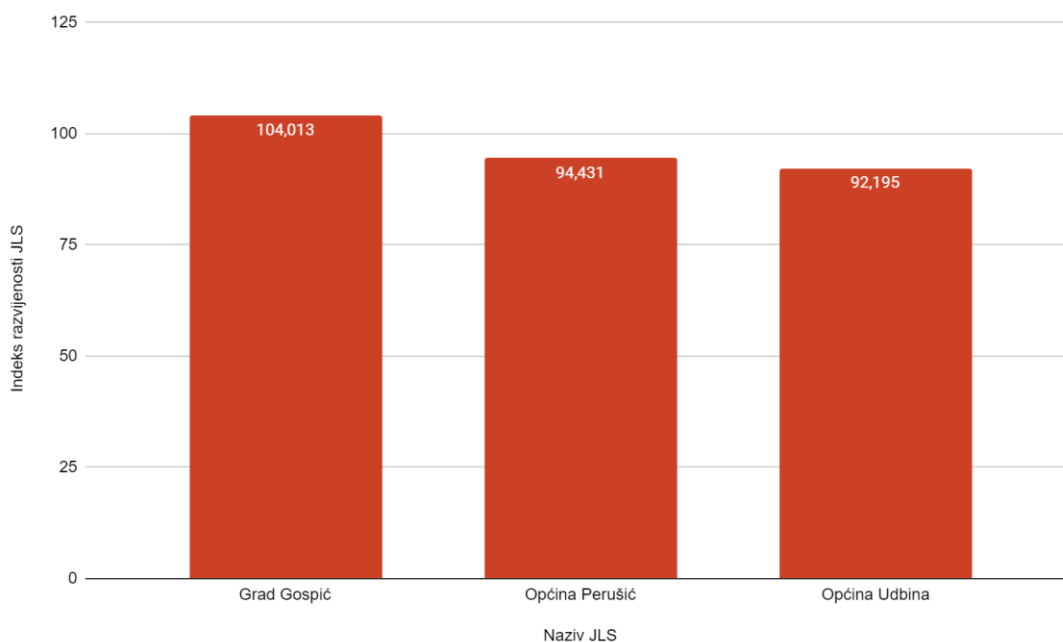
Grafikon 7. Kretanje BDP-a na području RH, Jadranske Hrvatske te LSŽ od 2015. do 2019.

Izvor: lizrada autora

Prema indeksu razvijenosti (model razvrstavanja JLPRS, objavilo je MRRFEU 2018. godine), LSŽ se nalazi na 18. mjestu u RH s indeksom razvijenosti od 92,387 po čemu spada u razvojnu skupinu I najslabije razvijenih županija.

Grafikon 8. Vrijednosti indeksa razvijenosti na UP Gospić

Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU,

<https://razvoj.gov.hr/UserDocImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti/Vri>

[jednosti%20indeksa%20razvijenosti%20i%20pokazatelja%20za%20izra%C4%8Dun%20indeksa%20razvijenosti jedinice%20lokalne%20samouprave.pdf](#)

Prema indeksu razvijenosti članica UP, Grad Gospić nalazi se u razvojnoj skupini VI s indeksom razvijenosti od 104,013, Općina Perušić u razvojnoj skupini II s indeksom razvijenosti 94,431, a Općina Udbina u razvojnoj skupini I s indeksom razvijenosti 92,195. Općine se, prema indeksu razvijenosti, nalaze ispod prosjeka razvijenosti RH te zbog toga imaju status potpomognutih područja.

P2.2. Tržište rada

UP Gospić na tržištu rada ostvaruje slične rezultate kao i u ostalim gospodarskim pokazateljima UP-a. U Gradu središtu nalazi se većina pravnih i fizičkih osoba koje posluju na UP-u, a sukladno tome i, prema evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u Gospiću se nalazi i većina svih osiguranih osoba s UP-a.

Tablica 15. Godišnji prosjek broja osiguranih osoba na UP Gospić 2017. - 2021.

Naziv JLS	Godišnji prosjek osiguranika za 2017.	Godišnji prosjek osiguranika za 2018.	Godišnji prosjek osiguranika za 2019.	Godišnji prosjek osiguranika za 2020.	Broj osiguranika na dan 30.09.2021
Grad Gospić	4.952	5.014	5.125	5.076	5.211
Općina Perušić	687	761	768	734	726
Općina Udbina	309	310	335	323	369
Ukupno	5.948	6.085	6.228	6.133	6.306

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, statističke informacije, 2021.,

<https://www.mirovinsko.hr/UserDocImages/statistika/statisticke-informacije/2021/9/Statisticke-informacije-HZMO-a-9-2021-listopad-2021.pdf?vel=19379797>

Kretanje broja osiguranih osoba na području Grada Gospića i Općine Udbina ima trend rasta od 2017. do 2019. godine dok je na području Općine Perušić vidljiv pad u posljednje tri godine. U 2020. godini na čitavom UP-u godišnji prosjek osiguranika opada što možemo pripisati situaciji uzrokovanoj virusom SARS-CoV-2. U 2021. godini ponovno je vidljiv porast broja osiguranih osoba na UP-u. Najveći apsolutni rast broja osiguranika u promatranom razdoblju zabilježen je u Gospiću (rast od 259 osiguranika), a najveći postotni rast zabilježila je Općina Udbina (19,42%). Gledajući ukupni godišnji prosjek, na razini UP-a zabilježen je rast od 358 osiguranika u petogodišnjem razdoblju, odnosno 6,01%. Navedeni trend rasta u skladu je s ostalim gospodarskim pokazateljima koji ukazuju na blagi, ali konstantni gospodarski napredak Urbanog područja.

Tablica 16. Registrirana nezaposlenost na UP Gospić, 2017. - 2021.

Reg. nez.	2017.			2018.			2019.			2020.			2021.		
	Svi	M	Ž	Svi	M	Ž	Svi	M	Ž	Svi	M	Ž	Svi	M	Ž

Grad Gospić	662	318	344	491	217	274	380	169	211	404	192	212	390	182	208
Općina Perušić	130	67	63	89	42	47	88	35	53	84	39	45	62	32	30
Općina Udbina	48	35	13	43	29	14	30	22	8	53	32	21	44	29	15
Ukupno	840	420	420	623	288	335	498	226	272	541	263	278	496	243	253

Izvor: Izrada autora prema HZZ: <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tiplzvjestaja=1>

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, na području UP Gospić od 2017. do 2021. godine zabilježen je pad broja nezaposlenih s 840 na 496, što je smanjenje od čak 41%. Trend pada prekinut je, kao i kod ostalih pokazatelja, u 2020. godini zbog pandemije koronavirusa. Promatrajući broj nezaposlenih prema spolu, moguće je zaključiti kako je u ukupnom broju nezaposlenih neznatno veći udio žena od muškaraca. Navedeno ukazuje na potrebu za jačanjem zapošljivosti i razvojem poticajnih mjera za zapošljavanje žena.

Tablica 17. Registrirana nezaposlenost prema stupnju obrazovanja i spolu (stanje 31. prosinca 2020.)

	Ukupno			Bez škole i nezavršena osnovna škola			Osnovna škola			SŠ za zanimanja do 3 godine i škola za KV i VKV radnike			SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija			Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola			Fakultet, akademija, magisterij, doktorat		
	Uk.	M.	Ž.	Uk.	M.	Ž.	Uk.	M.	Ž.	Uk.	M.	Ž.	Uk.	M.	Ž.	Uk.	M.	Ž.	Uk.	M.	Ž.
Ličko-senjska županija	2.066	929	1.137	104	43	61	481	239	242	620	339	281	616	246	370	167	39	128	78	23	55
Gospić	588	271	317	37	13	24	121	60	61	144	83	61	182	81	101	74	20	54	30	14	16

Izvor: Godišnjak 2020., Hrvatski zavod za zapošljavanje:

https://www.hzz.hr/content/stats/HZZ_Godisnjak_2020_lipanj-2021.pdf

Tijekom svibnja 2021. godine iz evidencije nezaposlenih izašlo je ukupno 268 osoba od čega 156 (58,2%) žena i 112 (41,8%) muškaraca. Od toga je zaposleno 207 osoba, 198 zasnivanjem radnog odnosa i 9 temeljem drugih poslovnih aktivnosti. Od ukupno 198 osoba koje su izašle iz registra nezaposlenih zasnivanjem radnog odnosa 113 je žena i 85 muškaraca što je 55,9% više nego u istom mjesecu 2020. godine.

U izvještajnom mjesecu prijavljeno je 368 slobodnih radnih mjesta na području čitave LSŽ što je 211 radno mjesto više u odnosu na isti mjesec u 2020. godini. Najviše prijavljenih potreba (m/ž) bilo je u sljedećim zanimanjima: konobar 43, kućna pomoćnica 40, čistačica 27, doktor medicine 26, kuhar 22, radnik u održavanju 16, prodavač 14, vozač hitne pomoći 12, vrtlarski radnik 12, viša medicinska sestra 9, kuhinjski radnik 8, radnik niskogradnje 8, odgojitelj predškolske djece 7, pomoćni konobar 7, recepcioner 6, čistač ulica 6, vrtlar 6, diplomirani ekonomist 5, bravar 5, drvopredavački radnik 4, administrativni službenik 4, hotelijersko-turistički službenik 4, pomoćni kuhar 4, solar 3, pekar bureka i pizze 3, medicinska sestra 3, sobarica 3. Dodatni podaci o zaposlenosti nalaze se u potpoglavlju 2.3. Poslovno okruženje.

Tablica 18. Stopa registrirane nezaposlenosti na području LSŽ i RH, 2016. - 2020.

Stopa registrirane nezaposlenosti	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
LSŽ	22,3%	19,4%	15,8%	12,5%	12,7%
RH	16,9%	13,9%	11,1%	9,1%	8,9%

Izvor: *Državni zavod za statistiku*, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Zaposlenost%20i%20place/Zaposlenost%20i%20place%20-%20pregled%20po%20zupanijama.xlsx

Nezaposlenost na području LSŽ smanjuje se usporedno sa smanjenjem nezaposlenosti na nacionalnoj razini. Potrebno je naglasiti kako je stopa registrirane nezaposlenosti na području LSŽ i dalje viša od nacionalnog prosjeka.

P2.3. Poslovno okruženje

Analiza pokazatelja poslovanja poduzetnika i obrtnika UP Gospić

Analizom pokazatelja poslovanja poduzetnika s UP Gospić u 2020. godini može se zaključiti da isti čine gotovo 30% svih poduzetnika u LSŽ te čine 32,29% svih zaposlenih kod poduzetnika na području LSŽ. Najveći udio u svim pokazateljima ima grad središte UP. Gledajući pojedinačno, dobit su ostvarili poduzetnici s područja Grada Gospića i Općine Perušić dok su poduzetnici s područja Općine Udbina ostvarili gubitak. Za istaknuti je podatak da su poduzetnici UP kumulativno ostvarili veću dobit od područja LSŽ, a za zaključiti je da su poduzetnici u ostalim JLS-ima (koji nisu članice UP) kumulativno ostvarili gubitak. Detaljna analiza bit će prikazana u nastavku.

Tablica 19. Usporedba pokazatelja poslovanja poduzetnika UP Gospić i LSŽ u 2020. godini

Pokazatelj	Područje					
	LSŽ	Udio UP u LSŽ	UP Gospić	Gospić	Perušić	Udbina
Broj poduzetnika	988	29,96%	296	252	20	24
Broj zaposlenih	4.844	32,29%	1.564	1.388	58	118
Broj dobitaša	545	35,96%	196	175	8	13
Broj gubitaša	443	22,57%	100	77	12	11
Ukupni prihodi (HRK)	2.535.120.267	42,68%	1.081.870.614	942.695.591	29.540.549	109.634.474
Ukupni rashodi (HRK)	2.506.998.783	41,58%	1.042.351.002	904.515.795	29.063.429	108.771.778
Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	14.503.711	242,03%	35.103.967	34.978.702	127.309	- 2.044
Prihodi od prodaje u inozemstvu (HRK)	553.818.764	80,82%	447.615.201	416.454.404	898.796	30.262.001
Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu (HRK)	35.387.878	38,20%	13.517.876	11.170.608	2.157.919	189.349

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Prema niže prikazanim podacima, većina osnovnih ekonomsko-financijskih pokazatelja poslovanja poduzetnika ukazuju na povećanje performansi poduzetnika UP Gospić u periodu 2016. do 2020. godine. Usporedno s rastom broja poduzetnika rastao je broj zaposlenih te broj dobitaša i gubitaša. Dobit razdoblja smanjila se u 2020. godini za 4,19% u odnosu na 2019. godinu. Ukupni prihodi i ukupni rashodi prikazuju trend rasta kroz cijeli period. U pokazatelju Bruto investicije u novu dugotrajnu imovinu kroz cijeli period zabilježene su oscilacije, 2017. pad u odnosu na 2016. godinu, 2018. rast u odnosu na 2017. godinu, 2019. veliki rast (75,7%) u odnosu na 2018. te veliki pad 2020. (73,86%) u odnosu na 2019. godinu. Izvozni pokazatelji rasli su kroz cijeli period, od 2016. do 2020. za 231,2%, a 2020. u odnosu na 2019., 12,28%. U promatranom razdoblju broj poduzetnika porastao je za 35% odnosno 13,41%. Što se tiče ostvarene dobiti ili gubitka razdoblja, poduzetnici UP ostvarili su ukupan pozitivan rezultat kroz cijelo razdoblje.

Tablica 20: Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poduzetnika UP Gospić od 2016. do 2020.

Pokazatelj	Godina				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj poduzetnika	261	264	282	285	296
Broj zaposlenih	1.405	1.428	1.513	1.540	1.564
Broj dobitaša	183	174	193	205	196
Broj gubitaša	78	90	89	80	100
Ukupni prihodi (HRK)	681.309.248	802.049.035	948.068.909	1.007.165.923	1.081.870.614
Ukupni rashodi (HRK)	680.535.540	784.158.321	905.971.116	968.609.090	1.042.351.002
Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	- 3.988.287	13.816.160	36.645.109	36.640.598	35.103.967
Prihodi od prodaje u inozemstvu (HRK)	135.147.508	265.494.791	366.423.229	398.677.082	447.615.201
Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu (HRK)	22.196.679	19.325.963	29.436.959	51.722.147	13.517.876

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Promatrajući razdoblje od 2016. do 2020. godine, broj poduzetnika, broj zaposlenih, ukupni prihodi te dobit razdoblja pokazuju trend rasta. Blagi pad ostvaren je u pokazatelju dobiti razdoblja u 2020. godini u odnosu na 2019.

Tablica 21. Kretanje ekonomsko financijskih pokazatelja poslovanja poduzetnika UP Gospić od 2016. do 2020. godine

Urbano područje Gospić				
Godina	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihod (HRK)	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)
2016.	261	1405	681.309.248	- 3.988.287
2017.	264	1428	802.049.035	13.816.160
2018.	282	1513	948.068.909	36.645.109
2019.	285	1540	1.007.165.923	36.640.598
2020.	296	1564	1.081.870.614	35.103.967

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Promatrajući ekonomsko financijske pokazatelje poslovanja poduzetnika UP Gospić prema članicama i udio u LSŽ od 2018. do 2020. godine za zaključiti je da pokazatelji broj poduzetnika i broj zaposlenih bilježe konstantu dok su se u pokazateljima ukupni prihod i dobit ili gubitak razdoblja dogodile značajnije promjene. Udio ukupnih prihoda porastao je sa 36,93% (2018.) na 42,68% (2020.). Dobit razdoblja na području UP održala je konstantu dok je na razini LSŽ ostvarila pad (poduzetnici u ostalim JLS-ima kumulativno su ostvarili gubitak). Promatrajući zasebno članice UP-a vidljivo je da jedino poduzetnici s područja općine Udbina ostvaruju gubitak razdoblja iako se isti konstantno smanjuje (od 2018. do 2020. godine gubitak se smanjio za 99%).

Tablica 22. Kretanje ekonomsko financijskih pokazatelja poslovanja poduzetnika UP Gospić i udio u LSŽ od 2018. do 2020. godine

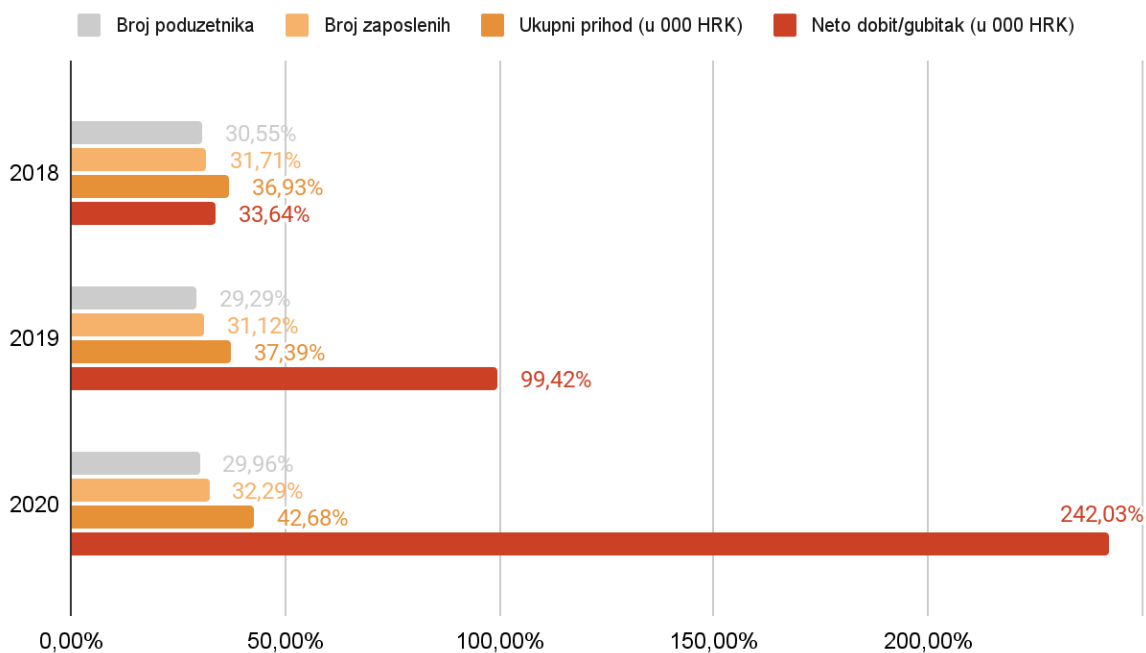
2018.				
Područje	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihod (HRK)	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)
Grad Gospić	236	1.312	802.027.585	35.775.975
Općina Perušić	22	97	47.343.864	- 1.422.032
Općina Udbina	24	104	98.697.460	2.291.166
Ukupno UP	282	1.513	948.068.909	36.645.109
LSŽ	923	4.771	2.567.050.412	108.942.353
Udio UP u LSŽ	30,55%	31,71%	36,93%	33,64%
2019.				
Područje	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihod (HRK)	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)
Grad Gospić	239	1.361	856.201.608	36.247.610
Općina Perušić	21	75	47.484.149	607.636

Općina Udbina	25	104	103.480.166	- 214.648
Ukupno UP	285	1.540	1.007.165.923	36.640.598
LSŽ	973	4.948	2.693.734.185	36.853.511
Udio UP u LSŽ	29,29%	31,12%	37,39%	99,42%
2020.				
Područje	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihod (HRK)	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)
Grad Gospić	252	1.388	942.695.591	34.978.702
Općina Perušić	20	58	29.540.549	127.309
Općina Udbina	24	118	109.634.474	- 2.044
Ukupno UP	296	1.564	1.081.870.614	35.103.967
LSŽ	988	4.844	2.535.120.267	14.503.711
Udio UP u LSŽ	29,96%	32,29%	42,68%	242,03%

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Iz grafikona se vidi najveći rast udjela pokazatelja ukupni prihod i dobit razdoblja poduzetnika UP Gospić u ukupnim prihodima i dobiti razdoblja poduzetnika LSŽ. U ostalim pokazateljima nisu zabilježene značajnije promjene udjela.

Grafikon 9. Kretanje udjela ekonomsko-financijskih pokazatelja poslovanja poduzetnika UP Gospić u ekonomsko-financijskim pokazateljima poslovanja poduzetnika LSŽ od 2018. do 2020. godine

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Analizom ekonomsko-financijskih pokazatelja poslovanja prema veličini poduzetnika u UP Gospić (2020. godina) utvrđeno je kako prema broju poduzetnika i broju zaposlenih dominiraju mikro i mali poduzetnici, dok mali i veliki poduzetnici ostvaruju najbolje performanse po pitanju ostvarenih ukupnih prihoda i prihoda od prodaje u inozemstvu. Mali poduzetnici najviše su ulagali u novu dugotrajnu imovinu. Važno je za istaknuti da su u 2020. godini poduzetnici s UP Gospić zapošljavali 1.564 osobe te da su samo poduzetnici iz kategorije srednji (jedno poduzeće) ostvarili gubitak razdoblja.

Tablica 23. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poduzetnika UP Gospić prema veličini poduzetnika, 2020.

Pokazatelj	2020.				
	Mikro	Mali	Srednji	Veliki	Ukupno
Broj poduzetnika	256	38	1	1	296
Broj zaposlenih	521	768	194	81	1.564
Broj dobitaša	165	30	0	1	196
Broj gubitaša	91	8	1	0	100
Ukupni prihodi (HRK)	181.149.437	450.444.862	48.775.578	401.500.737	1.081.870.614
Ukupni rashodi (HRK)	171.063.779	440.507.063	49.576.921	381.203.239	1.042.351.002
Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	7.742.789	7.480.804	- 801.343	20.681.717	35.103.967
Prihodi od prodaje u inozemstvu (HRK)	1.366.405	59.613.465	0	386.635.331	447.615.201
Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu (HRK)	2.485.511	10.366.670	443.744	221.951	13.517.876

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Analizom pokazatelja poslovanja poduzetnika s UP Gospić prema veličini u 2020. godini i usporedbom s LSŽ može se zaključiti da isti čine veliki udio u svim pokazateljima prema svim veličinama u poslovanju poduzetnika LSŽ. Na području cijele LSŽ posluje samo jedan veliki poduzetnik i nalazi se u Gradu Gospiću te tako najveći udio u svim performansama čine veliki poduzetnici. Najlošije performanse u udjelima ostvarili su srednji poduzetnici (jedan poduzetnik na UP Gospić). Ostale veličine poduzetnika čine sličan udio u svim pokazateljima. S obzirom na to da su mikro i mali poduzetnici s područja LSŽ ostvarili gubitak, a poduzetnici UP Gospić dobit, nije moguće izračunati udio. Također, obzirom da su srednji poduzetnici s područja UP Gospić ostvarili gubitak, a srednji poduzetnici LSŽ dobit, nije moguće izračunati udio. Za istaknuti je podatak da su poduzetnici UP kumulativno ostvarili veću dobit od područja LSŽ, a za zaključiti je da su poduzetnici u ostalim JLS-ima (koji nisu članice UP) kumulativno ostvarili gubitak.

Tablica 24. Usporedba pokazatelja poslovanja poduzetnika prema veličini na području LSŽ i UP Gospiću 2020. godini

Područje	Pokazatelj	Mikro	Mali	Srednji	Veliki	Ukupno
Ukupno UP	Broj poduzetnika	256	38	1	1	296
	Broj zaposlenih	521	768	194	81	1.564
	Ukupni prihod (HRK)	181.149.437	450.444.862	48.775.578	401.500.737	1.081.870.614
	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	7.742.789	7.480.804	- 801.343	20.681.717	35.103.967
LSŽ	Broj poduzetnika	871	108	8	1	988
	Broj zaposlenih	1.879	2.060	824	81	4.844
	Ukupni prihod (HRK)	558.013.220	1.120.815.141	454.791.169	401.500.737	2.535.120.267
	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	- 9.217.789	- 16.040.696	19.080.479	20.681.717	14.503.711
Udio UP u LSŽ	Broj poduzetnika	29,39%	35,19%	12,50%	100,00%	29,96%
	Broj zaposlenih	27,73%	37,28%	23,54%	100,00%	32,29%
	Ukupni prihod (HRK)	32,46%	40,19%	10,72%	100,00%	42,68%
	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	N/A	N/A	N/A	100,00%	242,03%

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Promatrajući strukturu poduzetnika prema djelatnostima (2020. godina), pet najznačajnijih djelatnosti su Građevinarstvo, Prerađivačka industrija, Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, Rudarstvo i vađenje te Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Iako zadnja navedena djelatnost ne prati ostale izdvojene prema prihodima, dobiti i bruto investicijama. Navedene djelatnosti u 2020. godini obuhvaćale su 61,82% ukupnog broja poduzetnika, 73,21% ukupnog broja zaposlenih, 83,66% ukupnih prihoda i čak 99,61% prihoda od prodaje u inozemstvu, a sudjeluju sa 76,66% u ukupnoj dobiti razdoblja. Dodatno, za izdvojiti sui ostale djelatnosti koje imaju visoke udjele u odabranim pokazateljima, a to su djelatnosti: Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospod. otpadom te djelat. sanacije okoliša, Informacije i komunikacije te Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti.

Tablica 25. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poduzetnika UP Gospić prema djelatnosti (NKD), 2020.

2020.								
Djelatnost prema NKD	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Broj dobitaša	Broj gubitaša	Ukupni prihod (HRK)	Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	Prihodi od prodaje u inozemstvu (HRK)	Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu (HRK)
A - POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	23	75	16	7	39.107.707	833.297	1.315.611	195.388
B - RUDARSTVO I VAĐENJE	6	112	5	1	426.722.437	20.356.481	386.635.331	221.951
C - PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	40	321	26	14	178.967.547	- 966.833	46.850.589	844.467
D - OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	10	20	6	4	39.677.708	3.440.610	1	0
E - OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPOD. OTPADOM TE DJELAT. SANACIJE OKOLIŠA	9	134	5	4	39.352.701	- 31.563	0	9.120.101
F - GRAĐEVINARSTVO	36	386	27	9	131.045.649	4.717.110	11.748.228	2.757.223
G - TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	60	193	33	27	137.277.270	1.981.102	19.590	9.138
H - PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	14	69	11	3	20.490.589	568.388	0	0
I - DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	41	133	24	17	31.115.144	823.954	604.056	6.763
J - INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	11	27	11	0	9.633.806	375.189	0	350.777
L - POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0	1	388.263	- 7.852	0	0
M - STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	21	44	17	4	12.619.219	2.435.623	441.795	0

N - ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	7	30	5	2	11.048.055	799.676	0	0
P - OBRAZOVANJE	3	3	1	2	269.075	- 31.103	0	0
Q - DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	2	3	2	0	1.115.144	81.061	0	0
R - UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	3	4	1	2	264.980	- 211.780	0	0
S - OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	9	10	6	3	2.775.320	- 59.393	0	12.068
Ukupno najznačajnije djelatnosti	183	1.145	115	68	905.128.047	26.911.814	445.857.794	3.839.542
Ukupno	296	1.564	196	100	1.081.870.614	35.103.967	447.615.201	13.517.876
Udio najznačajnijih djelatnosti u svim djelatnostima	61,82%	73,21%	58,67%	68,00%	83,66%	76,66%	99,61%	28,40%

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

*Bojama su označeni pokazatelji kojima se ističu najviše vrijednosti u pet najznačajnijih djelatnosti po pokazatelju

Od poduzetnika koji posluju u pet najznačajnijih djelatnosti gospodarstva UP Gospić (2020. godina), najveći broj poduzetnika bio je u djelatnosti Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala i Prerađivačka industrija, najveći broj zaposlenih bio je u djelatnostima Građevinarstvo i Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, najveći prihod, najveću dobit i najviše prihoda od prodaje u inozemstvu imali su poduzetnici iz djelatnosti Rudarstvo i vađenje, a najviše investicija ostvarili su oni iz djelatnosti Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospod. otpadom te djelat. i sanacije okoliša.

Promatrajući promjene u osnovnim ekonomsko-financijskim pokazateljima poduzetnika UP Gospić prema najznačajnijim djelatnostima od 2016. do 2020. godine za zaključiti je da je trend rasta konstantan u svim djelatnostima u svim godinama. Broj poduzetnika u najznačajnijim djelatnostima porastao je za 7,65%. Najznačajnije djelatnosti 2020. godine obuhvaćale su 1145 poduzetnika (povećanje od 8,22% u odnosu na 2016.), a broj se konstantno povećao. Prihodi su rasli za 69,35%, a dobit razdoblja za čak 971,19% što je ujedno i najveća promjena u prikazanim podacima najznačajnijih djelatnosti. U 2020. godini vidljivi su blagi padovi u svim izdvojenim djelatnostima u pojedinim pokazateljima (prihod, dobit) što se može pripisati posljedicama COVID-19.

Tablica 26. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poduzetnika UP Gospić prema najznačajnijim djelatnostima (NKD) od 2016. do 2020.

Djelatnost prema NKD	Broj poduzetnika					Broj zaposlenih					Ukupni prihodi (HRK)					Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
B - RUDARSTVO I VAĐENJE	6	5	5	6	6	58	74	79	102	112	83.208.660	214.705.318	306.696.315	338.308.005	426.722.437	-2.052.420	10.911.084	21.842.547	23.057.725	20.356.481
C - PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	38	35	35	32	40	301	302	319	298	321	165.850.424	179.882.179	190.751.857	204.382.221	178.967.547	-1.371.070	-5.338.794	1.752.793	4.732.575	-966.833
F - GRAĐEVINARSTVO	32	32	33	33	36	366	352	383	385	386	141.586.093	119.604.191	139.717.890	131.419.245	131.045.649	4.188.304	4.756.268	6.163.189	3.225.444	4.717.110
G - TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	63	65	65	64	60	226	207	194	198	193	115.964.501	134.715.880	133.752.735	144.120.277	137.277.270	1.021.313	-314.378	2.260.357	3.690.869	1.981.102
I - DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	31	34	42	39	41	107	127	145	142	133	27.855.750	32.971.020	39.719.328	39.536.087	31.115.144	726.346	1.384.177	1.594.505	1.843.331	823.954
Ukupno	170	171	180	174	183	1058	1062	1120	1125	1145	534.465.428	681.878.588	810.638.125	857.765.835	905.128.047	2.512.473	11.398.357	33.613.391	36.549.944	26.911.814

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Prema pokazatelju Broj poduzetnika najveća promjena dogodila se u djelatnosti I, porast od 32,26%. U pokazatelju Broj zaposlenih, poduzetnici iz djelatnosti B ostvarili su najveću pozitivnu promjenu, porast od 93,1%, dok je najveća negativna promjena zabilježena u djelatnosti G, pad od 14,6%. U pokazateljima Ukupni prihodi i Dobit ili gubitak razdoblja, poduzetnici iz djelatnosti B ostvarili su najveću promjenu, porast od 412,83% u prihodima i porast od 1091,83% u ostvarenoj dobiti. Pandemijska godina uzrokovana COVID-19 virusnom bolešću najviše je pogodila djelatnosti C, G i I što se vidi po smanjenju prihoda i dobiti u 2020. godini.

Prema informacijama iz Obrtnog registra RH na UP Gospić možemo zaključiti kako se, kao i kod pravnih osoba, najveći broj obrta nalazi na području grada središta UP-a, dok je najmanji broj prisutan u Općini Udbina. Od ukupno 1.151 obrta na području LSŽ njih 275 odnosno 23,9% nalazi se na UP Gospić.

Tablica 27. Broj obrta u radu na području UP Gospić na dan 07.03.2022.

Naziv JLS	Broj obrta
Grad Gospić	215
Općina Perušić	42
Općina Udbina	18
Ukupno UP	275
LSŽ	1151
UDIO UP u LSŽ	23,9%

Izvor: Obrtni registar RH, <https://pretrazivac-obrta.gov.hr/pretraga>

Možemo zaključiti kako Općine članice UP u gospodarskom razvoju izrazito zaostaju za Gradom središtem, odnosno da je vidljiv neravnomjeran gospodarski razvoj cijelog područja. Najveći broj poduzetnika, obrtnika, prihoda i zaposlenih osoba ostvaren je u gradu središtu UP-a, dok općine bilježe prilično niske udjele u svim pokazateljima. S obzirom na to da ITU mehanizam gradovima središtima UP-a predviđa ulogu nositelja gospodarskog razvoja, u slučaju UP Gospić, Grad Gospić bi trebao staviti naglasak na širenje gospodarskih aktivnosti i poticanje istih u općinama članicama te tako osigurati ujednačen gospodarski razvoj područja.

Tablica 28. Izravna strana ulaganja (FDI) u Ličko-senjsku županiju 2019. i 2020.

FDI	2019 . (mil. EUR)	Udio u RH 2019.	2020. (mil. EUR)	Udio u RH 2020.
Republika Hrvatska	3.492,8	/	1.182,8	/
Jadranska Hrvatska	586,0	16,78%	507,6	42,92%
LSŽ	7,5	0,21%	4,8	0,41%

Izvor: HGK, ŽUPANIJE – razvojni razlikost i gospodarski potencijali, 2021.

Analiza izravnih stranih ulaganja pokazuje da je gospodarstvo LSŽ suočeno s izrazito niskom razinom ulaganja u odnosu na nacionalnu razinu. Niskom iznosu ulaganja dodatno doprinosi i pad na godišnjoj razini. Radi se o 4,8 milijuna EUR, odnosno 0,41% ukupnih ulaganja u RH, iako LSŽ pripada regiji Jadranske Hrvatske na čijoj razini ulaganja iznose 42,92%.

Poduzetnička potporna infrastruktura

Institucije koje pružaju potporu poduzetništvu na UP Gospić su Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Ličko-senjske županije, Hrvatska obrtnička komora - Obrtnička komora Ličko-

senjske županije, LIRA - Javna ustanova Razvojna agencija Ličko-senjske županije i Razvojni centar Ličko-senjske županije. Osim navedenih, u razvoju poduzetništva aktivno sudjeluju i tijela JLS-ova članica UP-a na svojim administrativnim područjima.

Razvojni centar Ličko-senjske županije uspostavljen je kroz projekt naziva "Razvojni centar Ličko-senjske županije" (nositelj LSŽ) u sklopu Operativnog programa "Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.". Ukupna vrijednost projekta iznosila je 22.260.723,25 HRK (EU sufinanciranje projekta 18.608.890,41 HRK). Glavni cilj projekta bio je stvaranje središnjeg mjesta za pružanje profesionalnih poslovnih usluga poduzetnicima i ulagačima na području LSŽ te razvoj poduzetništva kroz usluge inkubatora, akceleratora i postrojenja za preradu voća i meda, s naglaskom na olakšavanje i stimuliranje poslovanja poduzetnika početnika i postojećih poduzetnika. Uspješnom provedbom projekta potpuno se rekonstruirala zgrada bivše vojarnje u Gospiću, a unutar zgrade na neto površini od 1.701,85 m² smjestile su se prostorije proizvodnog pogona za preradu voća i meda, za preradu voća i povrća sušenjem, za preradu voća u želirane proizvode (džemove, namaze), za punjenje i preradu meda te laboratorij za fizikalne analize s pratećim skladišnim prostorima i rashladnim komorama. Osim navedenog, uspostavljeni su uredi i coworking prostori za poduzetnike.

Na UP Gospić trenutno su u funkciji tri poduzetničke zone:

- PZ Smiljansko polje – Gospić - planski razvoj male privrede na kompletno opremljenom i urbaniziranom zemljištu. Veličina zone je 24 ha, gdje se uz prosječnu veličinu parcele (0,5-1,4 ha), može locirati 25-50 poslovnih jedinica. U zoni je predviđena izgradnja pogona pretežito male i srednje veličine.
- PZ Konjsko brdo – Perušić - 17,5 ha.
- PZ Podudbina – Udbina - 11,5 ha.

Poduzetničke zone na ovom području namijenjene su za proizvodnu, trgovačku, uslužnu i mješovitu namjenu. Članice UP nude brojne pogodnosti te tako privlače ulagače u svoje poduzetničke zone.

P2.4. Turizam i kultura

Turizam

Na UP Gospić turizam je prepoznat kao jedno od područja s potencijalom za postati ključan pokretač gospodarskog razvoja. Ono što karakterizira turizam na UP Gospić i čini izraženu konkurentsku prednost svakako je veliki prostor, prepun prirodnih atrakcija, na kojem se UP nalazi. Veliki prostor i mir koji isti pruža činili su istaknuti resurs, u izrazito velikoj mjeri tražen među domaćim gostima, tijekom pandemije COVID-19, a što je razvidno u turističkim performansama UP-a. Nadalje, UP raspolaže brojnom kulturno-povijesnom baštinom i tradicijskim osobitostima te ima velik potencijal za razvoj selektivnih oblika turizma zasnovanih na održivom korištenju kulturne i prirodne baštine. Najčešći, selektivni, oblici turizma na UP su kulturni, aktivni i outdoor turizam uz podsegmente obiteljskog, izletničkog, ribolovnog i sportskog turizma.

Od značajnijih turističkih atrakcija svakako je za izdvojiti Memorijalni centar Nikola Tesla, Pećinski park Grabovača, Stari grad Perušić, Crkvu hrvatskih mučenika Udbina (nacionalno svetište), zaštićene proizvode (škripavac, janjetina i krumpir), nacionalne parkove (Plitvička jezera, Sjeverni

Velebit i Paklenica), Park prirode Velebit te široku gastronomsku ponudu. Na UP svake godine se godine održava niz znanstvenih, kulturnih i zabavnih događaja, poput obilježavanja rođenja Nikole Tesle, adventa, dana grada i općina, dana pobjede i domovinske zahvalnosti, Jeseni u Lici i slično. Prema podacima prikupljenim od nositelja gospodarskog razvoja UP, kontinuirano se radi na provedbi projekata vezanih za unaprjeđenje turističke ponude, a u planu su i brojni novi projekti poput izgradnje Turističko-informativnog centra u Gospiću, projekta Putevima Nikole Tesle, projekta Park svjetlosti, izgradnje skijališta i bob staze u Perušiću. Veliki prostor za unaprjeđenje sektora turizma na UP nalazi se u povezivanju poljoprivrede i turizma (poljoprivredni proizvodi u funkciji turizma) te zajedničkoj promociji članica UP-a kroz sustav brendiranja.

Iako turizam ne čini veliki udio u gospodarstvu UP Gospić u ovom trenutku, većina indikatora turizma zabilježila je značajan rast (osim u 2020. godini), a za očekivati je nastavak trendova. Gledajući ekonomske performanse analizirane u prethodnom poglavlju, dolazimo do zaključka da turizam i s turizmom povezane djelatnosti UP Gospić ne doprinose dovoljno ukupnim performansama gospodarstva područja no postoji značajan prostor za napredak. Na UP se poduzima niz aktivnosti na povezivanju dionika na turističkom tržištu te na promociji grada središta i općina kao turističkih destinacija, a posebno je razvijen odnos s turističkim zajednicama kao najvažnijim dionicima u kreiranju turističke ponude. Osim što je turizam prvenstveno gospodarska djelatnost, on posjeduje značajan potencijal poticanja razvoja i povezivanja drugih, u turizam uključenih industrija i djelatnosti, kao što su kultura i ugostiteljstvo, trgovina te poljoprivreda. Također, potiče i stvaranje nove vrijednosti i doprinosi prepoznatljivosti svih JLS na UP Gospić. Turizmom na UP Gospić upravlja, uz JLS-ove i Javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode na području Ličko-senjske županije (JU za zaštitu i očuvanje prirode LSŽ), sustav turističkih zajednica koji čine Turistička zajednica Ličko-senjske županije i dvije lokalne turističke zajednice, Turistička zajednica grada Gospića i Turistička zajednica općine Perušić dok općina Udbina nema vlastitu turističku zajednicu.

Od strateških dokumenata izravno usmjerenih razvoju turizma trenutno su aktualni: Strateški plan razvoja turizma na području Općine Perušić do 2022. i Strategija razvoja turizma Općine Udbina do 2022. godine.

U proteklom razdoblju razvoj turizma na UP Gospić ogleda se u porastu turističkih performansi UP Gospić u razdoblju između 2017. i 2021., kao što je navedeno niže u tablici. Prilikom analize korišteni su podaci koji uključuju i nekomercijalne smještajne objekte.

Tablica 29. Osnovni pokazatelji razvoja turizma UP Gospić od 2017. do 2021. godine

Kategorija	Godina				
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj smještajnih jedinica	380	382	415	431	458
Broj postelja	864	930	1,045	1,176	1,244

Kategorija	Godina				
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Broj dolazaka	15,232	22,986	23,163	9,063	17,103
Broj dolazaka stranih turista	11,742	17,199	17,056	3,921	10,125
Broj dolazaka domaćih turista	3,490	5,787	6,107	5,142	6,978
Broj noćenja	28,515	42,781	45,503	27,726	37,612
Broj noćenja stranih turista	18,586	26,211	27,116	9,835	21,457
Broj noćenja domaćih turista	9,929	16,570	18,387	17,891	16,155
Prosječni broj noćenja po postelji	33.00	46.00	43.54	23.58	30.23
Prosječni broj noćenja po dolasku turista	1.87	1.86	1.96	3.06	2.20
Postotak popunjenosti smještajnih kapaciteta	9.04%	12.57%	11.93%	6.46%	8.28%
Broj dolazaka u LSŽ	758,154	812,597	842,622	290,806	505,991
Broj noćenja u LSŽ	3,191,270	3,305,550	3,420,736	1,861,490	2,646,973
Udio dolazaka turista u UP Gospić u dolascima turista u LSŽ	2.01%	2.83%	2.75%	3.12%	3.38%
Udio noćenja turista u UP Gospić u noćenjima turista u LSŽ	0.89%	1.29%	1.33%	1.49%	1.42%

Izvor: TZ Ličko-senjske županije, TZ Gospić, TZ Perušić

Promatrajući podatke za zaključiti je da je pandemijska 2020. godina imala negativan utjecaj na turističke performanse UP Gospić. Trend rasta u broju dolazaka i noćenja vidljiv u periodu od 2017. do 2019. godine završava u 2020. godini kada se broj dolazaka i noćenja turista naglo smanjuje (-60,87% dolazaka i -39,07% noćenja), no ponovno raste u 2021. godini. S druge strane, prosječni broj noćenja po dolasku turista u 2020. godini (3,06 dana) doživio je značajan porast, da bi se u 2021. godini (2,20 dana) ponovno smanjio. Udio dolazaka turista u UP u dolascima turista u LSŽ te udio noćenja turista u UP u noćenjima turista u LSŽ, kroz cijelo promatrano razdoblje bilježe trend rasta. U 2021. godini ostvareno je 17.103 dolazaka, što je 12,3% više u odnosu na 2017. godinu, a ostvareno je 37.612 noćenja odnosno 31,9% više nego u 2017. godini. Povećan je broj smještajnih kapaciteta no usporedno s istim zabilježen je pad postotka popunjenosti smještajnih kapaciteta te prosječnog broja noćenja po postelji (iako je zabilježen porast od 2017. do 2019. godine). Prosječni broj noćenja turista predstavlja omjer ukupnih noćenja i dolazaka turista te je važan indikator ponude turističke destinacije. Iz ovog podataka vidljivo je da turisti sve duže borave na UP Gospić, u prosjeku 2,20 dana. Zanimljiv je podatak da je u 2020. godini zabilježen najveći prosječni broj noćenja po dolasku turista (3,06 dana).

Pandemijsku, 2020., godinu obilježio je i značajan pad dolazaka i noćenja stranih turista, dok se isti pokazatelji vezani za domaće turiste nisu značajno mijenjali.

Tablica 30. Kretanje broja smještajnih objekata u UP Gospić prema vrsti od 2017. do 2021. godine

Vrsta objekta	Godina		
	2019.	2020.	2021.
Hoteli i aparthoteli	3	3	3
Hosteli	0	0	0
Kampovi i kampirališta	1	1	1
Lječilišta	0	0	0
Odmarališta	0	0	0
Privatne sobe	5	6	5
Turistička naselja	0	0	0
Turistički apartmani	19	12	12
Ostalo	69	93	99
Nekategorizirani objekti	0	0	0
Nekomercijalni smještaj	13	17	32
UKUPNO	110	132	152

Izvor: TZ Ličko-senjske županije, TZ Gospić, TZ Perušić

U 2021. godini UP Gospić raspolagalo je s ukupno 1244 postelje, što je povećanje od 43,98% u odnosu na 2017. godinu. U funkciji su bila tri hotela, jedan kamp, pet objekata sa sobama, 12 turističkih apartmana, 32 objekta nekomercijalnog smještaja te 99 ostalih vrsta objekata (kuće za odmor, objekti u domaćinstvu, objekti na OPG-u).

Tablica 31. Broj dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista na UP Gospić od 2017. do 2021. godine

Urbano Područje Gospić						
Godina	Broj dolazaka			Broj noćenja		
	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno
2017.	3,488	11,742	15,230	9,929	18,586	28,515
2018.	5,787	17,199	22,986	16,570	26,211	42,781
2019.	6,107	17,056	23,163	18,387	27,116	45,503
2020.	5,142	3,921	9,063	17,891	9,835	27,726
2021.	6,978	10,125	17,103	16,155	21,457	37,612

Izvor: TZ Ličko-senjske županije, TZ Gospić, TZ Perušić

Promatrajući podatke o omjeru dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista može se zaključiti da UP Gospić bilježi veći broj dolazaka i noćenja stranih u odnosu na domaće turiste, uz iznimku 2020. godine kada su dominirali domaći turisti. Također, vidljivo je da se broj i jednih i drugih konstantno povećavao, osim u pandemijskoj 2020. godini, a što se blago preslikalo i na 2021. godinu.

Tablica 32. Dolasci i noćenja turista u UP Gospić prema zemlji prebivališta 2017. do 2021. godine

Zemlja prebivališta	Godina									
	2017.		2018.		2019.		2020.		2021.	
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Hrvatska	3,488	9,929	5,787	16,570	6,107	17,662	5,142	17,891	6,978	16,155
Njemačka	1,363	2,024	1,792	2,892	1,815	3,560	724	2,331	2,107	5,127
Italija	2,593	3,386	3,061	4,362	3,244	4,943	366	864	698	1,322
Poljska	682	918	658	1,033	687	1,648	275	426	801	1,532
Nizozemska	179	401	554	1,358	474	1,094	114	394	732	1,901
Francuska	411	717	814	1,382	724	1,248	175	317	598	1,127
Češka	359	473	453	538	433	474	225	319	550	1,001
Austrija	247	415	441	579	454	725	146	250	399	820
Ostalo	5,910	10,252	9,426	14,067	9,225	14,149	1,896	4,934	4,240	8,627
UKUPNO	15,232	28,515	22,986	42,781	23,163	45,503	9,063	27,726	17,103	37,612

Izvor: TZ Ličko-senjske županije, TZ Gospić, TZ Perušić

Prema podacima TZ Ličko-senjske županije, TZ Gospić i TZ Perušić, u periodu od 2017. do 2021. godini prema adresi prebivališta, na UP Gospić, najviše dolazaka i noćenja (gledajući pojedinačno) ostvarili su domaći turisti. Od stranih turista najviše dolazaka i noćenja, uz određene oscilacije, ostvarili su turisti iz Njemačke, Italije, Poljske i Nizozemske. Zanimljivo je za istaknuti da od izdvojenih deset zemalja samo dvije imaju kopnenu granicu s RH.

Analiza pokazatelja poslovanja poduzetnika UP Gospić u turizmu

Analiza osnovnih ekonomsko-financijskih pokazatelja poduzetnika UP Gospić u turizmu od 2016. do 2020. godine rađena je u skladu s metodologijom HTZ i u istu su uzeti samo podaci o djelatnostima direktno vezanima za turizam. Djelatnosti poput trgovine i prometa također doprinose ekonomskim performansama turizma i u UP Gospić, obzirom na obilježja i prometni položaj, čine veliki udio financijskih podataka poslovanja poduzetnika u turizmu.

Turističke djelatnosti uzete u obzir za prikupljanje, analizu i obradu financijskih podataka poslovanja poduzetnika u turizmu su (prema NKD-u): Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (među koje se ubrajaju djelatnost 55 – Smještaj te 56 - Priprema i usluživanje hrane i pića) i Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (79 – Putničke agencije, organizatori putovanja i ostalo).

U 2020. godini ukupan broj subjekata u sve tri turističke djelatnosti iznosio je 43, što je za 11 subjekata (34,38%) više nego u 2016. godini. Ukupan broj zaposlenih od 2016. do 2019. godine bilježio je trend rasta, a u 2020. godini dolazi do blagog pada (5,51%) u odnosu na 2019. godinu. U odnosu na početak promatranog razdoblja, broj zaposlenih porastao je za 26,85%. Omjer dobitaša

i gubitaša od 2016. do 2020. godine bio je na strani dobitaša. Obrazac rasta pokazatelja od 2016. do 2019. godine te pada u 2020. godini (COVID-19) ponavlja se i u pokazateljima ukupni prihodi, ukupni rashodi, dobit ili gubitak razdoblja te prihodi od prodaje u inozemstvu. Pokazatelj bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu imao je dosta oscilacija, u 2017. pad, u 2018. rast, u 2019. veliki pad pa opet u 2020. blagi rast. Najznačajnije promjene dogodile su se u pokazateljima Prihodi od prodaje u inozemstvu i Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu. Prihoda od prodaje u inozemstvu na početku promatranog razdoblja nije bilo, a u 2020. godini iznosile su 604.056,00 HRK.

Tablica 33. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poduzetnika LSŽ u turizmu od 2016. do 2020.

Pokazatelj	Godina				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj poduzetnika	32	35	43	41	43
Broj zaposlenih	108	128	147	145	137
Broj dobitaša	18	25	26	29	26
Broj gubitaša	14	10	17	12	17
Ukupni prihodi (HRK)	27.865.584	33.189.377	40.012.621	40.111.454	32.087.205
Ukupni rashodi (HRK)	26.914.396	31.395.932	37.688.674	37.849.229	30.959.780
Dobit ili gubitak razdoblja (HRK)	666.729	1.444.142	1.652.912	1.874.027	1.023.385
Prihodi od prodaje u inozemstvu (HRK)	0	0	30.325	484.501	604.056
Bruto investicije samo u novu dugotrajnu imovinu (HRK)	1.328.509	801.479	2.220.221	1.960	6.763

Izvor: Izrada autora prema FINA (<https://infobiz.fina.hr/>)

Turizam na UP Gospić, prema većini pokazatelja, od 2017. do 2019. godine bilježio je značajan porast. U 2020. godini, obzirom na pandemiju COVID-19, izražen je pad broja dolazaka i noćenja stranih turista što je ostavilo veliki trag na ukupnom broju dolazaka i noćenja turista. U promatranom periodu zabilježen je konstantni porast smještajnih kapaciteta, no usporedno s istim zabilježen je pad postotka popunjenosti smještajnih kapaciteta te prosječnog broja noćenja po postelji (iako je zabilježen porast od 2017. do 2019. godine). Također, 2020., godinu obilježio je i značajan pad dolazaka i noćenja stranih turista dok se isti pokazatelji vezani za domaće turiste nisu značajno mijenjali. Trenutna popunjenost smještajnih kapaciteta je nezadovoljavajuća (u 2021. godini samo 8.28%) što ukazuje na nedovoljnu suradnju turističkih subjekata s gospodarskim, obrazovnim i kulturnim subjektima kao i nedovoljnu prepoznatljivost članica UP-a kao turističkih destinacija.

Kako bi se unaprijedilo turizam i turističku ponudu na UP Gospić potrebno je:

- ostvariti kvalitetniju suradnju s turističkim posrednicima i Klasterom Lika Destination kako bi se osmislili novi turistički programi te potakla prodaja u samoj destinaciji,
- iskoristiti potencijal povezivanja sektora poljoprivrede i sektora turizma (ponajviše kroz plasiranje domaćih proizvoda u gastronomsku ponudu destinacija),
- dodatan angažman ostalih turističkih subjekata (činitelja turističke ponude) u povećanju ponude te jačanju promocije članica UP-a kao turističkih destinacija,

- razviti nove sadržaje,
- revitalizirati i valorizirati kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu,
- poticati MSP-ove u turističkim djelatnostima,
- osmisliti kvalitetnu i sustavnu promociju,
- jačati konkurentske prednosti UP-a kako bi se privukli novi turisti, produžilo vrijeme boravka turista te povećala potrošnja u destinaciji.

Kultura

Kultura i kreativne industrije ima važnu ulogu u razvoju gospodarstva UP Gospić, posebno kroz povezanost kulture s turizmom. Razvoj kulturne djelatnosti na UP čine, uz kulturne ustanove i udruge, poduzeća koja se bave različitim kreativnim djelatnostima, od oglašavanja, medija, marketinških agencija, softverskih tvrtki, filma, dizajna itd. Na UP Gospić registrirano je 16 (2020. godina) aktivnih poslovnih subjekata u području kulture.

Kako je već navedeno, veliku ulogu u razvoju kulture na UP Gospić ima i civilni sektor. Prema registru udruga RH na UP Gospić registrirane su 32 aktivne udruge u području djelovanja kultura i umjetnost. Prema broju udruga prednjače one s registriranom djelatnošću Kulturna baština. Prema Registru umjetničkih organizacija Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, na UP Gospić nema registriranih umjetničkih organizacija.

Tablica 34. Broj udruga u kulturi na UP Gospić 2021. godine

Područje	Broj udruga
Grad Gospić	26
Općina Perušić	6
Općina Udbina	0
Ukupno UP	32
LSŽ	80
Udio UP u LSŽ	40,00%

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske

Članice UP-a redovito financiraju rad civilnog društva kroz izdvajanje značajnih sredstava iz proračuna i dodjeljivanje prostora za rad udruga bez naknade, a brojnim udrugama su partneri u provedbi projekata.

Kulturne ustanove na UP su Samostalna narodna knjižnica Gospić, uz koju je u tijeku uspostava pokretne knjižnice, Kulturno informativni centar Gospić (KIC), Pučko otvoreno učilište dr. Ante Starčević (POU), i Muzej Like. Pritom, potrebno je posebno istaknuti Muzej Like Gospić kao baštinska ustanova od strateške važnosti, koja pokriva i srbi o cjelokupnoj materijalnoj i nematerijalnoj baštini Like. Također, dio Muzeja - MC "Nikola Tesla" Smiljan ostvaruje iznimne rezultate posjećenosti. Grad Gospić vođen željom da očuva lik i djelo Nikole Tesle povodom 150 godina

rođenja Nikole Tesle 10. srpnja u Smiljanu je svečano otvorio Memorijalni centar „Nikola Tesla“ Smiljan 2006. godine. Memorijalni centar „Nikola Tesla“ Smiljan sastoji se od povijesnih i novo sagrađenih objekata. Povijesni objekti su: Rodna kuća Nikole Tesle, crkva apostola Svetog Petra i Pavla, gospodarski objekt (štala), kameni spomenici i klupe arhitekta Zdenka Kolacija.

Kroz programe Pučkog otvorenog učilišta dr. Ante Starčevića provode se programi namijenjeni djeci kroz sekcije mažoretkinja i dječjeg folklor, folklornog ansambla, amaterskog kazališta, puhačkog orkestra, tamburaškog sastava, radionica za odrasle iz tkanja, šivanja i slično. Kino Korzo je sjedište društvenog života za sve uzraste. KIC i POU organiziraju kazališne i koncertne sezone, promocije knjiga, književne večeri i izložbe. Organiziraju se književni susreti te je osnovan i čitalački klub. Radio Gospić djeluje u sklopu KIC-a te prenosi informacije i aktualnosti s područja čitave LSŽ. KIC organizira i manifestacije Glumci u Gospiću, GROCKS, tečajeve plesa, razne edukacije i radionice. Također ima i izdavačku djelatnost putem koje djela domaćih autora postaju dostupna javnosti. Građani u velikoj mjeri sudjeluju u ponuđenim kulturnim aktivnostima kako putem Ustanova kojima je grad Osnivač tako i putem udruga civilnog društva čije programe Grad sufinancira.

Osim Samostalne narodne knjižnice Gospić na UP djeluje još 11 knjižnica većinom vezanih za obrazovni sustav.

Na području UP Gospić nalazi se ukupno 74 kulturna dobra uvrštenih u registar kulturnih dobara (ne uključujući pokretna kulturna dobra, pojedinačno zaštićena kulturna dobra i zaštićene zbirke). Prikaz zaštićenih kulturnih dobara prema vrstama/kategorijama slijedi u nastavku.

Tablica 35. Popis kulturnih dobara na UP Gospić

Urbano područje Gospić			
Naziv kulturnog dobra	Lokacija	Vrsta	Pravni status
Crkva Blažene Djevice Marije	Bunić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Ivana Krstitelja	Aleksinica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Jakova Apostola	Donje Pazarište	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Kapela sv. Marije Magdalene	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Kula Age Senkovića	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Kulturno - povijesna cjelina grada Gospića	Gospić	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije	Klanac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Josipa i cisterna	Lički Osik	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Rođenja sv. Jovana Preteče	Medak	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Urbano područje Gospić			
Naziv kulturnog dobra	Lokacija	Vrsta	Pravni status
Crkva sv. Duha	Mušaluk	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Crkvina pod Bogdanićem	Smiljan	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Kapela Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije	Smiljan	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Memorijalni centar „Nikola Tesla“	Smiljan	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Marije Karmelske	Smiljan	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Nikole biskupa	Trnovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Lipova glavica	Bukovac Perušićki	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Most	Gornji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Antuna Padovanskog sa župnim dvorom	Gornji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Ruševine Starog grada Bilaja	Bilaj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Ruševine Starog grada Budak grada	Mušaluk	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Ruševine Starog grada Perušića	Perušić	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Križa	Perušić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Vida	Bakovac Kosinjski	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Ivana Krstitelja	Donji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Petra	Donji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Jovana	Jošani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Sv. Trojice	Bukovac Perušićki	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Ostaci crkve sv. Ivana Krstitelja	Barlete	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Nikole Biskupa	Kaluđerovac	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološki lokalitet Čovini-Crikvine	Smiljan	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Kapela sv. Roka	Perušić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Petra i Pavla	Lički Ribnik	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološki lokalitet sv. Marko-Grob	Udbina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Ostatci katedrale sv. Jakova (Korija)	Udbina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološka zona Gradina	Udbina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro

Urbano područje Gospić			
Naziv kulturnog dobra	Lokacija	Vrsta	Pravni status
Crkva sv. Terezije Avilske	Bužim	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Martina Biskupa	Brušane	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada pošte	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada Učiteljskog studija	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada (Muzej Like Gospić)	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada Ličko-senjske županije	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada Gospićko-senjske biskupije	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada Državnog arhiva	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Kuća	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Vila	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada	Perušić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Jurja	Podlapača	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Most na rijeci Bogdanici	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Save	Jošani	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Pil Krista Spasitelja	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Fontana "Marta Vodarica"	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Most preko rijeke Like	Bilaj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Most preko potoka Otešice	Smiljan	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Kapela sv. Ane	Gornji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva svetog apostola evanđelista Luke	Studenci	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva svetog Arhangela Mihajla	Lipovo Polje	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Rođenja Presvete Bogorodice	Debelo Brdo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Skulptura "Dvije žene"	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Mlin na rijeci Novčici „Murkovića mlin“	Gospić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološki lokalitet Ostaci crkve svetog Marka	Selo Sveti Marko	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Vozdizženija Časnog Krsta	Barlete	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Ostatci Turske kule	Široka Kula	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Preobraženja Gospodnjeg	Mutilić	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Svetog Oca Nikolaja	Donji Kosinj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Urbano područje Gospić			
Naziv kulturnog dobra	Lokacija	Vrsta	Pravni status
Crkva Svetog Velikomučenika Georgija	Mekinjar	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Uspenja Presvete Bogorodice	Svračkovo Selo	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološki lokalitet Cimiter - pod Glavicom	Brušane	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
Arheološka zona Ribnik - Grad	Lički Ribnik	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološki lokalitet Popovići - Crkvina	Mogorić	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
Arheološki lokalitet Kosanović Gaj - Crkvina	Udbina	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
Arheološki lokalitet Čankovići - Crkvina	Srednja Gora	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
Arheološki lokalitet Banovići - Crkvina	Grabušić	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
Bunjevački govori	Više adresa	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro

Izvor: Izrada autora prema - Registar kulturnih dobara

UP Gospić obiluje kulturno-povijesnom baštinom od čega je za izdvojiti brojna arheološka nalazišta, zaštićene zgrade te sakralne objekte.

Kulturna infrastruktura i ustanove u velikoj su mjeri koncentrirani u Gradu. Kulturni sadržaji u ostalim članicama UP-a nedostadni su i potrebno je poticati njihov razvoj u cilju stvaranja funkcionalne cjeline UP temeljene, između ostalog, na kulturnim sadržajima. Veliki problem u razvoju sektora kulture predstavlja održavanje kulturno-povijesne baštine i objekata u kulturi zbog činjenice da potrebna financijska sredstva nadilaze mogućnosti županijske i lokalne samouprave.

P2.5. Poljoprivreda

Poljoprivredi naginje veliki broj stanovnika Urbanog područja Gospić. U skladu s time, moguće je primijetiti kako je u području poljoprivrede najveći broj upisanih subjekata u Gradu Gospiću (1308), a ostale članice UP (Perušić 395 i Udbina 329) zaostaju za središtem UP-a. Usprkos navedenom, obzirom na ostale gospodarske pokazatelje, evidentna je orijentacija općina na poljoprivredu kao važnu gospodarsku granu (brojnost PG-a u odnosu na poduzeća). Kao važan podsektor izdvaja se mljekarstvo, koje na UP Gospić ima dobre preduvjete za razvoj, povezivanje i objedinjavanje djelatnosti malih poljoprivrednika, ali je također popraćen negativnim trendovima.

Na UP Gospić, prema APPRRR, među poljoprivrednicima prevladavaju OPG-ovi sa 73,47%, a sljedeći su SOPG-ovi sa 25%. Potrebno je istaknuti da zadruga, koje bi trebale biti nositelji zajedničke proizvodnje i plasmana poljoprivrednih proizvoda, gotovo da i nema, odnosno postoji samo jedna.

Gledajući udio poljoprivrednika UP-a u broju poljoprivrednika na području LSŽ, isti iznosi 39,11%. Za istaknuti je udio SOPG-ova i trgovačkih društava na području UP-a u SOPG-ovima i trgovačkim društvima na području LSŽ koji iznosi visokih 43,31% odnosno 44,83%. Iako udio drugih pravnih osoba iznosi 100% podatak nije uzet kao relevantan jer broj istih iznosi jedan, što na području UP što na području LSŽ.

Tablica 36. Broj poljoprivrednika na UP Gospić 2021. godine

Područje	Druge pravne osobe	OPG	Obrt	SOPG	Trgovačko društvo	Zadruga	UKUPNO
Grad Gospić	1	927	0	369	11	0	1.308
Općina Perušić	0	312	0	79	3	1	395
Općina Udbina	0	254	3	60	12	0	329
Ukupno UP	1	1.493	3	508	26	1	2.032
LSŽ	1	3.938	18	1.173	58	7	5.195
Udio UP u LSŽ	100,00%	37,91%	16,67%	43,31%	44,83%	14,29%	39,11%

Izvor: Upisnik poljoprivrednika, broj PG-a na dan 31.12.2021.

U razdoblju od 2019. do 2021. godine ukupni broj poljoprivrednika nije se značajnije mijenjao (došlo je do pada od 2,7%). Gledajući po vrsti/tipu gospodarstva može se primijetiti da su se značajnije promjene dogodile u broju upisanih OPG-ova i broju upisanih SOPG-ova. Broj OPG-ova porastao je za 24,8% a broj SOPG-ova je pao za čak 89,5%.

Tablica 37. Kretanje broja poljoprivrednika na UP Gospić od 2019. do 2021. godine

UP Gospić							
Godina	Druge pravne osobe	OPG	Obrt	SOPG	Trgovačko društvo	Zadruga	UKUPNO
2019.	1	1.493	3	508	26	1	2.032
2020.	1	1.657	3	332	21	1	2.015
2021.	1	1.863	3	89	20	1	1.977

Izvor: izrada autora prema Upisnik poljoprivrednika, broj PG-a na dan 31.12.2021., Upisnik poljoprivrednika, broj PG-a na dan 31.12.2020. i Upisnik poljoprivrednika, broj PG-a na dan 31.12.2019.

Poljoprivredno zemljište LSŽ prema podacima ARKOD-a prostire se na 55.313,14 ha, a ukupno raspolaže sa 81.044 poljoprivrednih parcela. Poljoprivredno zemljište UP Gospić prostire se na 29.190,64 ha (52,77% udio u PZ LSŽ), a ukupno raspolaže sa 35.313 poljoprivrednih parcela (43,57%

udio u parcelama LSŽ). Najviše iskoristive površine odnosi se na krški pašnjak (15.312,94 ha ili 52,46% poljoprivrednog zemljišta) te livade (7494,56 ha ili 25,67% poljoprivrednog zemljišta) i oranice (5197,25 ha ili 17,8% poljoprivrednog zemljišta) iz čega se vidi da je na UP Gospić poljoprivreda bazirana na uzgoju stoke i povrća.

Tablica 38. Prikaz broja i površina poljoprivrednog zemljišta na UP Gospić i LSŽ 2021. godine

Područje	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela
UP	29.190,64	35.313
LSŽ	55.313,14	81.044
Udio UP u LSŽ	52,77%	43,57%

Izvor: Prikaz broja i površina ARKOD-a po naseljima i vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta, 31.12.2021

Može se zaključiti da je usporedno s relativno nejednakom razvijenosti grada središta i ostalih članica UP-a u području poljoprivrede potrebno ostvariti značajan iznos ulaganja kako bi bila konkurentna i na nacionalnoj razini. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva na razini LSŽ činio je tek 2,94% BDP-a od sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva RH (LSŽ oko 340.000,00 HRK, a RH oko 11.550.000,00 HRK).

UP Gospić, obzirom na ostale gospodarske pokazatelje, raspolaže velikim brojem poljoprivrednika i obradivih površina. Poljoprivredna proizvodnja bazirana je na ekstenzivnom stočarstvu (kravatele) i proizvodnji krumpira dok je proizvodnja voća nešto slabija iako se poljoprivrednici sve više bave uzgojem bobičastog voća (maline). Najveći problemi javljaju se u segmentu prerade proizvoda (udovoljavanje zakonskim uvjetima odbija poljoprivrednike).

Poljoprivredne potporne institucije

U svrhu osiguravanja sustavne podrške razvoju poljoprivrede i s poljoprivredom povezanim djelatnostima, prema analiziranim podacima, na UP Gospić, kao i u ranije analiziranim sektorima, nužno je nastaviti ulaganja u poljoprivredu i poljoprivrednu infrastrukturu te donositi razne programe i mjere usmjerene razvoju poljoprivrede.

Institucije koje pružaju potporu sektoru poljoprivrede na UP Gospić, uz ranije navedene PPI, su Hrvatska poljoprivredna agencija Područna služba Gospić, LAG Lika i Razvojni centar Ličko-senjske županije. Osim navedenih, razvoj poljoprivrede pomažu i tijela JLS-ova članica UP-a na svojim administrativnim područjima.

Tablica 39. Poljoprivredne potporne institucije na UP Gospić

Područje na kojem se nalazi	Poljoprivredne potporne institucije
Grad Gospić	Hrvatska poljoprivredna agencija Područna služba Gospić
	LAG Lika
	Razvojni centar Ličko-senjske županije

Izvor: izrada autora

Na UP Gospić djeluje LAG LIKA osnovan 2013. godine. Djeluje na području dvaju gradova (Gospić i Senj) i deset općina (Brinje, Donji Lapac, Gračac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Plitvička Jezera, Rakovica, Udbina, Vrhovine). Osim gradova i općina, članovi LAG-a LIKA su privatni i civilni sektor, ukupno 49 redovnih članova. LAG LIKA je osnovan i djeluje poštujući LEADER načela. Područje LAG-a pripada statističkoj NUTS-2 regiji Jadranska Hrvatska. Za izdvojiti je informacija da, u svrhu brendiranja regije, LAG LIKA s partnerima razvija sustav regionalne kvalitete te uvodi regionalnu oznaku kvalitete „Lika Quality“ koju će nositi tradicijski proizvodi natprosječne kvalitete koji imaju uporište u tradiciji proizvodnje i koji su proizvedeni na području Like i podvelebitskog primorja te ugostiteljski objekti koji te proizvode koriste u svojoj ponudi. U pripremi je i oznaka kvalitete smještajnih objekata.

3. Urbano okruženje

Kvaliteta urbanog okruženja Urbanog područja Gospić ocijenjena je kroz analizu relevantnih pokazatelja koji upućuju na stanje urbanog okoliša, što se primarno odnosi na onečišćenje zraka, tla i vode kao ključnih segmenata koji imaju važan utjecaj na cjelokupnu kvalitetu života Urbanog područja, ali i na njegove gospodarske aktivnosti. Nadalje, dan je osvrt na izloženost područja prirodnim i klimatskim rizicima, kao i na stanje primarne infrastrukture koja mora odgovarati na osnovne životne potrebe stanovnika Urbanog područja. Završno, analizirano je trenutno stanje infrastrukture koja se odnosi na mobilnost i internetsku povezanost te modaliteti urbanog prijevoza koji su zastupljeni na Urbanom području.

P3.1. Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima

Kvaliteta zraka

Prema Izvješću o praćenju kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske za 2020., Ličko - senjska županija pripada ZONI HR3 s prvom (najvišom) kategorijom kvalitete zraka. Najbliža mjerna postaja urbanom području Gospića je ona u Plitvičkim jezerima cca 60 km udaljena od UP Gospić. Indeks kvalitete zraka na spomenutoj mjernoj postaji prosječno prikazuje prihvatljive vrijednosti. Tablica 38. prikazuje godišnje vrijednosti onečišćujućih tvari u zraku pri čemu su sva četiri promatrana segmenta manja od graničnih vrijednosti za izdavanje upozorenja o kvaliteti zraka. Na razini Ličko-senjske županije, ispušteno je najviše štetnih tvari uslijed proizvodnje električne energije i piljenja drva. U strukturi ispuštenih tvari najveći je udio ispuštenog ugljikova dioksida (99%). Kroz Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Ličko-senjske županiji za razdoblje 2016.-2020., Županija sustavno radi na zaštiti i trajnom poboljšanju kvalitete zraka.

Tablica 40. Vrijednosti za onečišćujuće tvari u zraku na mjernoj postaji Plitvička jezera u razdoblju od 01.02.2021. - 01.02.2022.

Razina vrijednosti	Lebdeće čestice (<10µm)	Dušikov dioksid	Ozon (o3)	Sumporov dioksid
Srednja vrijednost	6,64	2,90	63,46	6,29
Maksimalna vrijednost	29,7	30,8	76,12	8,8

Izvor: Kvaliteta zraka u Republici Hrvatskoj (<http://iszz.azo.hr/iskzl/postaja.html?id=257>)

Kvaliteta vode

USLUGA d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju je javni isporučitelj i ovlaštenu distributer vode na većem dijelu urbanog područja. Naime, Grad Gospić i Općina Perušić su osnivači s udjelima redom 77,76% i 22,24%. Na području Udbine uslugu vrši poduzeće Kraljevac d.o.o. za javnu opskrbu i odvodnju. Istraživanja pokazuju kako je vodni uzorak sukladan svim zahtjevima Zakona o vodi za ljudsku potrošnju (NN 56/13, 64/15). Prema Izvještaju o zdravstvenoj ispravnosti vode za ljudsku potrošnju u RH za 2020. Ličko-senjska županija je zabilježila ukupno sedam (4,1%) neispravnih uzoraka što je više od državne razine (2,9%). Prema podacima Registra za onečišćenje okoliša za 2019. na području Ličko-senjske županije zabilježena su 32 ispusta otpadnih voda s lokacije obveznika PI-V obrasca, dok su u 2020. zabilježena 24 ispusta što sugerira kako vodni resursi poprimaju sve veću važnost.

Kvaliteta tla

Pedološka osnova Ličko-senjske županije pokazuje dominaciju smeđih tala na vapnencu, nepogodnih za intenzivnu obradu. Druga skupina tla su kisela smeđa tla ograničene obradivosti. Razlog tome su učestale padaline, ali i značajna reljefna raščlanjenost koje uvjetuju ispiranje površinskog sloja tla što dovodi do njihovog zakiseljavanja. Tako se smanjuje njihova kakvoća i plodnost, a proces je dodatno pojačan kiselim kišama. Navedeno pogoduje određenim poljoprivrednim kulturama i stvara povoljne uvjete za razvoj stočarstva.

Trenutno ne postoji sustavno praćenje kvalitete tla na nacionalnoj razini, pa tako ono nije uspostavljeno ni na županijskoj razini, odnosno na razini pojedinih JLS-ova u obuhvatu urbanog područja. Sukladno navedenom, ne postoje podaci o stanju onečišćenosti tla na području UP-a te nije moguće utvrditi promjene stanja tla, ni pratiti oštećenja uzrokovana antropogenim ili prirodnim utjecajem.

Veliki utjecaj na kvalitetu tla ima (ekstenzivna) poljoprivreda i korištenje umjetnih gnojiva prilikom obrade i pripreme tla. Masovna i nekontrolirana upotreba raznih kemijskih sredstava (herbicida, fungicida i dr.) i umjetnih gnojiva može dugoročno utjecati na smanjenje kvalitete tla i podzemnih voda. Iako ne postoje podaci za lokalnu razinu, na nacionalnoj razini je primjetan blagi rast korištenja dušika i fosfora (98.963,5 tona dušika i 15.373,4 tona fosfora). S obzirom na to da je poljoprivredna djelatnost značajna gospodarska djelatnost za ruralna područja Ličko-senjske

županije, na lokalnoj razini potrebno je uspostaviti sustav praćenja korištenja gnojiva i herbicida, obzirom na relativno visok udio poljoprivredne proizvodnje u ukupnog gospodarskom kretanju, a sve s ciljem povećanja doprinosa poljoprivrede okolišnim i klimatskim ciljevima EU-a, sukladno novoj zajedničkoj poljoprivrednoj politici (ZPP) koja će se primjenjivati u razdoblju 2023. – 2027. godine.

Mnoge postojeće i buduće političke inicijative u okviru Europskog zelenog plana – kružno gospodarstvo, Strategija „od polja do stola”, Strategija o bioraznolikosti, Strategija za kemikalije, nova Strategija za tlo i Akcijski plan za nultu stopu onečišćenja – pružaju europski okvir i potporu nacionalnim tijelima i korisnicima zemljišta u zaštiti zemljišta i tala od onečišćenja. Dodatna potpora lokalnim tijelima i usklađeniji okvir politike EU o tlu dodatno bi osnažio te napore.

Izloženost prirodnim rizicima i klimatskim promjenama

Prema podacima navedenima u Procjeni rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku, 2019. god., za Ličko - senjsku županiju istaknuti su sljedeći rizici: epidemije i pandemije (visok rizik), ekstremne vremenske pojave - ekstremne temperature (visok rizik), potres (vrlo visok rizik), poplave (vrlo visok rizik) i degradacija tla – klizišta (visok rizik).

Lokalnije, temeljem Procjene rizika od velikih nesreća za Grad Gospić izrađene u rujnu 2020. godine, u nastavku su istaknute prirodne katastrofe i velike nesreće za koje je evidentiran potencijalni rizik: potres, poplava, suša, ekstremne temperature (toplinski val), olujno i orkansko nevrijeme, tuča, snijeg, led i poledice. Povijesno gledano, na području Grada Gospića, u posljednjih 10 godina zabilježene su štete zbog suše, olujnog ili orkanskog nevremena, no ne u toj mjeri da bi iste značajno utjecale na funkcioniranje Grada Gospića. Reagirane u slučaju prirodnih nepogoda i povezanih rizika usmjerava se skroz Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda¹ kojim su uređeni kriteriji i ovlasti za proglašenje prirodne nepogode, procjena štete od prirodne nepogode, dodjela pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih na području JLS, te djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda. Prema Procjeni rizika od velikih nesreća za Općinu Perušić iz 2021. godine, a u kontekstu prirodnih rizika za područje Perušića evidentirani su sljedeći rizici: ekstremne temperature, tuča (padaline), snijeg i led, vjetar, suša i poplave. Na temelju Procjene ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od opasnosti, nastanka i posljedica velikih nesreća i katastrofa za područje Općine Udbina, definiran je potencijalni rizik od prirodnih i antropogenih katastrofa, mjere prevencije i mjere čijom se implementacijom doprinosi smanjenju negativnih posljedica u slučaju navedenih neželjenih događaja odnosno velikih nesreća i katastrofa. Kao prirodni rizici, odnosno nesreće definirane su: poplave i potresi. S obzirom na vrstu evidentiranih potencijalnih rizika te blizinu Grada Gospića, Općina Perušić i Udbina može se zaključiti da su evidentirani vrlo slični prirodni rizici i potrebe na cijelom Urbanom području Gospića.

¹<https://gospic.hr/file/2020/12/To%C4%8Dka-21.-Prijedlog-Odluke-o-dono%C5%A1enju-Plana-djelovanja-u-podru%C4%8Dju-prirodnih-nepogoda-za-2021.-godinu.pdf>

Zelene površine

Zelene površine na Urbanom području Gospić sastoje se od javnih zelenih površina i zaštitnog zelenila. Javne zelene površine su parkovi, igrališta, vrtovi i druge zelene površine, dok se zaštitno zelenilo sadi u kontaktnim prostorima gospodarske i stambene namjene te u prostorima između regulacijske linije i obveznog građevinskog pravca. Komunalac Gospić d.o.o. ovlašteno je društvo za pružanje komunalnih usluga na širem području Grada Gospića uz koje se podrazumijeva i održavanje javnih zelenih površina. Na području Grada Gospića 6,41% površine, odnosno 28,25 hagrada čini područje uređenja koje obuhvaća javne zelene površine, zaštitne zelene površine i promet. U Gospiću se nalaze sljedeći gradski parkovi: park Kolakovac Gospić (48.982 m²), park Čardak Gospić (1.482 m²), park Kino Gospić (651 m²) te dječja igrališta: Karlovačka ulica Gospić (210 m²), Trg Stjepana Radića (740 m²). Ukupan zbroj prethodno navedenih zelenih površina na UP Gospić iznosi 52.065 m² što iznosi otprilike 3,48 m² po stanovniku urbanog područja. Na području Općine Udbina poduzeće Komunalac d.o.o. za obavljanje komunalnih usluga vrši usluge održavanja javnih površina, odnosno dječjih igrališta, parkova i zelenila, od kojih se ističu dva dječja igrališta te javni park. Na području Općine Perušić održavanje javnih zelenih površina vrši poduzeće Perušić d.o.o. za komunalne djelatnosti, pri čemu se ističu dječja igrališta i Park kod crkve Sv. Roka. Pod održavanjem javnih zelenih površina podrazumijeva se košnja, obrezivanje i sakupljanje biološkog otpada s javnih zelenih površina, obnova, održavanje i njega drveća, ukrasnog grmlja i drugog bilja, popločenih i nasipanih površina u parkovima, opreme na dječjim igralištima, fitosanitarna zaštita bilja i biljnog materijala za potrebe održavanja i drugi poslovi potrebni za održavanje tih površina.

Zaštićena područja

Prema broju i raznovrsnosti zaštićenih prirodnih objekata i lokaliteta Ličko-senjskoj županiji pripada jedno od vodećih, a po njihovu udjelu u ukupnoj površini, apsolutno vodeće mjesto među hrvatskim županijama (1490 km², tj. 28% površine Županije, što čini udio od 25% u ukupnoj površini pod zaštitom u RH). Među njima središnje mjesto imaju Nacionalni park Plitvička jezera, Nacionalni park Sjeverni Velebit, Nacionalni park Paklenica te Park prirode i svjetski rezervat biosfere Velebit. Na širem području Gospića nalazi se velik broj vrijednih prirodnih znamenitosti kao što su: Nacionalni park Paklenica, Park prirode Velebit, rijeke Lika, Novčica i Bogdanica, spilje Ostrovica i Pčelina, Krušičko jezero, poučna staza Terezijana, paleontološki spomenik prirode Velnačka glavica, park šume Jasikovac i Vujnovića brdo te vrijedne velebitske preborne šume.

Udio zaštićenih površina u ukupnoj površini Urbanog područja Gospić iznosi 50,66% odnosno polovicu cijelog teritorija što ukazuje na vrlo visoku atraktivnost njegove prirodne osnove. Najveći udio zaštićenih površina nalazi se u Gradu Gospiću (32%), zatim Općini Perušić (17,75%) te Općini Udbina (0,91%).

Tablica 41. Zaštićena područja prirode u Urbanom području Gospić

JLS	Površina (km ²)	Nacionalni park (ha)	Park prirode (ha)	Posebni rezervat (ha)	Park-šuma (ha)	Značajni krajobraz (ha)	Spomenik prirode (ha)	Ukupna P zaštićeno g područ. (ha)	Udio zaštić. područ. u P (%)
Grad Gospić	966,87	2336,23	28364,91	0	229,17	0	6,76	30937,07	32,00
Općina Perušić	380,76	0	6758,43	0	0	0	0	6758,43	17,75
Općina Udbina	683,44	0	0	29,21	0	594,31	0	623,52	0,91
Ukupno								38319,02	50,66

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Prostor Urbanog područja Gospić važan je iz perspektive ekoloških značajnih područja pri čemu je najviše Područja važnih za divlje svojte i stanišne tipove (38) te Predloženih područja od značaja za zajednicu (18) što je vidljivo iz Tablice 40.

Tablica 42. Ekološki značajna područja u Urbanom području Gospić

JLS	Površina (km ²)	Broj Područja važnih za divlje svojte i stanišne tipove	Broj Međunarodno važnih područja za ptice	Broj predloženih Područja od značaja za zajednicu (pSCI)	Broj Područja posebne zaštite (SPA)
Grad Gospić	966,87	16	2	7	2
Općina Perušić	380,76	10	2	6	2
Općina Udbina	683,44	12	1	5	1

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom na području Gospića provodi tvrtka Komunalac Gospić d.o.o. Gradsko komunalno poduzeće obavlja djelatnosti skupljanja otpada, prijevoza otpada za druge, uporabe i zbrinjavanjem otpada te održavanjem čistoće i zelenih površina. U Udbini, navedeno provodi Komunalac Udbina d.o.o., a na području Općine Perušić, Perušić d.o.o. za komunalne djelatnosti. Komunalna poduzeća odlažu otpad na odlagališta komunalnog otpada u Rakitovcu i Čojluku, dok je odlagalište u Razbojištu nedavno zatvoreno. Tablica 41. prikazuje informacije o odloženim količinama otpada na spomenutim odlagalištima. Vidljiva je tendencija rasta ukupne količine

odloženog otpada u razdoblju od 2017. do 2020. U navedenom razdoblju došlo je do povećanja odloženog otpada za više od 30%. U promatranom razdoblju odlagalište u Rakitovcu zabilježilo je ukupan porast odloženog otpada od 67%. Iznimka je zabilježena u 2019. godini u kojoj su operateri prikupili 1100 tona manje što predstavlja pad od gotovo 15%.

Tablica 43. Količine komunalnog otpada odloženog na odlagališta otpada u razdoblju 2017. - 2020.

Godina	Operator odlagališta	Nazvi odlagališta	Odloženo (t)
2017.	Komunalac Gospić d.o.o.	Rakitovac	4394.37
	Komunalac Udbina d.o.o	Čojluk	468.00
	Perušić d.o.o.	Razbojište	1204.07
	UKUPNO		6066.44
2018.	Komunalac Gospić d.o.o.	Rakitovac	5753.73
	Komunalac Udbina d.o.o	Čojluk	521.00
	Perušić d.o.o.	Razbojište	1.150,96
	UKUPNO		7425.69
2019.	Komunalac Gospić d.o.o.	Rakitovac	5562.94
	Komunalac Udbina d.o.o	Čojluk	254.00
	Komunalac Gospić d.o.o.	Razbojište	496.26
	UKUPNO		6313.2
2020.	Komunalac Gospić d.o.o.	Rakitovac	7378.06
	Komunalac Udbina d.o.o	Čojluk	537.60
	UKUPNO		7915.66

Izvor: Izvješće o komunalnom otpadu za 2017, 2018. i 2020. godinu

Iz tablice iznad vidljiv je stalan trend rasta količine odloženog otpada, što upućuje na potrebu za unapređenjem infrastrukturnih uvjeta za odvojeno prikupljanje, recikliranje i oporabu otpada, kao i na potrebu podizanja svijesti stanovnika o važnosti pravilnog odlaganja onih vrsta otpada koje se mogu reciklirati. Podaci o količinama odvojenih vrsta otpada iz komunalnog otpada na razini JLS nisu dostupni u navedenom periodu, izuzev podataka za Općinu Perušić u 2020. godini pri čemu se najviše ističe glomazni otpad, plastika i staklo. U tablicama niže prikazani su podaci o sakupljenom miješanom komunalnom otpadu i komunalnom otpadu, te o odvojeno prikupljenom komunalnom otpadu za svaku JLS u sastavu Urbanog područja u periodu od 2017.-2020. godine.

Tablica 44. Podaci o sakupljenom miješanom komunalnom otpadu (MKO) i komunalnom otpadu (KO) po JLS u periodu od 2017.-2020. godine

Godina	JLS	Ukupno sakupljeni komunalni otpad u organizaciji JLS (t)	MKO sakupljen u organizaciji JLS (t)	Broj stanovnika obuhvaćenih organiziranim sakupljanjem KO	Kg/st.
2017.	Gospić	4.009,00	4.009,00	12745	315
	Perušić	1.204,07	1.204,07	2.600	463
	Udbina	255,00	255,00	1.874	136
	UKUPNO	5468.07	5468.07	17219	317.56
2018.	Gospić	3995.68	3995.68	12745	314
	Perušić	1150.96	1150,96	2600	443
	Udbina	260.5	260.5	1874	139
	UKUPNO	5.407,00	4.256,00	17219	314,01
2019.	Gospić	5.647,45	5.553,44	12.745	443
	Perušić	548,67	546,26	2.600	211
	Udbina	254,00	254,00	1.874	135
	UKUPNO	6450.12	6.653,00	17.219,00	374,59
2020.	Gospić	5.722	5.722	12.745	448
	Perušić	723	651	2.600	277
	Udbina	280	280	1.874	149
	UKUPNO	6.725,00	6.653,00	17.219	390,55

Izvor: Izvješća o komunalnom otpadu za 2017., 2018., 2019. i 2020. godinu

U razdoblju od 2017.-2020. postoji tendencija porasta ukupno sakupljenog komunalnog otpada (porast od 23% u odnosu na 2017.) i miješanog komunalnog otpada (porast od 22%). U

promatranom razdoblju došlo je i do povećanja proizvodnje ukupne količine otpada po stanovniku za 23%.

Na Urbanom području Gospić, odnosno svim njegovim sastavnicama nalaze se reciklažna i mobilna dvorišta kako bi se pridonijelo povećanju stope odvojeno prikupljenog komunalnog otpada. Sprječavanje nastanka otpada od proizvodnih procesa do kraja životnog ciklusa proizvoda i njihovih komponenti, dio je Europske strategije za pametan, održiv i uključiv rast gdje je središnji aspekt prelazak na kružno gospodarstvo, s ciljem svođenja nastajanja otpada na najmanju moguću mjeru.

Na UP-u, a temeljem relevantnih planskih dokumenata za gospodarenje otpadom, prepoznate su sljedeće ključne potrebe za gospodarenje otpadom: potreba za unapređenjem sustava gospodarenja komunalnim otpadom, posebnim kategorijama otpada i opasnim otpadom; saniranje lokacija onečišćenih otpadom; te potreba za kontinuiranim provođenjem izobrazno-informativnim aktivnostima; te daljnje unaprjeđenje informacijskog sustava, nadzora i upravnih postupaka za gospodarenje otpadom.

Brownfield područja

“Brownfield” područja se definiraju kao napuštene nekretnine koje su se prestale koristiti u svojoj izvornoj namjeni (građevinski objekti i pripadajuće zemljište, uključujući infrastrukturu, neovisno o prethodnoj namjeni) te su slobodne za prenamjenu u druge svrhe kako bi se ponovno upotrijebile. Prema podacima Informacijskog sustava prostornog uređenja Ministarstva graditeljstva, prostornog uređenja i državne imovine na području urbanog područja nisu evidentirana *brownfield* područja.

P3.2. Primarna infrastruktura

Vodoopskrba i odvodnja

Usluga d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju javni je isporučitelj i ovlašteni distributer vode za Grad Gospić i Općinu Perušić koji su ujedno i osnivači s udjelima 77,76% i 22,24%. Grad Gospić i Općina Perušić čine jedinstvenu cjelinu u distribuciji vode na Urbanom području. Stanovništvo na navedenom prostoru je vrlo raspršeno te na području od 1.347,33 km² živi svega 15.383 stanovnika, odnosno 0.087 stanovnika po km². S obzirom na veliku površinu, proporcionalno je i velika duljina vodovodne mreže s preko 450 km. Sustav pokriva gotovo sva naselja, osim malih udaljenih brdskih sela koja se opskrbljuju vodom iz bunara ili cisterni. U funkciji su četiri vodoopskrbna podsustava pri čemu svi imaju različite kapacitete propusnosti zbog čega primjerice ljeti pojedini izvori kod ekstremnih suša gotovo pa presuše, dok zimi njihove izdašnosti mogu doći i do 100 l/s.

Tablica 45. Postojeći vodoopskrbni sustav Grada Gospića i Općine Perušić

Naziv podsutava	Izdašnost
Podsustav Medak – Gospić – Lički Osik	40 l/s
Podsustav Bužim – Gospić	2.85 l/s
Podsustav Brušane – Trnovac – Gospić (2 izvora)	20-40 l/s
	8.80 l/s
Podsustav Pazarište – Perušić – Lički Osik – Gospić (2 izvora)	1 l/s
	6 l/s

Izvor: Usluga d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju

S obzirom na to da postojeće stanje vodoopskrbe na području Gospića i Perušića ne zadovoljava u potpunosti trenutačne potrebe za vodom, pristupilo se vodoistražnim radovima s ciljem određivanja mogućnosti zahvaćanja novih količina podzemne vode na području Ličkog sredogorja 7-8 km zračne linije južno od grada Gospića. Rezultati istraživanja, kako izdašnosti lokaliteta tako i kakvoće vode, sugeriraju da su radi o novom regionalnom vodocrpilištu ovog vodoopskrbnog sustava.

Vodoopskrbu na području 10 naselja Općine Udbina osigurava poduzeće Kraljevac d.o.o. za javnu opskrbu i odvodnju. Značajniji i izdašniji evidentirani izvori pitke vode s prosječnim vrijednostima izdašnosti, a koji su u eksploataciji prikazani u tablici u nastavku teksta. Za vodoopskrbni sustav Udbine najznačajniji je izvor Krbavica (25,0 l/s) koji se nalazi izvan područja Općine (na području Općine Plitvička jezera). Osim navedenog, izvori u vodoopskrbnom sustavu Općine Udbina su izvori Bukovac i Kraljevac.

Tablica 46. Izvori i izdašnost izvora važni za područje Općine Udbina

Izvor	Izdašnost
Krbavica	max 25 l/s, min 8l/s (izvan teritorija, ali najveće izdašnosti)
Kraljevac	max. 7,0 l/s, min. 0,4 l/s
Bukovac	max. 15 l/s, min. 1,0 l/s
Dragaševo vrelo	max. 4,0 l/s, min. 0,2 l/s
Jasle- Frkašić	max. 3,0 l/s, min. 0,2 l/s

Izvor: Kraljevac d.o.o. za javnu opskrbu i odvodnju

Prema podacima Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine, odnosno procjeni broja priključenih stanovnika na Urbanom području Gospić prema

javnim isporučiteljima vodnih usluga nadležnih za područje Gospića, Perušića i Udbine, vidljivo je da područje koje pokriva Usluga d.o.o. ima 92% ukupno priključenih stanovnika, a isporučitelj Kraljevac d.o.o. 80% priključenih stanovnika. Problemi na sustavu vodoopskrbe jesu velika starost cjevovoda, veliki broj puknuća te posljedično veliki gubici vode koji se kreću oko 70% u odnosu na zahvaćene količine vode.

Tablica 47. Procjena broja priključenih stanovnika i stanovnika s mogućnošću priključenja na sustave javne vodoopskrbe sistematizirana po isporučiteljima vodnih usluga

Javni isporučitelj vodnih usluga - vodoopskrbe	Broj stanovnika 2011.	Broj stanovnika 2018.	Priključeni stanovnici prema 2011.		Stanovnici s mogućnošću Priključenja prema 2011.		Priključeni stanovnici 2018. korigirano		Stanovnici s mogućnošću priključenja 2018. korigirano	
			broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
USLUGA d.o.o., Gospić	15.383	12.900	13.928	91%	14.187	92%	12.826	92%	13.026	94%
KRALJEVAC d.o.o., Udbina	1.918	1.431	1.287	67%	1.362	71%	1.142	80%	1.143	80%

Izvor: Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine²

Navedena poduzeća provode usluge javne odvodnje na Urbanom području Gospić. U Gospiću i Perušiću izgrađena su tri neovisna sustava javne odvodnje otpadnih voda. Grad Gospić kao županijsko središte još uvijek nema u potpunosti izgrađen kanalizacijski sustav, kao sastavni dio nužnog urbanog standarda. U Gospiću je izgrađen sustav odvodnje komunalnih otpadnih voda mješovitog i razdjelnog tipa, a sastoji se od odvodnje sanitarnih otpadnih voda i oborinskih voda duž mjesnih prometnica, putem parcijalnih, otvorenih, sabirnih kanala i slivnika s rešetkama. Ukupna duljina uređene javne kanalizacije na području grada Gospića iznosi oko 22,2 km te obuhvaća preko 1.800 spojenih kućanstava i oko 190 pravnih osoba. U narednom periodu planiran je daljnji rad na projektu unapređenja cjelovitog sustava odvodnje i pročišćavanja voda u okviru projekta Aglomeracija Gospić-Lički Osik-Perušić s osnovnim ciljem zaštite zdravstvenog stanja i poboljšanja uvjeta života postojećih i novo priključenih stanovnika, te smanjenje gubitaka vode i povećanje sigurnosti vodoopskrbe. Za spajanje je potrebno izgraditi 8,5 km gravitacijskih cjevovoda, 3,8 km tlačnih i 11 crpnih stanica, ali pritom je potrebno riješiti 24 imovinsko-pravna pitanja. Općina Udbina, u razvojnom kontekstu planira ulaganje u izgradnju sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda te ugradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na području naselja Udbina, koje nema izveden sustav javne odvodnje već se otpadne vode uglavnom disponiraju u

² https://mingor.gov.hr/UserDocImages/UPRAVA-ZA-PROCJENU-UTJECAJA-NA-OKOLIS-ODRZIVO-GOSPODARENJE-OTPADOM/Spuo/06_09_2021_Visegodisnji_program_vodne_gradjevine.pdf

individualne sabirne ili septičke jame. Manji dio Udbine spojen je na sustav odvodnje fekalnih i oborinskih voda, ali se iste upuštaju u okoliš bez prethodnog pročišćavanja.

Energetska infrastruktura

Plin

Plin je vrlo značajan i ekonomičan te razvojno-gospodarski važan energent te je prepoznata potreba za uspostavljanjem magistralne plinske mreže. Na području Ličko-senjske županije definiran je prolaz plinskog sustava magistralne razine 50/70 BARA na potezu Ogulin - Gospić - Split, a od građevina u sustavu tranzita, distribucije i opskrbe korisnika prirodnim plinom, nalazi se nekoliko građevina (mjerno redukcijske stanice u Otočcu, Gospiću i Gračacu, te stanice za čišćenje i blokadne stanice MČS Vrhovine, BS Ramljani, BS Perušić, MČS Gospić, BS Medak, BS Lovinac) te dva plinovoda (visokotlačni tranzitni magistralni plinovod "Josipdol-Gospić" i "Gospić-Benkovac). Vlasnik navedenih plinovoda i nadzemnih objekata je Plinacro d.o.o. Zagreb, Operator plinskog i transportnog sustava. Izrađeni su projekti i ishođene lokacijske dozvole za sustave visokotlačnih distributivnih regionalnih plinovoda 16-25 bara s građevinama od MRS Gospić do RS Gospić, RS Lički Osik, RS Perušić, od MRS Otočac do RS Otočac, RS Ličko Lešće. Godine 2011. je dovršena izgradnja magistralne veze transporta plina između sjeverne i južne Hrvatske, s mogućnošću proširenja u tranzitni pravac do Crne Gore i Albanije, koja prolazi teritorijem Ličko-senjske županije. Iako je magistralna plinska mreža preduvjet za širenje, sastavnice Urbanog područja nisu plinificirane. Grad Gospić i naselja unutar Grada Gospića trenutno ne koriste prirodni plin za kućanstva i industriju jer nije izvedena mreža unutar naselja. Općine Udbina i Perušić također ne smatraju plinifikaciju potrebnom zbog malog broja disperziranih potrošača. U potrazi za rješenjem okreću se obnovljivim izvorima energije.

Električna energija

Elektroenergetska mreža na području Ličko-senjske županije je zadovoljavajuća i sadrži vodove visokog napona, naponskih razina 400, 110 i 30 kV. Prijenosnu mrežu čine naponske razine 400-110 kV u nadležnosti Elektroprijenosa i naponska razina 10-30 kV u nadležnosti HEP - Elektrolika Gospić. Akcijskim planom energetske učinkovitosti definirana je politika povećanja energetske učinkovitosti na području Županije. Na području Ličko-senjske županije ističe se sustav opskrbe primarno električnom energijom te se potiče izgradnja manjih lokalnih sustava korištenja obnovljivih izvora energije koji će imati pozitivne ekonomske rezultate te smanjiti opterećenje postojećeg sustava opskrbe električnom energijom. U tablici niže prikazana je potrošnja električne energije za distribucijsko područje DP Elektrolika Gospić.

Tablica 48. Potrošnja obračunskih mjernih mjesta u kWh po kategorijama i tarifnim modelima po distribucijskim područjima na dan 31.12. 2020.

Distribucijsk o područje	Visoki napon	Srednji napon		Niski napon							
		35(30) kV	10(20) kV	Poduzetništvo				Kućanstvo			
DP Elektrolika Gospić	0	1	58	Plavi	Bijeli	Crveni	Žuti	Plavi	Bijeli	Crveni	Crni
								1022	2076	495	643

Izvor: Izvješće o provedbi djelatnosti HEP ODS za 2020.

Grad Gospić izuzev akumulacije Kruščica na rijeci Lici nema značajnije kapacitete za proizvodnju električne energije. Osnovni izvor napajanja područja Gospića su transformatorska postrojenja napona 110/35 kV u Ličkom Osiku i stanice naponske razine 35/10 kV Gospić i Lički Osik. Gradskim područjem prolazi i nekoliko značajnih elektroopskrbnih koridora više razine, kao dio elektroprijenosnog sustava države. Tako središnjim dijelom područja Grada Gospića prolaze trase 400 kV dalekovoda TS Meline – RHE Velebit (prije RHE Obrovac) i 220 kV dalekovoda RP Brinje – TS Konjsko, te 110 kV dalekovoda TS Gospić – TS Lički Osik. Općina Perušić uključena je u energetske elektroopskrbni sustav preko 35 kV dalekovoda koji TS 35/10 kV Perušić povezuje s TS 110/35 kV Gospić. Središnjim dijelom područja Općine Perušić prolaze trase 400 kV dalekovoda TS Meline – RHE Velebit (prije RHE Obrovac) i 220 kV dalekovoda RP Brinje – TS Konjsko, te 110 kV dalekovoda TS Otočac – TS Lički Osik i HE Sklope – TS Lički Osik. Općina za proizvodnju električne energije koristi hidroenergiju, pri čemu je najznačajniji vodotok rijeke Like. Problem sustava elektroopskrbe je njegova konfiguracija - karakteristični su dugački vodovi te niska potrošnja na velikom području, što vodi do tehničkih gubitaka u prijenosu energije te čestih nestanka struje zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta.

Nafta

Ličko-senjska županija ima nekoliko eksploatacijskih polja mineralnih sirovina. Njihova eksploatacija stvara preduvjete za razvoj drugih industrija kao što su kemijska, prehrambena, graditeljska, ali i naftna, međutim, na području Ličko-senjske županije nema naftovoda.

Obnovljivi izvori energije

Korištenje obnovljivih izvora energije od ključnog je značaja za održivi razvoj, zaštitu okoliša i borbu protiv klimatskih promjena. Ličko-senjska županija po tom se pitanju ističe po potencijalu solarne energije, energije vjetra i biomase. Na području čitave Županije zbog velikog broja pilana postoji mogućnost korištenja biomase za proizvodnju toplinske energije, zbog čega se ističe promoviranje njenog korištenja, naročito za zagrijavanje većih gospodarskih subjekata i ustanova na području Županije. Potencijal novo uspostavljenih vjetroparkova i solarnih elektrana je izniman jer bi se

proizvedena električna energija mogla uključiti u elektroenergetski sustav Županije i države ili bi se energija mogla koristiti za manje prostore lokalnih zajednica, lokalne infrastrukturne sustave i gospodarske sadržaje i poljoprivrednu proizvodnju.

U sklopu Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine nalazi se mjera potpore korištenja obnovljivih izvora energije (sunca, vode, vjetra). Županija raspolaže potencijalima za razvoj solarnih i vjetroelektrana te nusproizvoda šumarske proizvodnje, zbog čega je cilj povećati broj korisnika obnovljivih izvora energije njihovom promocijom, edukacijom i provedbom projekata. Grad Gospić također kroz jedan od svojih strateških ciljeva prepoznaje očuvanje okoliša uz primjenu energetske efikasnosti i korištenje obnovljivih izvora energije. Na tom se području prvenstveno ističe potencijal energije vjetra, s vjetroelektranom u naselju Široka Kula. Potrebno je nastaviti rad na modernizaciji dalekovodne mreže i prilagoditi sustav potrebama lokacija s obnovljivim izvorima energije - vjetroparkovima, solarnim parkovima i biomasom.

U Općini Perušić za proizvodnju električne energije isključivo se koristi i u budućnosti se planira koristiti hidroenergija. Najznačajniji vodotok je rijeka Lika, a preko ovog područja prolazi i tunel kojim su spojene rijeke Lika i Gacka. Projekt HES Kosinj obuhvaća izgradnju akumulacijskog jezera Kosinj s branama Kosinj, Sedlo i Bakovac, injekcijske zavjese te hidroelektrane Kosinj s pratećim objektima, rekonstrukciju postojeće HE Sklope, izgradnju zamjenskih cesta te spoja na elektroprijenosnu mrežu preko 110 kV rasklopnog postrojenja i dalekovoda 2×110 kV te spoja na elektrodistribucijsku mrežu 10 (20) kV. Vrijednost projekta iznosi 1,54 milijarde kuna. Izgradnjom akumulacijskog jezera Kosinj očekuje se povećanje stupnja iskorištenja vodnih količina rijeka Like i Gacke za proizvodnju električne energije smanjenjem preljevnih gubitaka, a time i visoki stupanj zaštite od poplava nizvodnog područja, Lipovog polja i Kosinjske doline, koji u sadašnjim uvjetima poplave gotovo svake godine. Kao jedna od dvije cjeline ukupnog projekta dogradnje postojećeg Hidroenergetskog sustava Senj (HES Senj), HES Kosinj će omogućiti povećanje proizvodnje električne energije na HES Senj za 230 GWh, odnosno 22 posto u odnosu na sadašnju proizvodnju. Zajedno s drugim dijelom projekta, Hidroelektranom Senj 2, riječ je o najvećem projektu HEP-a od osamostaljenja Hrvatske, ukupne vrijednosti od 3,4 milijarde kuna.

Općina Udbina veliki značaj daje obnovljivim izvorima energije poput sunčeve, energije vjetra te energije biomase. Planinski vrhovi i veće nadmorske visine omogućuju znatan prirodni potencijal energije vjetra. Potencijalne lokacije za uspostavu vjetroparkova su: Ondić - Kurjak, Pogledalo - Pišaćuša, Krbava - Šalamunić - Mekinjar, Pištalice, Rebića gradina, Krečana - Ivanov vrh - Babina glava. Ishođena je lokacijska dozvola za izgradnju Vjetroelektrane Udbina, ukupne maksimalne snage 200MW i sa 70 vjetroagregata. Značajan potencijal ima i sunčeva energija zbog povoljne prostorne distribucije sunčevog zračenja. Distribucija sunčevog zračenja kreće se između 1,25 i 1,30 MWh/m². Dok se područje Udbine ističe po potencijalu biomase, vjetra i sunca, Općina Perušić ima veliku mogućnost uporabe hidroenergiju te ju koristi kao isključivi izvor električne energije.

P3.3. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost

Cestovni promet

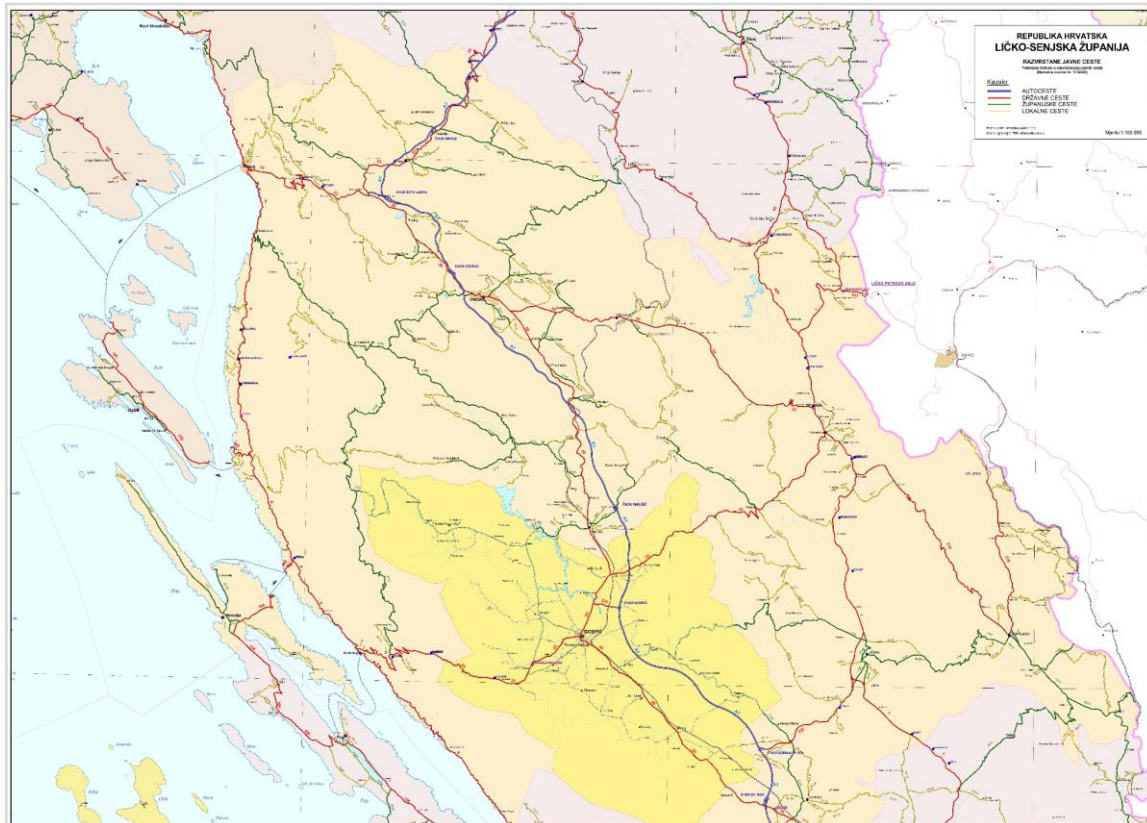
Cestovni promet jedna je od okosnica cjelokupne prometne infrastrukture te uvjetuje povezanost sastavnica urbanog područja. Bitan razvojni čimbenik Ličko-senjske županije, a tako i UP-a Gospić je vrlo važan prometni i strateški položaj određen funkcijom geoprometnog križišta između Zagreba, Rijeke i Splita, tri vodeća žarišta Hrvatske, ali i gradova poput Zadra i Karlovca. Područjem Ličko-senjske županije prolaze autoceste, brze ceste, državne, županijske i lokalne ceste te ostale nekategorizirane prometnice. Na prostoru Županije izgrađeno je ukupno 123,3 km autocesta, 13,35 km brzih cesta i 7 km priključnih cesta. Udio cestovne mreže Županije u cestovnoj mreži Republike Hrvatske je oko 6,8%. Prema gustoći cestovne mreže, zaostaje za državnim prosjekom za oko 28%. U odnosu na Urbano područje Gospić, važno je istaknuti 51 km autoceste, 145 km državnih cesta, 214 km županijskih i 336 km lokalnih cesta.

Tablica 49. Duljine prometnica na Urbanom području Gospić

JLS	Autoceste (km)	Državne ceste (km)	Županijske ceste (km)	Lokalne ceste (km)
Gospić	30	62	93	172
Perušić	14	17	68	76
Udbina	7	66	53	88
Ukupno UP	51	145	214	336

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Ličko-senjske županije

Karta 1. Cestovna prometna mreža Ličko-senjske županije

Izvor: Županijska uprava za ceste Ličko-senjske županije

U kontekstu sastavnica Urbanog područja stanje cestovne mreže je kako slijedi:

- Grad Gospić - nalazi se na trasi najznačajnijeg prometnog pravca ovog područja, autoceste A1, državne ceste D25, D50 i D534, koje prostor Grada povezuju s okolnim središtima, poput Karlovca, Rijeke, Zagreba i Plitvičkih jezera.
- Općina Perušić - nalazi se na trasi pravca D50, koja prostor Općine povezuje s okolnim središtima subregionalnog i regionalnog značaja. U pravcu zapada se područje Općine povezuje preko županijskih cesta Ž5146, Ž5152 i Ž5153.
- Općina Udbina - spojena je s autocestom A1 preko lokalnih cesta. Nalazi se na trasi pravaca D1, D25 i D522.

Opće stanje županijskih i lokalnih cesta moguće je pratiti kroz izvješća o ocjeni stanja kolnika i asfaltiranosti cesta. Ličko-senjska županija je na začelju po gustoći mreže javnih cesta, koje su po kvaliteti neadekvatne, odnosno velik dio je u lošem stanju. Godine 2017. je 20,6% cesta Ličko-senjske županije svrstano u 4. i 5. kategoriju, koje se karakteriziraju kao loše. Prema Prikazu stanja prometnih nesreća Policijske uprave Ličko-senjske županije, tijekom 2021. na području Županije zabilježeno je 928 prometnih nesreća, što je povećanje od 26,6% u odnosu na prethodnu godinu. Tijekom 2021. zabilježeno je 19 nesreća s poginulim osobama, 164 nesreće s ozlijeđenim osobama te 745 nesreća s materijalnom štetom. U odnosu na 2020. broj poginulih osoba povećan je za 46%, broj ozlijeđenih povećan je za 24%, a učestalost materijalne štete povećana je za 26,6% što ukazuje na nužnost ulaganja u povećanje kvalitete i sigurnosti cestovnih pravaca na području cijele županije, pa tako i UP Gospić.

Željeznički promet

Ličko-senjska županija nalazi se na strateškoj poziciji koja predstavlja vezu sjeverne, središnje i južne Hrvatske. Pruge koje prolaze Županijom su trasa željezničke pruge Ogulin-Gospić-Knin te Unska pruga Sunja-Bihać-Knin, od kojih je prva dio Urbanog područja.

Središnjim dijelom područja Gospića prolazi trasa postojeće željezničke pruge za međunarodni promet, M604 Oštarije - Gospić - Knin - Split u duljini od približno 33,4 km, koja povezuje Zagreb kao središte Hrvatske s ličkom regijom i Splitom kao središtem Dalmacije. Općina Perušić nalazi se na jedinom željezničkom prometnom pravcu koji predstavlja vezu središnje Hrvatske, ličke regije i Dalmacije. Riječ je o trasi magistralne pomoćne pruge br. 11. Na području Udbine nije uspostavljen željeznički promet, prvenstveno zbog ratom uništenih kolodvora, pružnih objekata i cestovnih prijelaza te lošeg stanja pruga.

Željeznički promet na čitavom ličkom području ima dugu tradiciju i značajnu ulogu. No unatoč tome, godinama je sustavno zapostavljan. Veliki problem predstavljaju nesanirani, ratom uništeni željeznički kolodvori, pružni objekti te cestovni prijelazi. Također, osamostaljenjem Republike Hrvatske privremeno je obustavljen promet preko unskog koridora, međutim pokazalo se da Lička pruga kao centralna poveznica između Sjevera i Juga ne može u potpunosti preuzeti željeznički promet. Izgrađena je sa skromnim horizontalnim i vertikalnim elementima trase, s lukovima promjera 300 m, uzdužnim nagibom i do 25 promila i maksimalne brzine 70 km/h, zbog čega putovanje na relaciji Zagreb-Gospić traje preko četiri sata. Cestovni prijelazi su također u prilično lošem stanju, dok su mostovi zadovoljavajući jer nisu uništeni u prošlosti. U odnosu na navedeno, prepoznata je potreba za modernizacijom željezničke pruge u svrhu bolje prometne povezanosti i prijevoza velikih količina tereta. Povećanjem konkurentnosti željezničkog sektora smanjit će se zagađenje okoliša i omogućiti intermodalni prijevoz.

Zračni promet

Na području Ličko-senjske županije dvije su zračne luke - Udbina i Otočac, koje su korištene za vojne i sportske potrebe, te dio zračne luke Željava uz državnu granicu s Bosnom i Hercegovinom, koja je isključivo vojnog karaktera. Za Urbano područje, važna je zračna luka Udbina koja je smještena je na rubu Krbavskog polja na površini od oko 80 ha i na nadmorskoj visini od 750 m. Udaljena je od središta Gospić 32 km zračne linije u smjeru istoka, odnosno cestovnom prometnicom od oko 60 km, a od Plitvičkih jezera nešto manje od 50 km. Omogućuje polijetanje zrakoplova do 27 t ukupne nosivosti, duljine 28 m i raspona krila 36 m. Zračna se luka može koristiti samo danju. Na stajanci se istodobno mogu smjestiti tri zrakoplova tipa ATR – 72 (oko 70 putnika). Postoji kompletna infrastruktura: cesta, voda, odvodnja, telekomunikacije, ali je sve potrebno dovesti u funkciju.

Riječni promet

Vode na području Ličko-senjske županije pripadaju jadranskom i crnomorskom slivu. Među rijekama koje prolaze kroz Ličko-senjsku županiju nalaze se: Lika, Gacka, Krbava, Korana i Novčica. Niti jedna rijeka na ovom području nije plovna.

Biciklistički promet

Na području Ličko-senjske županije postoji sustav lokalnih biciklističkih staza koje se mogu podijeliti na nekoliko ciklo regija ukupne duljine oko 1500 km: Plitvička jezera, Otočac, Gospić, Brinje, Lovinac, Udbina, Velebit, Senj i Novalja, otok Pag.

Na Urbanom području, u Gospiću postoji 390 km uređenih biciklističkih staza podijeljenih u 8 cjelina pod nazivom "Putevima Velebita i Velikana" koji predstavlja središnji dio turističke ponude u kojoj svaka staza ima poučni karakter i povezuje mjesta koja kombiniraju fizički nezahtjevnju vožnju lokalnim cestama i zahtjevnije brdske staze, okružene netaknutim dijelovima prirode. Na dvije su lokacije dostupne i *Nextbike* stanice s ukupno 10 bicikala, koji su korisnicima dostupni svakog dana u tjednu. Općina Udbina nudi četiri uređene i označene biciklističke staze: pješačko-edukativna staza, planinarska staza te dvije brdsko-biciklističke staze.

Kao sve traženiji oblik turističke aktivnosti i jedan od najperspektivnijih turističkih proizvoda uzdiže se cikloturizam. Operativni plan razvoja cikloturizma Ličko-senjske županije kao zapreku razvoja prepoznaje mali broj biciklističkih staza i traka, slabo održavanje postojećih ruta, neopremljenost potrebnim sadržajima te nepovezanost i loše trasiranje značajnog broja ruta. Razvoj cikloturizma na području Ličko-senjske županije, usprkos značajnim koracima naprijed, u smislu unapređenja mreže biciklističkih ruta, još uvijek nije zadovoljavajuć. Prepreka biciklističkom prometu jest činjenica da biciklističke staze poglavito vode po postojećim cestama na kojima se odvija promet motornih vozila, a velik dio vodi po makadamskim cestama i poljskim putevima. Time je njihovo korištenje ograničeno gotovo isključivo na brdske bicikle, dok su za korisnike brzih i kvalitetnih bicikala i cikloturiste uglavnom neupotrebljive. Posebnih traka uz javne ceste, definiranih Pravilnikom o biciklističkoj infrastrukturi na području Ličko-senjske županije nema. Ovakva situacija smanjuje sigurnost vožnje, što rezultira relativno malim korištenjem biciklističkih staza od strane domaćih i stranih turista te posebice obitelji s djecom.

Elektroničko-komunikacijska infrastruktura

Elektroničko-komunikacijska infrastruktura i povezana oprema podrazumijeva pripadajuću infrastrukturu povezanu s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkom komunikacijskom uslugom, koja omogućuje ili podržava pružanje usluga putem te mreže i/ili usluge. Ovo osobito obuhvaća kabelsku kanalizaciju, antenske stupove, zgrade i druge pripadajuće građevine i opremu, te sustave uvjetovanog pristupa i elektroničke programske vodiče. Elektronički komunikacijski sustav Ličko-senjske županije uključuje Grad Gospić u međunarodni elektronički komunikacijski promet preko međunarodne centrale u Rijeci.

Fiksna širokopojasna mreža u Urbanom području Gospića trenutno je ispod županijskog prosjeka u gotovo pa svim segmentima mjerenja (Tablica 48). U Gospiću 42.26% stanovništva ima ugovorenu fiksnu i internetsku uslugu što je bolje stanje u odnosu na druge dvije JLS. Stanje je u većini segmenata ispod županijskih prosjeka, osim kada se promatra korištenje interneta u intervalima 2-4 MBit/s - 10 MBit/s. Kada se promatraju podaci Urbanog područja podaci su vrlo nepovoljni, posebice u Udbini gdje samo 18,15% stanovništva ima ugovorenu fiksnu internetsku mrežu. Nužna su daljnja ulaganja u razvoj širokopojasne infrastrukture.

Nadalje, prema podacima HAKOM-a udio kućanstava priključen na širokopojasni internet u Gospiću iznosi 37.83%, u Perušiću 21.95% te u Udbini 17,25%. Kvaliteta fiksne internetske usluge najviša je u samim središtima JLS te opada odmicanjem od središta. S druge strane, najbolja usluga ističe se u centru Općine Perušić gdje su dostupne brzine >100 MBit/s, zatim centar Udbine gdje uglavnom dominiraju brzine od 30 do 100 MBit/s. U Gospiću prevladava dostupnost brzine do 30 MBit/s, iako u samom centru i u pojedinim okolnim naseljima postoje korisnici usluge u rasponu od 30 do 100 MBit/s, ali potrebno je istaknuti kako Gospić prednjači po apsolutnom broju korisnika fiksne internetske usluge.

Tablica 50. Prikaz korištenja brzina nepokretnog širokopojasnog pristupa za UP Gospić u veljači 2022. godine

JLS	Udio korištenja brzina interneta							Ukupno
	2-4 MBit/s	4-10 MBit/s	10-20 MBit/s	20-30 MBit/s	30-50 MBit/s	50-100 MBit/s	100< MBit/s	
Gospić	0.09%	17.98%	6.01%	5.78%	7.25%	4.9%	0.26%	42.26%
Perušić	0%	7,46%	3.25%	1.4%	6.15%	2.9%	2.63%	23.79%
Udbina	0%	3.09%	1.03%	2.96%	4.63%	6.05%	3.39%	18.15%
UP Gospić	0.03%	10.54%	3.43%	3.38%	6.01%	4.62%	2.09%	28.07%
Ličko-senjska	0.06%	13.3%	7.61%	7.78%	8.99%	6.49%	0.7%	45.02%

Izvor: HAKOM, <http://mapiranje.hakom.hr/hr-HR/StatistickiPrikaz#sthash.QTjI0R73.YchIQtu6.dpbs>

Stoga je od iznimne važnosti Plan razvoja širokopojasne infrastrukture na području Ličko-senjske županije. Cilj je osigurati dostupnost priključaka nepokretne širokopojasne pristupne mreže sljedeće generacije (NGA) koja omogućava pristup s brzinama u smjeru prema korisniku od barem 100 MBit/s kao osnovnog preduvjeta za širu primjenu informacijsko-komunikacijske tehnologije i razvitak digitalne ekonomije, ubrzanje gospodarskog rasta i povećanje društvenog boljitka.

P3.4. Urbani prijevoz

Međugradski prijevoz prema Gospiću provode tri prijevoznika: Samoborčec, Velebit Tours (FlixBus) i Autoprijevoz Lika. Kvaliteta prometne povezanosti općina i gradova na području Županije autobusnim linijama nije zadovoljavajuća s obzirom na učestalost linija, a javni prijevoz nije integriran.

U Gospiću se sufinancira usluga u cestovnom prijevozu putnika na linijama s malim brojem putnika budući da se u ruralnim krajevima ukidaju autobusne linije. Također, Grad Gospić sufinancira srednjoškolskim učenicima prijevoz u mjesto školovanja koji zadovoljavaju kriterije dodjele potpore.

Razvidno je kako je u kontekstu poboljšanja urbanog prijevoza na UP-u potrebno unaprijediti linije lokalnog međugradskog prijevoza, kao i drugih modaliteta prijevoza (biciklistički promet, pješački promet) te intermodalnu infrastrukturu koja će omogućiti povezivanje svih vrsta prijevoza na području UP-a u jedinstvenu i funkcionalnu cjelinu.

P3.5. Okvir upravljanja razvojem

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) urbana područja se ustrojavaju radi učinkovitijeg planiranja, usklađivanja i provedbe politike regionalnog razvoja, posebno njezine urbane dimenzije. Ona imaju ključnu ulogu u pokretanju razvoja u širim zonama gradova razvijajući gospodarske mogućnosti, inovacijski potencijal, ljudski kapital i kulturu.

Upravljanje razvojem određenog urbanog područja odgovornost je svih uključenih dionika iz privatnog, civilnog, ali ponajviše javnog sektora. Sama koncentracija stanovništva i gospodarske aktivnosti sa sobom donosi i negativne aspekte, odnosno probleme kao što su nezaposlenost, siromaštvo i socijalna isključenost. U tom segmentu potrebno sinergijsko djelovanje raznih sektora, a važan element u tom djelovanju je i definiranje Strategije razvoja urbanog područja. Sama Strategija i prateći Akcijski plan definiraju viziju, strateške ciljeve, prioritete i mjere kojima se namjerava djelovati da se identificirane slabosti i prijetnje otklone, a snage i prilike realiziraju.

Prema Smjernicama za uspostavu urbanih područja i izradu strategija razvoja urbanih područja za financijsko razdoblje 2021.-2027. godine, kako bi se kompletirao proces strateškog planiranja održivog urbanog razvoja, potrebno je:

1. Definirati obuhvat i uspostaviti urbano područje,
2. Uspostaviti institucionalni okvir za izradu i provedbu SRUP-a,
3. Izraditi i donijeti SRUP,
4. Izvještavati o provedbi SRUP-a,
5. Vrednovati SRUP.

Za realizaciju navedenog u Urbanom području odgovorna je prije svega Gradska uprava Grada Gospića kao nositelj razvoja urbanog područja te Gradsko vijeće Grada Gospića, ali i ostale dvije općinske uprave te općinska vijeća uključena u obuhvat Urbanog područja. Važno je naglasiti da izrada i provedba SRUP-a uključuje širok krug dionika s područja obuhvata UP Gospić, a za koje je potrebno definirati uloge i odgovornosti u procesu izrade SRUP-a. Grad Gospić kao središte urbanog područja i nositelj izrade SRUP-a sklopio je Sporazum o izradi i provedbi SRUP-a s Općinama Perušić i Udbina, a uspostavljeno je i partnersko i koordinacijsko vijeće.

Partnersko vijeće ima prvenstveno savjetodavnu ulogu pri utvrđivanju prioriteta razvoja, predlaganju strateških projekata te njihovoj provedbi i praćenju, a čine ga predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora svih JLS-ova koji čine UP Gospić. Koordinacijsko vijeće čine gradonačelnik i načelnici općina koje su u sastavu Urbanog područja Gospić, odnosno njihovi zamjenici, a uspostavlja se za koordinaciju izrade, izmjene i/ili dopune, donošenje, provedbu i praćenje provedbe SRUP-a. Također, koordinacijsko vijeće daje mišljenje o svim ključnim koracima u postupku izrade i provedbe SRUP-a prije upućivanja dokumenata na predstavnička tijela JLS-ova.

U oblikovanju i provedbi razvoja Urbanog područja sudjeluju i ostale važne institucije kao što je razvojna agencija LIRA te ostali koji predstavljaju gospodarski i civilni sektor, primjerice, HGK – Županijska komora LSŽ, HOK - Obrtnička komora LSŽ i drugi.

Osim institucija s kojima surađuje na horizontalnoj razini, važno je napomenuti kako je za razvoj urbanog područja potrebna povezanost i usklađenost na vertikalnoj razini, odnosno povezanost JLS-ova s LSŽ te nadležnim ministarstvima.

PRILOG 2. SWOT ANALIZA

Društvo	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> ● Kvalitetan sadržaj udruga ● Veliki broj udruga u sportu ● Razvijen sustav primarne zdravstvene zaštite ● Prisutnost Opće Bolnice Gospić ● Smještajni kapaciteti zdravstvenih ustanova zadovoljavaju potrebe korisnika ● Obrazovni sustav zadovoljava potrebe Urbanog područja ● Prisutnost Veleučilišta Nikola Tesla i Sveučilišta u Zadru, Odjela za nastavničke studije u Gospiću kao važnog generatora društvenog i gospodarskog razvoja ● Adekvatan broj smještajnih kapaciteta za učenike 	<ul style="list-style-type: none"> ● Trend pada broja stanovnika ● Ovisnost udruga o javnom financiranju ● Nedostatak prostornih kapaciteta za skladištenje kulturne građe ● Manjak ljudskih i drugih resursa u udrugama ● Nedostatak socijalnih usluga ● Deficit broja zaposlenih u socijalnim uslugama ● Nedostatnost smještajnih kapaciteta za palijativnu skrb ● Neaktivan Savjet mladih ● Nedovoljni kapacitet vrtića ● Nedovoljno razvijena sportska infrastruktura ● Obrazovni sustav ne zadovoljava potrebe stanovništva ● Deficit broja zdravstvenih djelatnika ● Nefunkcionalan prostor hitne medicine za smještaj djelatnika i opreme ● Nedostatak specijalističkog studija na veleučilištu ● Manja kvaliteta smještajnih kapaciteta za učenike i studente ● Neiskorištenost kulturne baštine (Miroslav Kraljević, Cvijeta Grospić, Ferdinand Kovačević) u turističke svrhe ● Neiskorištenost povijesnih događaja (Krbavska bitka, Lička Pukovnija) ● Nedovoljno isticanje svoje kulture i običaja
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> ● Uvođenje demografskih mjera ● Razvoj civilnog sektora ● Unapređenje i dodatan razvoj socijalnih usluga ● Veleučilište kao poveznica obrazovnog sustava s gospodarstvom ● Razvoj sportsko-rekreacijske infrastrukture ● Jačanje opremljenosti ustanova zdravstvene zaštite ● Razvoj infrastrukture u kulturi ● Određivanje prioriteta ● Realizacija postojećih projekata 	<ul style="list-style-type: none"> ● Prolongiranje negativnih demografskih trendova ● Starenje stanovništva ● Preopterećenost sustava ● Jača centralizacija ● Smanjenje broja kućanstava ● Odlazak radno sposobnog stanovništva van Županije ● Nastavak nezainteresiranosti mlađe populacije u kreiranju javnih politika i projekata ● Smanjenje broja učenika u srednjim školama

<ul style="list-style-type: none"> ● Formiranje jedinstvenog identiteta koji pridonosi prepoznatljivosti cijelog područja 	<ul style="list-style-type: none"> ● Smanjenje broja studenata ● Neusklađenost rada dječjih vrtića s pedagoškim standardima ● Izostanak EU financiranja za nove projekte
Gospodarstvo	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> ● UP Gospić nositelj je gospodarskog razvoja LSŽ ● Trend rasta BDP-a ● Trend rasta nefinancijskih pokazatelja gospodarskog sektora ● Trend rasta ekonomsko-financijskih pokazatelja poslovanja poduzetnika ● Smanjenje broja nezaposlenih i rast broja zaposlenih na čitavom UP ● Porast broja obrtnika na Urbanom području ● Poduzetničke potporne institucije ● Tradicija poljoprivredne proizvodnje ● Proizvodnja visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda ● Postrojenje za preradu poljoprivrednih proizvoda ● Raspoloživi prirodni i kulturni resursi kao osnova za gospodarski razvoj 	<ul style="list-style-type: none"> ● Sve JLS s UP osim središta nalaze se u skupini potpomognutih područja ● Niska stopa izravnih stranih ulaganja ● Neravnomjeran gospodarski razvoj JLS-ova ● Neusklađenost sektora obrazovanja i sektora gospodarstva ● Nedostatak kapaciteta za smještaj većeg broja gostiju (grupni dolasci) ● Nedovoljna prepoznatljivost UP-a kao turističke destinacije ● Nerazvijenost turističke infrastrukture i neumreženost postojeće ● Centraliziranost kulturnih ustanova u gradu središtu ● Nedovoljno iskorištavanje tradicijskih vrijednosti i poljoprivrednog potencijala u turističke svrhe ● Nizak udio BDP-a od poljoprivrede u nacionalnom BDP-u ● Nedovoljna educiranost poduzetnika za korištenje modernih tehnologija ● Neriješeni imovinsko-pravni odnosi (građevinsko i poljoprivredno zemljište) ● Nedostatak poticajnih mjera za privlačenje stranih i domaćih ulagača ● Preveliko porezno i parafiskalno opterećenje obrtnika i gospodarstvenika ● Mali udio visokotehnoloških gospodarskih subjekata ● Nedostatak vlastitog udjela za sufinanciranje novih projekata iz EU fondova
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> ● Blizina autoceste ● Poticanje razvoja MSP-ova ● Usklađivanje obrazovnog sektora s gospodarstvom u svrhu razvoja i praćenja trendova na tržištu rada ● Raspoloživi prirodni i kulturni resursi kao osnova za gospodarski razvoj ● Veliki prostorni potencijal za razvoj turizma 	<ul style="list-style-type: none"> ● Pandemija Covid-19 koja uzrokuje gospodarsku i zdravstvenu krizu ● Negativan vanjsko-politički utjecaj (sukob Ukrajine i Rusije) ● Nastavak trenda iseljavanja i produženje demografske krize na razini RH ● Inertnost stanovništva ● Smanjenje kupovne moći građana ● Izostanak financiranja novih projekata iz

<ul style="list-style-type: none"> ● Razvoj novih turističkih sadržaja, revitalizacija i valorizacija kulturno-povijesne i prirodne baštine ● Mogućnost produljenja turističke sezone selektivnim oblicima turizma ● Pozitivni turistički trendovi ● Povezivanje sektora turizma i poljoprivrede ● Razvoj mljekarstva ● Primjena financijskih poticaja na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini za razvoj poljoprivredne proizvodnje ● Brendiranje proizvoda s područja UP Gospić ● Primjena financijskih poticaja na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini za razvoj ekološke poljoprivrede ● Trend uvođenja novih tehnologija u sektor gospodarstva ● Korištenje sredstava iz EU fondova za daljnji razvoj PPI ● Privlačenje digitalnih nomada 	<p>EU fondova</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nedovoljni izvori financiranja za male poduzetnike i obrtnike (bespovratna sredstva) ● Uvjeti za dobivanje bespovratnih sredstava nisu usklađeni s potrebama malih poduzetnika na UP
Urbano okruženje	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> ● Povoljan geoprometni položaj koji omogućuje kontakt s ostalim dijelovima Hrvatske ● Značajan udio UP-a je zaštićena priroda ● Bogati prirodni resursi i krajobrazna georaznolikost i raznolikost ● Visok stupanj raznolikosti biljnih i životinjskih vrsta ● Visoka pokrivenost priključcima u vodoopskrbnom sustavu ● Dobra prometna povezanost te razvijena cestovna mreža 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kontinuirani porast ukupne količine odloženog otpada, kao i prikupljenog komunalnog otpada ● Slabo razvijeni sustav primarne selekcije komunalnog otpada ● Postojanje divljih odlagališta u zaštićenim područjima ● Starost cjevovoda, veliki broj puknuća te posljedično veliki gubici vode ● Nedovoljno razvijeni sustav odvodnje ● Povećanje broja prometnih nesreća ● Nedostatna sredstva za održavanje prometnica na velikoj površini UP-a ● Slabija dinamika povećanja broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina ● Nerazvijeni sustav javnog prijevoza na UP Gospić
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> ● Inicijative u okviru Europskog zelenog plana kao potpora za zaštitu zemljišta i tala od onečišćenja ● Blizina nacionalnih parkova kao potencijal za razvoj turizma ● Kružna ekonomija i upravljanje 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nepostojanje mjernih postaja državne ili lokalne razine za praćenje kvalitete zraka ● Nepostojanje sustava za praćenje kvalitete tla ● Nepovoljan utjecaj određenih gospodarskih i poljoprivrednih djelatnosti

<p>gospodarenjem otpadom</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Unapređenja cjelovitog sustava odvodnje i pročišćavanja voda u okviru projekta Aglomeracija Gospić-Lički Osik-Perušić ● Povećanje željezničkog prometa ● Potencijal korištenja solarne energije, energije vjetra i biomase ● Razvoj zračne luke u Udbini ● Korištenje sredstava iz EU fondova za razvoj cikloturističke ponude ● Razvoj širokopojasne infrastrukture na području Ličko-senjske županije ● Unapređenje međugradskog prijevoza i intermodalne infrastrukture 	<p>na kvalitetu tla</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Izloženost negativnim klimatskim promjenama i prirodnim nepogodama ● Zagađenje okoliša na zaštićenim prirodnim područjima ● Nedostatak ulaganja u prometnu infrastrukturu pod nadležnosti RH ● Povećanje cijene energenata na razini RH ● Izostanak sufinanciranja infrastrukturnih projekata od strane EU
---	--

PRILOG 3. Sažetak rezultata prethodnog vrednovanja

PRILOG 4. Sažetak provedenog postupka savjetovanja s javnošću

PRILOG 5. Odluka o osnivanju partnerskog vijeća i imenovanim članovima te izvještaji o provedenom konzultacijskom postupku

PRILOG 6. Odluka o osnivanju Koordinacijskog vijeća

PRILOG 7. Izvješće o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (ako je primjenjivo)